

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.
LGD „RAZEM DLA ROZWOJU” współfinansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach osi 4 – LEADER Programu
Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Razem dla Rozwoju”

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2007 – 2013.

(tekst zaktualizowany)

Marzec 2012

Autorzy:

1. Uczestnicy spotkań i warsztatów analizujących potencjał i definiujących kierunki rozwoju obszaru *LGD Razem dla Rozwoju*
2. Uczestnicy Grupy Roboczej opracowującej dokument Lokalnej Strategii Rozwoju:
Mariusz Bieniek, Wyszogród
Wiesław Gruszczyński, Wilkanowo
Małgorzata Cichocka, Bodzanów
Beata Kamińska, Bulkowo
Marcin Kuczkowski, Radzanowo
Monika Maron - Kozicińska, Radzanowo
Edyta Matczak, Pilichowo
Michał Stefaniak, Mała Wieś
Krzysztof Czerwiński, Rogozino
Marek Wąsowski, Rogozino

Koordynatorzy procesu opracowania LSR i aktywizacji społeczności lokalnej:

Ireneusz Kamiński
Mariusz Bieniek

Koordynatorzy procesu aktualizacji LSR i aktywizacji społeczności lokalnej:

Monika Maron - Kozicińska
Michał Stefaniak

Od Autorów

Lata 2007-2013 to okres nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej. Oznacza to konieczność przygotowania dokumentów programowych będących podstawą wydatkowania środków finansowanych w ramach funduszy unijnych. Poniższa **Lokalna Strategia Rozwoju** ma na celu przyczynienie się do poprawy jakości życia na obszarze partnerskich gmin: Bodzanów, Bulkowo, Radzanowo, Mała Wieś, Wyszogród, Czerwińsk nad Wisłą, Zakroczym i Młodzieszyn, poprzez wzrost aktywności lokalnych społeczności oraz stymulowanie powstania nowych miejsc pracy. Planowanie zmian mających na celu poprawę jakości życia ponad 53 tysięcy mieszkańców jest zadaniem tak samo trudnym jak i fascynującym. Niniejsza LSR jest zatem dokumentem opracowanym przez ekspertów i mieszkańców obszaru 8 partnerskich gmin i stara się opisać jak najdokładniej różne aspekty planowanej działalności LGD, wskazując tym samym kierunki działania, które mogą zdynamizować rozwój obszaru.

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich - EFRROW przyczynia się do wspierania zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich na terytorium całej Wspólnoty, uzupełniając polityki wsparcia rynku i wsparcia dochodów w ramach wspólnej polityki rolnej, politykę wspólności oraz wspólną politykę rybołówstwa.¹ **Lokalna Strategia Rozwoju** to spójna grupa operacji nakierowanych na osiągnięcie lokalnych celów i zaspokojenie lokalnych potrzeb, wdrażana na zasadzie partnerstwa na właściwym poziomie.² **Operacja** to projekt, umowa lub porozumienie lub inne działanie wybrane zgodnie z kryteriami ustanowionymi dla danego programu rozwoju obszarów wiejskich i wykonane przez jednego lub wielu beneficjentów (...)³

Trzy kluczowe przedstawione powyżej pojęcia obrazują misję EFRROW oraz definiują niezbędne do osiągnięcia celów podejście Leader jako oddolną inicjatywę mającą przyczynić się do aktywizacji społeczności wiejskich poprzez włączenie partnerów społecznych i gospodarczych do planowania i wdrażania lokalnych inicjatyw. Lokalne podejście powiązane z określonym obszarem, wpływa na lepsze zdefiniowanie problemów obszaru i określenie sposobów ich rozwiązania. Unia Europejska to w 80 % obszary wiejskie, które zamieszkuje 25% populacji. Jest oczywiste, że ludzie walczą o to by jakość życia na obszarach wiejskich rosła. Mającym największy wpływ na rozwój obszarów wiejskich są lokalni liderzy, chętni do podejmowania działań prorozwojowych i bez oglądania się na innych inwestują swój czas i energię oczekując wymiernych efektów pracy w postaci wzrostu jakości życia na wsi... Wszystkim, którzy przyczynią się do realizacji LSR życzymy wielu osobistych sukcesów i satysfakcji w budowaniu lepszego życia na wsi. Mamy nadzieję że dokonując oceny realizacji Osi 4 Leader w 2015 roku wszyscy będziemy przekonani że w pełni wykorzystaliśmy daną nam szansę.

Powodzenia

¹ Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich – Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), Dziennik Urzędowy L 277,21/10/2005 str.8

² Tamże str.8

³ Tamże str. 8

SPIS TREŚCI

1. Charakterystyka Lokalnej Grupy Działania (LGD) <i>Razem dla Rozwoju</i> jako jednostki odpowiedzialnej za realizację Lokalnej Strategii Rozwoju.	5
2. Opis obszaru objętego LSR wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności.	17
3. Analiza SWOT dla obszaru objętego LSR; wnioski wynikające z przeprowadzonej analizy.	44
4. Cele ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju oraz planowane przedsięwzięcia służące osiągnięciu poszczególnych celów szczegółowych, w ramach których będą realizowane operacje.	48
5. Misja <i>Lokalnej Grupy Działania Razem dla Rozwoju</i> .	61
6. Spójność specyfiki obszaru z celami Lokalnej Strategii Rozwoju.	62
7. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla przedsięwzięć planowanych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju.	66
8. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla przedsięwzięć planowanych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju	70
9. Procedura oceny zgodności operacji z LSR, procedura wyboru operacji przez LGD, procedura odwołania od rozstrzygnięć Rady w sprawie wyboru operacji w ramach działania „Wdrażanie LSR”, kryteria, na podstawie których jest oceniana zgodność operacji z LSR oraz kryteria wyboru operacji i procedura zmiany tych kryteriów.	73
10. Budżet Lokalnej Strategii Rozwoju dla każdego roku jej realizacji.	86
11. Opis procesu przygotowania i konsultowania LSR	93
12. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR.	102
13. Zasady i sposób dokonywania oceny (ewaluacji) własnej.	106
14. Powiązania LSR z innymi dokumentami planistycznymi.	107
15. Planowane działania, przedsięwzięcia lub operacje realizowane przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze objętym LSR.	123
16. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich.	125
17. Załączniki do LSR.	

1. Charakterystyka Lokalnej Grupy Działania (LGD) *Razem dla Rozwoju* jako jednostki odpowiedzialnej za realizację Lokalnej Strategii Rozwoju

1.1 Nazwa i status prawny LGD oraz data jej rejestracji i numer w Krajowym Rejestrze Sądowym

- a) Nazwa: Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania *Razem dla Rozwoju*
- b) Status prawny: stowarzyszenie
- c) Data wpisu do KRS: 24.04.2006 r.
- d) Numer KRS: 0000255645
- e) Adres siedziby i dane kontaktowe:

Lokalna Grupa Działania „Razem dla Rozwoju”

09-470 Bodzanów, ul. Bankowa 7 (Budynek Urzędu Gminy w Bodzanowie).

www.razem-dla-rozwoju.pl

e-mail: poczta@razem-dla-rozwoju.pl

tel/fax: +48 24 260-79-08

Członkowie-założyciele Lokalnej Grupy Działania „Razem dla Rozwoju”

1.2. Opis procesu budowania partnerstwa

Lokalna Grupa Działania *Razem dla Rozwoju* powstała w rezultacie realizacji przez gminy Bodzanów, Bulkowo i Radzanowo z Powiatu Płockiego projektu w ramach Schematu I Programu Pilotażowego Leader +. Utworzyli ją mieszkańcy tych gmin – uczestnicy szkoleń i

warsztatów dotyczących zrównoważonego rozwoju lokalnego oraz mieszkańcy dwóch kolejnych gmin Powiaty Płockiego: Małej Wsi i Wyszogrodu, które - zainteresowane celami projektu - postanowiły dołączyć do tej inicjatywy, jak również pojedyncze osoby zamieszkałe poza tym obszarem, ale związane z nim swoimi korzeniami i działalnością zawodową. Członkowie – założyciele LGD reprezentowali wszystkie trzy sektory:

- publiczny, w skład którego wchodzi: gminy, gminne ośrodki kultury;
- społeczny, w skład którego wchodzi: fundacje, stowarzyszenia, towarzystwa, ochotnicze straże pożarne, rady sołeckie, osoby fizyczne itp.,
- prywatny (gospodarczy), na który składają się: firmy i ich przedstawiciele.

Grupa ukonstytuowała się w formie prawnej stowarzyszenia na spotkaniu założycielskim w Domu Pomocy Społecznej w Nowym Miszewie w dniu 17.03.2006 roku i została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w Warszawie w dniu 24.04.2006 r. W wyniku głosowania, spośród kilku zgłoszonych propozycji, uczestnicy spotkania wybrali dla niej nazwę *Razem dla Rozwoju*, jako nawiązującą do projektu zrealizowanego w ramach Schematu I Pilotażowego Programu Leader +, który dał jej początek oraz jako trafnie oddającą ideę, która była powodem jej powstania.

Następnie, w okresie 1.04.2007 do 28.03.2008 r. LGD z powodzeniem zrealizowała Schemat II PPL+, co spopularyzowało cele programu Leader + wśród mieszkańców i poskutkowało znacznym poszerzeniem szeregów członkowskich grupy. Rezultatem efektywnej realizacji Schematu II był także akces do LGD *Razem dla Rozwoju* – mimo konkurencyjnych zaproszeń - dwóch kolejnych gmin z dwóch sąsiednich powiatów: Czerwińska nad Wisłą (Powiat Płoński) i Zakroczymia (Powiat Nowodworski). Kolejną gminą która zdecydowała się zasilić szeregi partnerstwa jest Gmina Młodzieszyn (powiat sochaczewski).

W sumie dziś LGD zrzesza 8 gmin członkowskich w 4 powiatach województwa mazowieckiego oraz **83** członków (stan na dzień 31.12.2010r) .

1.3. Charakterystyka członków LGD i sposób rozszerzania lub zmiany składu LGD.

Charakterystyka członków

LGD może posiadać następujące kategorie członków: zwyczajnych, wspierających, honorowych.

Członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia mogą być pełnoletnie, nie pozbawione praw publicznych osoby fizyczne i osoby prawne, identyfikujące się z jego celami i deklarujące udział w ich realizacji, w tym jednostki samorządu terytorialnego, zgodnie z *Ustawą o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich* z dnia 7 marca 2007 roku.

Członkiem wspierającym Stowarzyszenie może zostać osoba fizyczna lub osoba prawna deklarująca pomoc finansową, rzeczową lub merytoryczną w realizacji celów

Stowarzyszenia. Członkiem honorowym Stowarzyszenia może być osoba fizyczna lub prawna, która wniosła wybitny wkład w działalność i rozwój Stowarzyszenia.

W chwili obecnej (stan na 31.12.2010 r.) w skład LGD *Razem dla Rozwoju* wchodzi następujący członkowie:

Lp.	Imię i nazwisko lub nazwa członka LGD	Sektor, z jakiego pochodzi	Rodzaj prowadzonej działalności	Funkcja w strukturze LGD
1.	Gmina Bodzanów	publiczny	Administracja - jednostka samorządu terytorialnego	Członek
2.	Gmina Bulkowo	publiczny	Administracja - jednostka samorządu terytorialnego	Członek
3.	Gmina Czerwińsk nad Wisłą	publiczny	Administracja - jednostka samorządu terytorialnego	Członek
4.	Gmina Mała Wieś	publiczny	Administracja - jednostka samorządu terytorialnego	Członek
5.	Gmina Radzanowo	publiczny	Administracja - jednostka samorządu terytorialnego	Członek
6.	Gmina Zakroczym	publiczny	Administracja - jednostka samorządu terytorialnego	Członek
7.	Miasto i Gmina Wyszogród	publiczny	Administracja - jednostka samorządu terytorialnego	Członek
8.	Gmina Młodzieszyn	publiczny	Administracja - jednostka samorządu terytorialnego	Członek
9.	Bieniek Mariusz	publiczny	Burmistrz Miasta i Gminy	Prezes
10.	Biernat Elżbieta	społeczny		Członek
11.	Caban Radosław	społeczny		Członek
12.	Chmielewska Aneta	społeczny		Członek Rady
13.	Ciastkowska Ewa	społeczny		Członek
14.	Cichocka Małgorzata	publiczny	Urząd Gminy Bodzanów	Wiceprezes
15.	Czerwińska Aneta	społeczny		Członek
16.	Czerwiński Krzysztof	społeczny		Członek Rady
17.	Dorobek Jarosław	społeczny		Członek
18.	Dzielakowska Magdalena	społeczny		Członek
19.	Fotek Małgorzata	społeczny		Członek
20.	Gackoska Joanna	społeczny		Członek
21.	Głowacka Janina	społeczny		Członek
22.	Grabarczyk Artur	społeczny		Członek

23.	Grabarczyk Monika	społeczny		Członek
24.	Gruszczyńska Irena	społeczny		Członek
25.	Gruszczyński Maciej	prywatny	działalność gospodarcza	Członek
26.	Gruszczyńska Magdalena	społeczny		Członek
27.	Gruszczyński Wiesław	prywatny	działalność gospodarcza	Członek Rady
28.	Jakubiak Adam	prywatny	działalność gospodarcza	Członek
29.	Janczak Rafał	społeczny		Członek
30.	Janczak Wojciech	społeczny		Członek
31.	Jaroszewska Iwona	społeczny		Członek
32.	Jarzyńska Zofia	społeczny		Członek
33.	Jeziak Anna	prywatny	działalność gospodarcza	Członek
34.	Jeznach Arkadiusz	prywatny	działalność gospodarcza	Członek Rady
35.	Jóźwiak Mieczysław	społeczny		Członek
36.	Kabla Daniel	społeczny		Członek
37.	Kamińska Beata	społeczny		Członek Rady
38.	Kamiński Ireneusz	prywatny	działalność gospodarcza	Członek
39.	Kamiński Wojciech	prywatny	działalność gospodarcza	Członek
40.	Kiełbasiński Jarosław	społeczny		Członek Rady
41.	Klusiewicz Henryk	społeczny		Członek
42.	Klusiewicz Jadwiga	społeczny		Członek Rady
43.	Kłobukowski Paweł	prywatny	Działalność gospodarcza	Członek Rady
44.	Kłodawski Andrzej	społeczny		Członek
45.	Kopera Marcin	społeczny		Członek
46.	Kostrzewski Maciej	społeczny		Członek
47.	Koziciński Tomasz	społeczny		Członek
48.	Koziczyńska Agnieszka	społeczny		Członek
49.	Krukowska Edyta	publiczny	Urząd Gminy Bulkowo	Członek
50.	Kuliński Andrzej	publiczny	Radny Powiatu Płockiego	Członek
51.	Kuliński Janusz	społeczny		Członek
52.	Majewska Hanna	społeczny		Członek
53.	Majewski Janusz	społeczny		Członek
54.	Malicka Justyna	społeczny		Członek
55.	Markiewicz Waldemar	społeczny		Członek

56.	Maron Kozicińska Monika	prywatny	Działalność gospodarcza	Skarbnik w Zarządzie LGD
57.	Matcza Edyta	społeczny		Członek
58.	Mieszkowski Łukasz	społeczny		Członek
59.	Mieszkowski Mariusz	społeczny		Członek
60.	Misiun Jan	społeczny		Członek
61.	Opatowski Waldemar	prywatny	Działalność gospodarcza	Członek
62.	Panek Krystyna	społeczny		Członek
63.	Pęcherzewski Stanisław	społeczny		Członek
64.	Pielat Andrzej	prywatny	Działalność gospodarcza	Członek
65.	Pietrzak Krzysztof	społeczny		Członek
66.	Prass Stanisław	społeczny		Członek
67.	Radzikowska Magdalena	społeczny		Członek
68.	Rakowska Iwona	publiczny	Sekretarz Gminy Bodzanów	Członek
69.	Ruszczyk Henryk	publiczny	Burmistrz Gminy Zakroczym	Członek Zarządu
70.	Ruszczyk Jadwiga	społeczny		Członek Rady
71.	Sarzalska Maria	społeczny		Członek
72.	Staniszewski Jan	społeczny		Przewodniczący Komisji Rewizyjnej
73.	Stefaniak Michał	publiczny	OSP Stare Gałki	Członek Zarządu
74.	Szafaryn Ryszard Jacek	prywatny	Działalność gospodarcza	Członek
75.	Szałkowska Małgorzata	prywatny	Działalność gospodarcza	Członek
76.	Szymańska Joanna	publiczny	Wójt Gminy Młodzieszyn	Członek
77.	Urbaniak Bolesław	społeczny		Członek
78.	Walerysiak Michał	publiczny	Wójt Gminy Czerwińsk n/Wisła	Członek Zarządu
79.	Wąsowski Marek	społeczny		Członek
80.	Wierbińska Luiza	społeczny		Członek Rady
81.	Winosławska Magdalena	społeczny		Członek
82.	Witaszczyk-Dul Joanna	prywatny	Działalność gospodarcza	Członek
83.	Zająchkowska Ewa Bożena	publiczny	Urząd Gminy Mała Wieś	Członek
84.	Zalewski Tomasz	społeczny		Członek
85.	Ziemkiewicz Sylwester	społeczny		Członek
86.	Zmysłowski Wojciech	publiczny	Radny Powiatu Płockiego	Członek

87.	Zych Robert	społeczny		Członek
88.	Pokorski Tadeusz	publiczny	Wójt Gminy Radzanowo	Członek
89.	Sztendur Stanisław	prywatny	Działalność gospodarcza	Członek
90.	Graczyk Gabriel	publiczny	Wójt Gminy Bulkowo	Członek
91.	Woliński Dariusz	prywatny	Działalność gospodarcza	Członek

1.4 Zasady i sposób rozszerzania lub zmiany składu LGD *Razem dla Rozwoju*

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania *Razem dla Rozwoju* jest – zgodnie z przepisami dotyczącymi stowarzyszeń - organizacją otwartą na nowych członków. Nabycie i stwierdzenie utraty członkostwa w Stowarzyszeniu następuje na podstawie uchwały Zarządu Stowarzyszenia, podjętej zwykłą większością głosów.

Utrata członkostwa następuje na skutek:

1. pisemnej rezygnacji złożonej na ręce Zarządu,
2. wykluczenia przez Zarząd z powodu łamania statutu i nieprzestrzegania uchwał władz Stowarzyszenia, z powodu notorycznego nie brania udziału w pracach Stowarzyszenia, z powodu niepłacenia składek za okres 1 roku, na pisemny wniosek trzech członków Stowarzyszenia, utraty praw publicznych na mocy prawomocnego wyroku sądu,
3. śmierci członka,
4. likwidacji osoby prawnej będącej członkiem zwyczajnym Stowarzyszenia.

Od uchwały Zarządu w przedmiocie wykluczenia członków zwykłych i wspierających zainteresowanemu przysługuje odwołanie do Walnego Zgromadzenia Członków (WZC) w ciągu 21 dni od przyjęcia wiadomości o wykluczeniu. Uchwała WZC jest ostateczna i powinna być podjęta w najkrótszym możliwym terminie. Od momentu podjęcia uchwały przez Zarząd do podjęcia uchwały przez WZC prawa członkowskie członka Stowarzyszenia będącego jej przedmiotem podlegają zawieszeniu.

1.5. Struktura ciała decyzyjnego - Rady

Organem LGD *Razem dla Rozwoju*, do którego wyłącznej kompetencji (zgodnie z Art. 15, ust. 2, pkt. 4 *Ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich* z dnia 7 marca 2007 roku) należy wybór projektów do zrealizowania w ramach opracowanej przez LGD Lokalnej Strategii Rozwoju, jest Rada. Rada pełni także funkcję doradczą w procesie aktualizacji kierunków rozwoju obszaru działania Stowarzyszenia, zapisanych w Lokalnej Strategii Rozwoju. Rada jest wybierana przez Walne Zgromadzenie Członków spośród uczestników WZC. Także odwołanie członków Rady wymaga decyzji WZC.

Zgodnie z § 21, ust. 4 statutu Stowarzyszenia LGD *Razem dla Rozwoju*, Rada liczy od 10 do 18 członków.

Skład Rady z wykazaniem jego reprezentatywności dla składu Partnerstwa

Rada Stowarzyszenia LGD *Razem dla Rozwoju* aktualnie liczy 16 członków, reprezentujących sektory: publiczny, społeczny i gospodarczy, w tym wszystkie osiem gmin objętych Lokalną Strategią Rozwoju LGD *Razem dla Rozwoju*. Sektor społeczny i gospodarczy reprezentuje 8 osób, tj. 57 % składu Rady. W skład Rady wchodzi następujące osoby:

Lp.	Imię i nazwisko	Reprezentowany przez członka Rady podmiot	Reprezentowana na przez członka Rady Gmina	Reprezentowany przez członka Rady sektor
1.	Luiza Wierzbńska		Gmina Bodzanów	Społeczny
2.	Zdzisław Leszczyński	Gimnazjum Bodzanów	Gmina Bodzanów	Publiczny
3.	Stanisław Sztendur		Gmina Bulkowo	Społeczny
4.	Aneta Chmielewska		Gmina Bulkowo	Społeczny
5.	Arkadiusz Jeznach	Firma usługowa.	Gmina Czerwińsk nad Wisłą	Prywatny
6.	Jarosław Wojciech Kiełbasiński	Urząd Gminy Czerwińsk nad Wisłą	Gmina Czerwińsk nad Wisłą	Publiczny
7.	Wiesław Żmuda		Gmina Mała Wieś	Społeczny
8.	Wiesław Gruszczyński	Firma Usługowa	Gmina Mała Wieś	Gospodarczy
9.	Krzysztof Czerwiński		Gmina Radzanowo	Społeczny
10.	Marcin Kuczkowski	Urząd Gminy Radzanowo	Gmina Radzanowo	Publiczny
11.	Paweł Kłobukowski	Firma handlowa	Gmina Wyszogród	Prywatny
12.	Jadwiga Klusiewicz		Gmina Wyszogród	Społeczny
13.	Jadwiga Ruszczyk		Gmina Zakroczym	Społeczny
14.	Robert Zych		Gmina	Społeczny

			Zakroczym	
15.	Joanna Szymańska	Wójt Gminy Młodzieszyn	Gmina Młodzieszyn	Publiczny
16.	Anna Wilanowska		Gmina Młodzieszyn	Społeczny

1.5. Zasady i procedury funkcjonowania LGD oraz organu decyzyjnego

Zasady i procedury funkcjonowania LGD

Podstawowe zasady funkcjonowania Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania *Razem dla Rozwoju* określa statut Stowarzyszenia. Zasady te są zgodne z *Ustawą z dnia 7 kwietnia 1989 roku Prawo o stowarzyszeniach* (Dz.U. z 2001 roku, nr 79, poz. 855 z późn. zmianami), *Ustawą z dnia 7 marca 2007 roku o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich* (Dz.U. z 2007 roku, nr 64, poz. 427) oraz *Rozporządzeniem Rady (WE) numer 1698/2005 z dnia 20 września 2005 roku w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich* (Dziennik Urzędowy UE L 277 z dnia 21.10.2005 roku, s. 1).

Władzami Stowarzyszenia są: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Komisja Rewizyjna i Rada. Najwyższą władzą Stowarzyszenia jest Walne Zebranie Członków. Do kompetencji Walnego Zebrania Członków należy m.in.: uchwalanie kierunków i programu działania Stowarzyszenia, wybór i odwoływanie członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz Rady, uchwalanie zmian Statutu, opiniowanie projektu Lokalnej Strategii Rozwoju, uchwalanie regulaminu Rady, podejmowanie uchwał o nabywaniu, zbywaniu lub obciążaniu majątku Stowarzyszenia.

Organem zarządzającym Stowarzyszeniem Lokalną Grupą Działania jest Zarząd. Do kompetencji Zarządu należy m.in.: kierowanie bieżącą pracą Stowarzyszenia, wykonywanie uchwał Walnego Zgromadzenia Członków, reprezentowanie Stowarzyszenia na zewnątrz i działanie w jego imieniu, kierowanie procesem opracowywania, aktualizacji i realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju, zarządzanie majątkiem Stowarzyszenia, zaciąganie zobowiązań majątkowych, utworzenie Biura Stowarzyszenia, powoływanie i odwoływanie kierownika Biura Stowarzyszenia oraz zatrudnianie innych pracowników tego biura.

Procedury funkcjonowania Zarządu LGD są zdefiniowane w Regulaminie Organizacyjnym Zarządu (załącznik) oraz w opisie Systemu Zarządzania i Współpracy LGD *Razem dla Rozwoju* (załącznik). W pierwszym przypadku dotyczą one między innymi: struktury, kompetencji i zadań Zarządu, sposobu składania oświadczeń woli w imieniu Stowarzyszenia,

sposobu pracy Zarządu, w tym przeprowadzania posiedzeń, podejmowania uchwał, podziału zadań w Zarządzie, postępowania w razie konfliktu interesów członka Zarządu z interesem Stowarzyszenia, relacje Zarządu z Biurem LGD. Natomiast System Zarządzania i Współpracy LGD opisuje sposoby komunikacji w Zarządzie oraz Zarządu z członkami LGD, planowania działań LGD, zapisu i oceny realizacji zadań oraz integrowania członków i inicjowania współpracy w ramach LGD. Zawiera też wzory dokumentów niezbędnych, bądź przydatnych w procesie zarządzania Lokalną Grupą Działania.

Do kompetencji Komisji Rewizyjnej należy: kontrola bieżącej pracy Stowarzyszenia, ocena prac i składanie wniosków w przedmiocie absolutorium dla Zarządu na Walnym Zgromadzeniu Członków, występowanie z wnioskiem o zwołanie Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Członków, dokonywanie wyboru podmiotu mającego zbadać sprawozdanie finansowe Stowarzyszenia zgodnie z przepisami o rachunkowości.

Rada jest organem decyzyjnym, do którego wyłącznej kompetencji należy wybór projektów do finansowania (zgodnie z Art. 15, punktem 2, ustępem 4 *Ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich* z dnia 7 marca 2007 roku), mających być realizowanych w ramach opracowanej przez Związek Lokalnej Strategii Rozwoju.

Zasady powołania i odwoływania członków Rady

Zgodnie z § 21, ust. 3 statutu Stowarzyszenia LGD *Razem dla Rozwoju* Radę wybiera Walne Zebranie Członków spośród członków Zebrania. Także odwołanie członków Rady wymaga decyzji Walnego Zebrania. Kandydaci do Rady mogą zgłaszać się samodzielnie lub być proponowani przez innych uczestników WZC. Członkami Rady nie mogą zostać członkowie Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia LGD *Razem dla Rozwoju*. Członkiem Rady nie może być także pracownik Biura LGD. Zgodnie z § 16 ust. 5 Statutu LGD, kadencja Rady trwa 2 lata.

Zgodnie z Art. 15, ust. 3 *Ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich* z dnia 7 marca 2007 roku oraz z § 21, ust. 5 statutu LGD, co najmniej połowę członków Rady Stowarzyszenia LGD *Razem dla Rozwoju* muszą stanowić partnerzy gospodarczy i społeczni oraz inne odpowiednie podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe, w tym organizacje zajmujące się zagadnieniami z zakresu środowiska naturalnego oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie równości mężczyzn i kobiet. W związku z powyższym przy wyborze Rady stosuje się następującą procedurę:

najpierw wybierani są przedstawiciele sektorów: społecznego i gospodarczego, dla których zarezerwowano 50% + 1 miejsce w Radzie. Następnie skład Rady uzupełniany jest przez wybór przedstawicieli wszystkich trzech sektorów, w tym sektora publicznego.

Wybrani przez WZC członkowie Rady wybierają spośród siebie Przewodniczącego Rady. Wybór członków Rady odbywa się w głosowaniu jawnym i wymaga bezwzględnej większości głosów (§ 16, ust. 5 statutu LGD). Odwołanie członka Rady, zgodnie z § 18, ust. 7 wymaga bezwzględnej większości głosów przy obecności co najmniej połowy członków Walnego Zebrania Członków w pierwszym terminie i bez względu na liczebność w drugim terminie WZC.

W przypadku zmniejszenia się składu Rady w trakcie trwania kadencji, uzupełnienie jej składu może nastąpić w drodze kooptacji, której dokonują pozostali członkowie Rady, z zachowaniem parytetu sektorów określonego powyżej. Liczba członków Rady powołanych w drodze kooptacji nie może przekraczać 1/3 ogólnej liczby członków Rady.

W razie zaistnienia okoliczności, które mogą wywołać wątpliwości co do bezstronności członka Rady, w szczególności, gdy wniosek dotyczy jego gminy, bądź podmiotu, który reprezentuje, a także w przypadku ubiegania się przez tego członka o wybór jego operacji w ramach działania 4.1 Wdrażanie LSR, stosuje się przewidzianą procedurę dotyczącą wyłączenia tego członka Rady od udziału w wyborze operacji.

Szczegółowy sposób działania Rady określa Regulamin Rady uchwalany przez Walne Zebranie Członków, stanowiący załącznik nr 2 do Wniosku o wybór LGD do realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju.

Procedura wyłączenia członka Rady z udziału w wyborze operacji

Każdy z wybranych przez WZC członków Rady jest zobligowany do złożenia na ręce Przewodniczącego Rady oświadczenia (wg przygotowanego i załączonego do LSR wzoru) o swojej bezstronności w procesie oceny i wyboru operacji.

Członkowie Rady LGD *Razem dla Rozwoju*, reprezentujący podmioty ubiegające się o wybór operacji w ramach działania 4.1 *Wdrażanie LSR*, nie mogą brać udziału w ocenie tych operacji.

W razie zaistnienia okoliczności, które mogą wywołać wątpliwości co do bezstronności Członka Rady w procesie wyboru innych operacji (np. dotyczących reprezentowanej przez niego Gminy), Przewodniczący Rady ma prawo odsunąć tego Członka Rady od oceny tych operacji. W przypadku decyzji Przewodniczącego o odsunięciu od oceny innych niż własne operacji, Członek Rady może zażądać w tej sprawie decyzji Rady. Rada podejmuje taką decyzję niezwłocznie po wniesieniu żądania Członka.

W przypadku podjęcia wątpliwości co do bezstronności któregoś z członków Rady i efektywnego zastosowania procedury wykluczenia członka Rady z procesu oceny i wyboru, głosowanie nad operacją związaną z wykluczonym członkiem powtarza się.

Procedura odwołań od decyzji Rady

Gdy Rada podejmie decyzję o niewybraniu danej operacji do dofinansowania, bądź z powodu jej niezgodności z LSR, bądź z powodu zbyt niskiej wartości operacji wg kryteriów lokalnych, LGD informuje natychmiast na piśmie listem poleconym (i ewentualnie równoległe pocztą elektroniczną) wnioskodawcę o takiej decyzji. W piśmie tym LGD podaje też przyczyny niewybrania operacji: powody niezgodności z LSR, bądź też ocenę punktową dla poszczególnych kryteriów oceny. Do pisma załącza się także listę wybranych operacji w danej kategorii wraz z przyznaną punktacją. Jednocześnie informuje się w nim wnioskodawcę, że ma on prawo odwołania się od decyzji Rady. Odwołanie powinno być złożone osobiście przez wnioskodawcę lub osobę upoważnioną w Biurze LGD, w terminie 7 dni od dnia otrzymania pisma LGD powiadamiającego o decyzji Rady.

Po wpłynięciu odwołań i upłynięciu okresu odwoławczego (ok. 10 dni od wysłania powiadomień) odbywa się ponowne posiedzenie Rady, rozpatrujące wnioski o przyznanie pomocy, co do których złożono odwołanie. Jeżeli w jego rezultacie odwołanie rozpatrzone pozytywnie - z odpowiednią liczbą punktów kwalifikującą wniosek do wpisania na listę operacji wybranych, może to spowodować skreślenie z listy operacji o mniejszej liczbie punktów. W takiej sytuacji Rada podejmuje uchwałę aktualizującą listę operacji wybranych oraz niewybranych, a LGD wysyła pisma informujące o niewybraniu operacji do wnioskodawców, którzy zostali usunięci z listy operacji wybranych ze względu na zbyt niską liczbę uzyskanych punktów na skutek odwołań.

Ponieważ takie rozwiązanie może spowodować niekończący się proces odwoławczy, rozwiązaniem alternatywnym (do decyzji Rady) może być:

1. nieusuwanie innych operacji z listy wybranych, ale zmniejszenie kwoty dotacji dla wszystkich operacji,
2. nieusuwanie innych operacji z listy wybranych, a sfinansowanie operacji dopisanej do listy z przewidzianej puli rezerwowej dla danej kategorii operacji.

W przypadku ponownego negatywnego rozpatrzenia odwołania, LGD niezwłocznie informuje na piśmie wnioskodawcę o wyniku, wraz z jego uzasadnieniem. Informuje także wnioskodawcę, że powtórna decyzja Rady o niewybraniu danej operacji do dofinansowania jest - w przypadku konkursu LGD - ostateczna, ale że możliwe jest złożenie wniosku o przyznanie pomocy bezpośrednio do Urzędu Marszałkowskiego lub Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (zależnie od kategorii operacji).

Funkcjonowanie Biura LGD Razem dla Rozwoju

Zgodnie ze Statutem LGD Zarząd LGD utworzył biuro stowarzyszenia. Biuro stowarzyszenia jest jego jednostką administracyjną, kierującą pracami organizacyjnymi i przygotowawczymi. Sposoby funkcjonowania Biura LGD *Razem dla Rozwoju* opisuje *Regulamin Organizacyjny Biura Stowarzyszenia LGD Razem dla Rozwoju* (załącznik), opisy stanowisk w Biurze LGD, precyzujące podział obowiązków i zakres odpowiedzialności na

poszczególnych stanowiskach (załącznik) oraz *Procedura naboru pracowników LGD* (załącznik) określająca sposoby pozyskiwania pracowników oraz wymogi wobec nich – w odniesieniu do poszczególnych stanowisk.

2. Definicja obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju wraz z uzasadnieniem jego wewnętrznej spójności

2.1. Wykaz gmin wchodzących w skład LGD

W skład Stowarzyszenia LGD *Razem dla Rozwoju* wchodzi i jako takie, objęte są Lokalną Strategią Rozwoju LGD, następujące gminy:

- **Bodzanów, Bulkowo, Mała Wieś, Radzanowo i Wyszogród** - należące do Powiatu Płockiego,
- **Czerwińsk nad Wisłą** – należąca do Powiatu Płońskiego,
- **Zakroczym** - należąca do Powiatu Nowodworskiego.
- **Młodzieszyn** - należąca do Powiatu Sochaczewskiego.

Wyszogród i Zakroczym są gminami miejsko-wiejskimi. Pozostałe sześć gmin to gminy wiejskie.

2.2. Uwarunkowania przestrzenne, geograficzne, przyrodnicze i kulturowe

Uwarunkowania przestrzenne

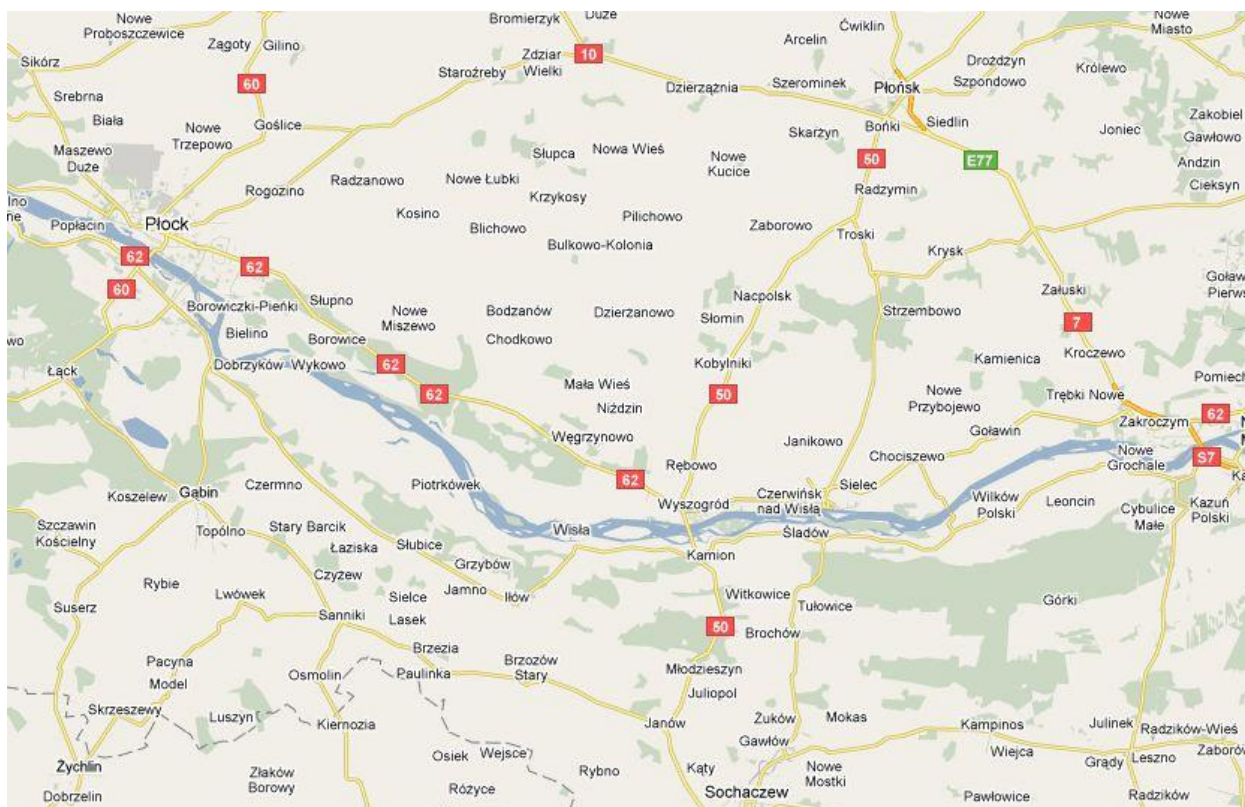

Obszar LGD *Razem dla Rozwoju* ma kształt wydłużony. Położony jest wzdłuż Wisły, po jej północnej i południowej stronie, a jego oś jest zbliżona do kierunku Wschód-Zachód ma długość ok. 70 km. Graniczy on z następującymi jednostkami terytorialnymi:

- od północy: z gminami: Bielsk i Staroźreby w Powiecie Płockim, gminami: Dzierżążnia, Naruszewo i Załuski, Joniec w Powiecie Płońskim,
- od wschodu: z gminą Pomiechówek i miastem Nowy Dwór Mazowiecki w Powiecie Nowodworskim,
- od południa (przez Wisłę): z gminami: Czosnów i Leoncin w Powiecie Nowodworskim, gminami: Brochów, Rybno i Iłów w Powiecie Sochaczewskim oraz miastem Sochaczew,
- od południowego-zachodu: z gminami: Słubice (przez Wisłę) i Słupno w Powiecie Płockim,
- od zachodu: z miastem Płock i gminą Stara Biała w Powiecie Płockim.

Powierzchnia obszaru objętego LSR wynosi 895,46 km² (na podstawie: *Urząd Statystyczny w Warszawie – Statystyczne Vademecum Samorządowca 2010*).

Osią komunikacyjną obszaru jest biegnąca równoleżnikowo droga krajowa nr 62: Strzelno – Włocławek – Płock – Zakroczym – Siemiatycze. Drugą ważną drogą o przebiegu południkowym jest droga krajowa nr 50, przebiegająca w całości przez województwo mazowieckie (Ciechanów – Płońsk – Sochaczew – Ostrów Mazowiecka) stanowiąca otwartą od północy obwodnicę aglomeracji warszawskiej. Droga ta mostem w Wyszogrodzie łączy północny obszar LGD z Młodzieszynem, leżącym po południowej stronie rzeki Wisły.

Uwarunkowania geograficzne

Geograficznym obszar partnerstwa położony jest w całości w obrębie zachodniej części Kotliny Warszawskiej, (rozszerzenia doliny Wisły), przechodząca dalej w Kotlinę

Płocką. Istotną część obszaru stanowi poziom zalewowy, zajęty głównie przez łąki i pastwiska, oraz poziom piaszczysty, wyższy i pokryty wydrami, często zalesionymi przez człowieka.

Uwarunkowania przyrodnicze i środowiskowe

Na znacznej, zwłaszcza wysoczyznowej, części obszaru Partnerstwa przeważa glina morenowa, na podłożu której rozwinęły się bardzo dobre i dobre gleby klasy II-IVa. Na dużych połaciach terenu występują bardzo dobre gleby kompleksów pszennego dobrego oraz kompleksu pszenno-żytniego, wytworzone najczęściej z piasków gliniastych mocnych /niekiedy lekkich/ na glinie. Są to z reguły gleby bielcowe i brunatne, a w obniżeniach terenu oraz w sąsiedztwie cieków również czarne ziemie właściwe, niekiedy zdegradowane. Na pozostałej części wysoczyzny gleby pszenno-buraczane ustępują miejsca kompleksom gleb żytnich. Są to gleby kompleksu żytniego bardzo dobrego, kl. IVa i IVb oraz tych samych klas gleby kompleksu żytniego dobrego.

Na obszarach niżej położonych, charakteryzujących się długotrwałym nadmiernym uwilgotnieniem przeważają gleby kl. IVa i IVb /niekiedy kl. III lub V/ zaliczane do kompleksów zbożowo-pastewnych: mocnego oraz słabego.

Duże, zwarte powierzchnie gleb II-IV klasy bonitacyjnej, tylko w niedużej części zmeliorowane lub zdrenowane, tworzą bazę dla intensywnej produkcji rolnej.

Niewielkie fragmenty terenu położone głównie w strefie przykrawędziowej doliny Wisły oraz na obszarze terasy nadzalewowej zajmują słabe gleby kl. V i VI, kompleksu żytniego słabego i żytnio-lubinowego, wytworzone z piasków, niekiedy ustępujące miejsca wyżej opisanym glebom kompleksu żytniego dobrego, kl. IVa-V oraz glebom kl. IVb, wytworzonym z piasków na glinie. W pierwszym przypadku są to głównie gleby brunatne wylugowane, w drugim również bielcowe. Większą mozaiką kompleksów glebowo-rolniczych odznaczają się

terasy zalewowe Wisły, gdzie występują mady rzeczne, na ogół bardzo żyzne. Grunty orne występują głównie na terasie zalewowej wyższej, na niższej przeważają użytki zielone.

Bogactwa naturalne.

Baza surowca naturalnego obszaru LGD jest uboga. Występują tu głównie złoża piasku, żwiru i pospółki (dość liczne wyrobiska) oraz nie eksploatowane złoża ilów warwowych – surowca przydatnego do produkcji cegieł, pustaków, sączków i elementów dachowych (w gminie Bodzanów). Na granicy gmin Bodzanów i Bulkowo (Łętowo) i w gminie Radzanowo występuje torf.

Wody.

Przez teren LGD przepływa rzeka Wisła, posiadająca szereg niewielkich dopływów, m.in.: Mołtawa (Gminy Radzanowo, Bulkowo, Bodzanów), Ryksa (Gmina Bulkowo, Bodzanów i Mała Wieś), Struga z Gawarkiem (w gm. Wyszogród i Czerwińsk), ciek bez nazwy płynący przez Goławin (gm. Czerwińsk) i Struga (w gm. Zakroczym). Ich doliny cechują podwyższone walory przyrodnicze i krajobrazowe, chociaż tereny te są o wiele intensywniej wykorzystywane rolniczo niż dolina Wisły na omawianym odcinku. Brak jest większych zbiorników wodnych, największym jest Jezioro Białobrzesckie (10 ha) w gminie Bodzanów o charakterze starorzecza Wisły. Drugim ciekim o istnym znaczeniu jest rzeka Bzura, mająca swoje ujście do Wisły w Gminie Młodzieszyn.

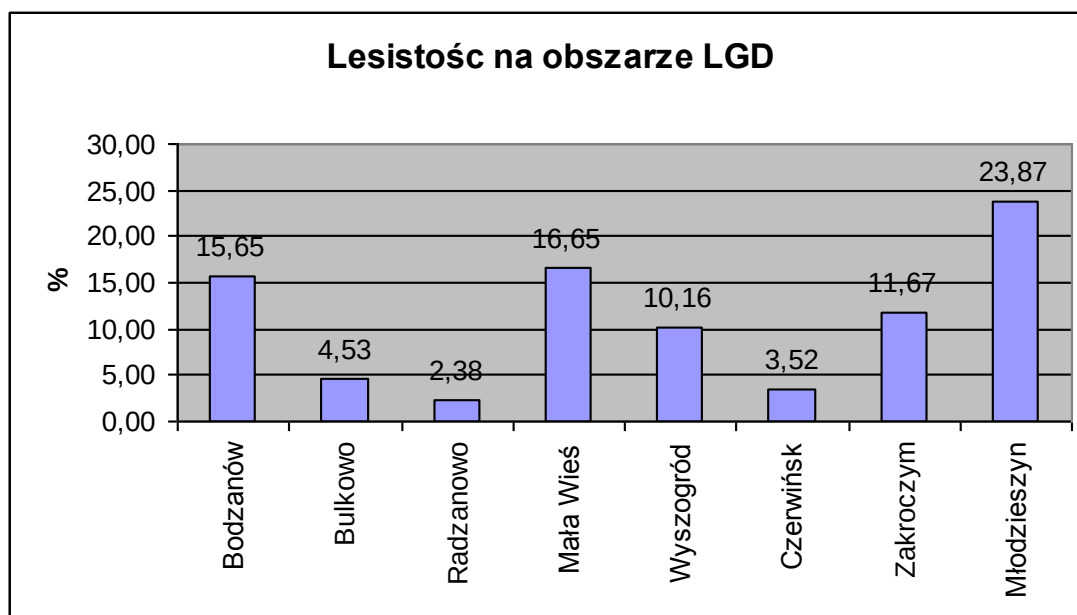

Także na terenie Gminy Młodzieszyn znajduje się zbiornik wodny o pow. 6 ha, usytuowanym w pięknym kompleksie leśnym w miejscowości Nowa Wieś.

Lasy.

Pochodną relatywnie dobrej jakości gleb na terenie działania LGD *Razem dla Rozwoju* jest bardzo niskie zalesienie. Ogólna powierzchnia lasów na obszarze wynosi 98,4 km², co daje wskaźnik lesistości 10,9% (*obliczenia własne* na podstawie: *Urząd Statystyczny w Warszawie – Statystyczne Vademecum Samorządowca 2010*). Jest to wartość prawie 3-

krotnie niższa od średniej krajowej (29%) i prawie 3-krotnie niższa od średniej dla Mazowsza. Największe kompleksy leśne występują wzdłuż rzeki Wisły w gminach Bodzanów, Mała Wieś i Młodzieszyn.

W drzewostanie dominuje sosna, ale obok niej spotkać można brzozy, dęby, świerki, olchy itp. W większości są to siedliska boru świeżego i świeżego mieszanego, rzadziej boru suchego z fragmentami lasu świeżego i lasu mieszanego oraz lasu mieszanego wilgotnego i olsu. Lasy te w większości należą do Skarbu Państwa, chociaż istotną część bo około 1/4 stanowią lasy prywatne.

Ochrona przyrody.

Prawie 1/3 powierzchni obszaru jest objęta prawną ochroną jako obszary wartościowe przyrodniczo. Wchodzi ona w skład Nadwiślańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Wisła jako rzeka i jej dolina są unikatowym obiektem przyrodniczym i najistotniejszym zasobem obszaru. Dolina Wisły na odcinku od Sandomierza do Płocka stanowi ważny w skali europejskiej korytarz ekologiczny i szlak wędrówek ptaków. Z tego względu transport i osadzanie się rumoru rzeczno-ekologicznego w korycie tej nieuregulowanej rzeki są pozytywnymi procesami środowiskotwórczymi. Powodują zachowanie i odbudowę siedlisk lęgowych, żerowania i odpoczynku wielu gatunków ptaków wodno-błotnych, w tym głównie ptaków siewkowatych.

Licznie na obszarze objętym LSR występują parki podworskie, w których występują cenne – z racji ich rzadkości lub wieku – okazy drzew. Uzyskują one status parku zabytkowego podlegającego ochronie poprzez uznanie go za zabytek i wpisanie do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Mimo tej ochrony prawnej, parki te zostały w dużej mierze bardzo zdewastowane w okresie PRL. Jest ich w sumie kilkadziesiąt. Część z nich, uzyskawszy nowych właścicieli, powoli odzyskuje swoją świetność.

Ponadto 67 obiektów na obszarze zostało uznanych za pomniki przyrody, głównie ożywionej. Są to pojedyncze drzewa, grupy drzew, aleje oraz głązy narzutowe. Wśród nich jest dąb „Chrobry” w Białobrzegach (gm. Bodzanów) o obwodzie 870 cm i wysokości ok. 25 m – największy w Powiecie Płockim, a być może także na Mazowszu.

Zanieczyszczenie środowiska.

Wody rzeki Wisły kontrolowane są regularnie w 10 punktach pomiarowo-kontrolnych w województwie mazowieckim, w tym m.in. w punkcie Wyszogród, a następnie w punkcie Płock. Najgorzej, w ciągu całego roku, przedstawia się stan zanieczyszczeń bakteriologicznych (sanitarny). Poza tym, w okresie letnim charakteryzuje je zbyt wysoka trofia (zawartość chlorofilu „a”). Z tego względu wody te zalicza się do tzw. pozaklasowych, w sytuacji, gdy inne wskaźniki mieszczą się w III, II, a nawet I klasie. Jest to efekt odprowadzania nieoczyszczonych ścieków z terenu Warszawy oraz spływu powierzchniowego (zanieczyszczenia rolnicze i komunikacyjne, jak również przyjmowania zanieczyszczonych w podobny sposób wód jej dopływów.

Na obszarze Partnerstwa nie występują ekstremalne źródła emisji zanieczyszczeń powietrza, a na stan czystości atmosfery wpływ mają emitory z kotłowni gospodarstw domowych opalanych głównie węglem kamiennym oraz emitory z kotłowni budynków użyteczności publicznej. Na stan powietrza oddziałują także źródła komunikacyjne. Wysokie zanieczyszczenie powietrza substancjami pochodzącymi ze spalania paliw w silnikach pojazdów (przede wszystkim tlenki węgla, tlenki azotu, węglowodory lotne) występuje na skrzyżowaniach głównych ulic miejscowości, przy trasach komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu biegnących przez obszary o zwartej zabudowie. Emisja komunikacyjna jest bardzo nierównomierna, zależna od pory dnia i roku, związana ściśle z natężeniem pojazdów. Sytuacja w tym zakresie znacząco się pogorszyła w ostatnich latach, zwłaszcza na drodze nr 62, która się stała szlakiem tranzytowym na odcinku między Wyszogrodem a Zakroczymiem.

Pewną rolę w zanieczyszczeniu środowiska w zachodniej części obszaru (gminy: Radzanowo, Bodzanów) odgrywa emisja zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza przez Polski Koncern Naftowy „Orlen” S.A. w Płocku oraz samo miasto Płock.

Na obszarze Partnerstwa nie ma przemysłowych źródeł hałasu. Uciążliwość akustyczną stanowią natomiast drogi, w tym zwłaszcza droga nr 62 Płock-Warszawa i droga nr 50 Płońsk - Sochaczew. Mogą one też być powodem wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia

środowiska, w związku z ciężkim transportem kołowym, związanym z działalnością w/w PKN.

Uwarunkowania historyczne i kulturowe

Osadnictwo na terenie objętym LSR sięga epoki kamienia, a jego rozwój następuje w epoce żelaza i trwa nieprzerwanie do czasów nowożytnych. Świadczą o tym wykopaliska archeologiczne na obszarze i występujące na całym obszarze pozostałości wczesnośredniowiecznych grodzisk, m.in. w: Starym Radzikowie (gm. Czerwińsk n.Wisłą), Dźwierznie (gm. Radzanowo), Miszewie (gm. Bodzanów), Bulkowie, Wilkanowie i Orszymowie (gm. Mała Wieś), Wyszogrodzie i Drwałach (gm. Wyszogród), Młodzieszynie i Zakroczymiu. Na uwagę zasługuje stanowiska archeologiczne kultury łużyckiej nad Bzurą w Młodzieszynie.

Rzeka Wisła zawsze stanowiła szlak komunikacyjny i źródło żywności, stąd na krawędzi jej pradoliny znajduje się najwięcej pradziejowego osadnictwa. Obszar w przeszłości dzielił się na Ziemię Płocką, Ziemię Wyszogrodzką i Ziemię Zakroczymską, Gubernię Warszawską w skład której wchodziła gmina Młodzieszyn a także (północna część gminy Czerwińsk) – Ciechanowską, wchodzące do 1793 roku w skład Województwa Mazowieckiego ze stolicą w Warszawie. Przez obszar ten biegły szlaki handlowe z Gdańska na Ruć i tędy prowadziła najbardziej ruchliwa od XVI w. droga wodna Rzeczypospolitej - Wisła.

Wyszogród i Zakroczym, a także Czerwińsk, należą do najstarszych miast na Mazowszu, sięgających swoją historią początków państwa polskiego. Wspomina o nich już akt Bolesława Śmiałego z 1065 roku, tzw. "Falsyfikat Mogileński". Jako takie, były ośrodkami licznych zjazdów, gościły wielu znamienitych gości – królów i książąt i korzystały z licznych przywilejów.

W Wyszogrodzie i Zakroczymiu istniały wtedy zamki, które nie zachowały się do czasów dzisiejszych. Po 1129 r. w Czerwińsku powstało opactwo Kanoników Regularnych, gdzie wybudowano imponującą budowlę romańską, kościół pod wezwaniem Najświętszej Maryi Panny. Fundatorem kościoła według „Spominków Sochaczewskich” był Aleksander z Malonne, biskup płocki. Czerwińsk stał się sławny w 1410 r. kiedy to w dniach 30.VI – 2.VII miała miejsce koncentracja wojsk polskich i litewskich przed wyprawą Władysława Jagiełły na Krzyżaków, poprzedzona przeprawą wojsk polskich po moście łyżwowym. Przy kolejnych wojnach postępowano tak samo, co czyniło miasto znanym.

Najazdy szwedzkie początkują okres upadku świetności obszaru, do którego przyczyniają się też późniejsze epidemie, tzw. „morowe zarazy”. Zniszczone i spustoszone miasta nigdy już nie wróciły do swej świetności. Nastąpiło też znaczne wyludnienie, całkowity ubytek ludności na Mazowszu szacuje się na ok. 40%, a straty majątkowe na 70%. Nowością było pojawianie się Żydów, uciekających z Rosji przed carskimi represjami. Przed II wojną światową będą oni stanowić duży odsetek ludności największych ośrodków obszaru: ok. 35% w Bodzanowie, ok. 45% w Zakroczymiu i ok. 60% w Wyszogrodzie.

W wyniku III rozbioru Polski całe północne Mazowsze znalazło się w departamencie plockim Prus Nowowschodnich. Przez 11 lat rządów pruskich dokonywano wiele zmian w przepisach min. upaństwowiono wszelkie dobra kościelne, stały się rządowe, a ich ludność uzyskała wolność osobistą. Pogarszała się kondycja majątków szlacheckich z uwagi na zwiększone podatki. W 1815 r., po Kongresie Wiedeńskim, obszar wchodzi w skład Królestwa Polskiego, województwa plockiego. Zabory rosyjskie to okres podejmowanych prób rozwoju, przerywanych powstaniami, kryzysami (głód w latach 1845-47) i epidemiami (1832 r., 1854-55 r.). W czasie Powstania Listopadowego odbywają się tu posiedzenia Sejmu i Rządu Narodowego (w Mąkolinie i Zakroczymiu). Mieszkańcy obszaru biorą aktywny udział w Powstaniu Styczniowym – tu, w okolicy Bodzanowa, przygotowywano uderzenie na Płock w 1863 r. Po Powstaniu Styczniowym Czerwińsk i Bodzanów tracą prawa miejskie. W 1920 r., w wojnie polsko-bolszewickiej w okolicy Radzanowa mieszkańcy walczyli z idącym na Płock korpusem kozackim Gaja. Okres II Rzeczypospolitej to stopniowa odbudowa obszaru, gdy rozwijał się handel, rzemiosło i usługi, przerywana wkrótce agresją niemiecką na Polskę. Okres okupacji to czas powszechnego terroru. Niemcy dokonują egzekucji (na ludności cywilnej: Żydach, Cyganach, Polakach), prowadzą wywózki do obozów, stosują różnego rodzaju represje. W Zakroczymiu na terenie Fortu nr 1 organizują obóz - miejsce uwięzienia około 30.000 mężczyzn z Warszawy i okolic - w ten sposób chcą ograniczyć udział narodu w powstaniu warszawskim. Zakroczymianie organizują wtedy *Rodzinę Zakroczymską*, niosącą pomoc potrzebującym. We wrześniu 1939 r. w czasie bitwy nad Bzurą teren gminy Młodzieszyn stał się miejscem krwawych i zaciętych walk. Trwająca blisko dwa tygodnie bitwa wzdłuż Bzury od Łęczycy aż do Kamiona, była największym polskim działaniem ofensywnym w wojnie obronnej 1939 r.

Świadectwem historii obszaru są zachowane obiekty dziedzictwa historycznego i kulturowego. Szczególną rolę wśród nich odgrywają kościoły (często drewniane), dawne ziemiańskie dworki i stare parki. Do najcenniejszych obiektów należy zaliczyć:

- Grodziska w: Miszewie Murowanym, Bulkowie, Wilkanowie, Orszymowie, Dźwierznie, Wyszogrodzie, Wójtóstwie, Młodzieszynie, Zakroczymiu oraz kopiec w Drwałach;
- Układy urbanistyczne: Bodzanowa (XIV – II połowa XIX wieku), centrum Wyszogrodu (XVII i XIX wiek), Czerwińska (koniec XVI-XIX wiek), Zakroczymia i układy ruralistyczne Drwał i Rębowa, (gm. Wyszogród)
- Obiekty sakralne:
 - zespół opactwa kanoników regularnych, obecnie salezjanów w Czerwińsku: kościół p.w. Zwiastowania N.M.P. z 2 ćwierci XII wieku, klasztor z 1328 r., kościół p.w. Najświętszej Marii Panny w Bodzanowie z XIV/XV w., kościół p.w. Wszystkich Świętych w Miszewie Murowanym z XV w., kościół Franciszkanów p.w. Matki Boskiej Anielskiej oraz klasztor Franciszkanów w Wyszogrodzie z XV w., kościół p.w. Św. Anny w Kobylnikach z 1521 roku,

późnogotycko-renesansowy kościół w Zakroczymiu p.w. Podniesienia Krzyża Świętego z 1 poł. XVI w., barokowy kościół p.w. Św. Wawrzyńca z 1714 r. i klasztor oo. Kapucynów z 1758 r. w Zakroczymiu, późnobarokowy kościół parafialny p.w. Św. Trójcy w Wyszogrodzie z 1779-86 r., kościół p.w. Św. Klemensa w Kępie Polskiej z końca XVIII w.,
 - drewniane kościoły: p.w. Św. Jana Chrzciciela w Rębowie z 1-szej połowy XVI wieku, p.w. Św. Piotra i Pawła w Zakrzewie Kościelnym z 1620 r., p.w. Św. Marii Magdaleny w Pilichowie z 1719 r., p.w. Św. Jana Chrzciciela w Radzikowie, drewniany, 1712-1739, p.w. Św. Anny w Blichowie z ok. 1740 r., p.w. Św. Jana Chrzciciela w Łętowie z lat 1764-1774;

- zespoły dworskie i pałacowe w: Borowicach z XIX/XXw., Cieślach z k. XIX w., Felicjanowie z 4 ćwierci XIX w., Kanigowie z końca XIX w., Miszewie Murowanym z lat 20-tych XX w., Peplowie z 4 ćw. XIXw., Reczynie z pocz. XX w., Bulkowie z pocz. XIX w., Nadułkach z pocz. XX w., Nowym Podlecku z poł. XVII i XIX w., Osieku z 1918-1921 r., Pilichowie z II poł. XIX w., Szastach, z k. XIX w., Włókach: dwór drewniany z k. XIX w., Wołowie z k. XIX w., Worowicach z pocz. XX w., Głównicy z początku XX w., Podgórzu z połowy XIX wieku, Brodach Małych z początku XIX w. w Malej Wsi z XIX w, Ciółkowie z poł. XIX w., Woźnikach z końca XIX wieku, Gródkowie, murowany, 2 połowa XIX w., wraz z parkiem krajobrazowym, Słominie z lat 20-tych XX w. z parkiem z końca XIX wieku, Wólce Przybojewskiej z około 1925 r., Chociszewie z 3 ćwierci XIX wieku, Kucharach – Skotnikach z 2 połowy XVIII wieku, Miączynie z 3 ćwierci XIX wieku, Nieborzynie z 2 połowy XIX wieku, Park we wsi Ruszki wraz z dworem - 5,14 ha powstał w połowie XIX wieku , przekształcony w początkach XX wieku , przedstawia wartości artystyczne, ekologiczne i krajobrazowe. Park w Młodzieszynie - 4,80 ha powstał w XIX wieku , Park i dwór w Witkowicach - powstały w XIX wieku i przekształcony w początkach XX wieku.

- Cmentarze: rzymsko-katolickie, w Bodzanowie z grobem powieszonych członków Polskiej Organizacji Zbrojnej, w Łętowie z 1 połowy XIX w. z nagrobkami dziedziców sąsiednich majątków, w Woźnikach z licznymi nagrobkami z XIX wieku, z 1 połowy XIX wieku w Radzanowie, z początku XIX wieku przy kościele Św. Trójcy w Wyszogrodzie, z połowy XIX wieku przy kościele Św. Anny w Kobylnikach; z połowy XIX wieku w Chociszewie, z 1 połowy XIX wieku w Grodźcu, w Zakroczymiu – z grobami Żołnierzy Września 1939 r.; cmentarz parafialny w Juliopolu oraz cmentarze wojskowe w Starych Budach, Mistrzowicach, Radziwiłce i Leontynowie (Gmina Młodzieszyn), gdzie pochowanych jest ok. 3 tys żołnierzy, poległych w bitwie nad Bzurą;
- mariawickie: w Peplowie i Raszewie; ewangelicko-augsburskie: w Boryszewie Nowym i Wyszogrodzie;

- wyznania mojżeszowego w Bodzanowie, przy cmentarzu pomnik upamiętniający Żydów bodzanowskich, w Chodkowie, Wyszogrodzie, z pomnikiem ufundowanym w 1947 roku, w Czerwińsku (dwa).

- Zabytki budownictwa przemysłowego: zagrody młynarskie w Gąsewie i Osmolinku, młyny elektryczne w Blichowie i Wyszogrodzie, gorzelnie w Przybojewie i Podgórzu Parcelach, wiatraki koźlaki w Czyżewie, Pilichówku, Stobieczynie, wiatrak paltrak w Wyszogrodzie, kuźnia w Daniszewie. Należy wspomnieć, że w Małej Wsi do niedawna funkcjonowała utworzona w XIX w cukrownia, zaś w Młodzieszynie utworzona w 19850 roku cukrownia została całkowicie zniszczona w wyniku działań wojennych w 1915 r (Dziś po zabudowaniach można obejrzeć dobrze zachowane dwa piętrowe bloki dla robotników fabrycznych oraz magazyn do przechowywania cukru).

- Zabytki budownictwa wojskowego: Fort I w Zakroczymiu (część fortyfikacji twierdzy Modlin), forty w Błogosławiu Henrysinie, Strubinach, Swobodni i Wólce Smoszewskiej (wszystkie w gminie Zakroczym).

Obszar objęty partnerstwem jest jednolity pod względem kulturowym i nie posiada charakterystycznych tylko dla niego zachowań kulturowych, o znaczeniu ponadlokalnym, takich jak np. na Kurpiach. Występuje jednak kilka uwarunkowań, które zbieżne są dla wszystkich gmin, wchodzących w skład Partnerstwa. Jednym z takich uwarunkowań wpływających na wspólne zachowania kulturowe jest religia. Na opisywanym obszarze dominuje kościół rzymsko – katolicki. Z obchodami świąt kościelnych wiąże się wiele lokalnych tradycji szczególnie w okresie „Niedzieli Palmowej”, „Wielkanocy”, „Zielonych Świątek” czy „Dożynek”. W Felicjanowie (gmina Bodzanów) znajduje się klasztor Kościoła Katolickiego Mariawitów, którego wierni dość licznie zamieszkują obszar Partnerstwa. Inną religią, która odcisnęła w przeszłości piętno na kulturze regionu był judaizm. Jego wyznawcy stanowili spory odsetek ludności regionu, zwłaszcza takich miejscowości jak Zakroczym, Bodzanów czy Wyszogród. Południowa część obszaru Partnerstwa była też terenem tzw. osadnictwa olenderskiego. Jego ślady zachowały się w Drwałach, Zakrzewie, Podgórzu i Kępie Polskiej (gminy: Wyszogród, Mała Wieś i Bodzanów). Jest to m.in. zabudowa wsi, zagród, rozłogów pól i dzieła melioracyjne.

Kultura i tradycje.

Poza opisaną wcześniej spójnością historyczną także i dziś obszar partnerstwa jest miejscem kontaktów międzykulturowych. Truskawkowe i malinowe żniwa w gminach Czerwińsk, Zakroczym i Wyszogród nie mogą się obyć bez rzesz przybyszów spoza wschodniej granicy, a w Smoszewie w gminie Zakroczym znajduje się ośrodek dla uchodźców, zamieszkany głównie przez Czeczenów. Czeczeńskie dzieci stanowią wręcz większość w niektórych klasach miejscowej szkoły podstawowej.

Cechą kulturową obszaru są charakterystyczne (zwykle dla danej gminy) imprezy kulturalne. Zazwyczaj organizowane jako święto danej miejscowości czy też gminy. Nawiązują do historii obszaru, angażują mieszkańców w organizację, przez co stanowią działanie integrujące lokalną społeczność. Dla przykładu można wymienić:

- *Dni Wisły w Wyszogrodzie,*
- *Dni Gminy Mała Wieś,*
- *Turniej Sołectw w Gminie Mała Wieś*
- *Festyn Rodzinny w Bulkowie w Gminie Bulkowo,*
- *Mazowiecki Festiwal Kultur w Gminie Radzanowo,*
- *Dni Rogozina w Gminie Radzanowo*
- *Dni Bodzanowa i Jarmark Norbertański w Gminie Bodzanów,*
- *Królewski Flis na Wiśle, Dzień strażaka, Piknik nad Wisłą, Rajd Ziemi Zakroczymskiej i Obchody Rocznicy Obrony Zakroczymia w Gminie Zakroczym,*
- *Czerwińskie Święto Truskawek, Dni Czerwińska – Wianki i Lato z Płońszczakiem w gminie Czerwińsk nad Wisłą.*
- *Festyn Rodzinny „Jackalia” w Gminie Młodzieszyn*

Wspólne uwarunkowania kulturowe obszaru przejawiają się również w tradycyjnym rzemiośle. Uprawia je tylko kilkunastu rzemieślników - w oparciu o tradycyjne metody pracy (rękodzielnictwo) zajmują się wikliniarstwem, kowalstwem, szewstwem czy połowem ryb.

Działalność kulturalną, obok instytucji finansowanych przez samorząd lokalny, takich jak Gminne Ośrodki Kultury i gminne biblioteki, prowadzą organizacje społeczne. Najczęstszymi inicjatywami są imprezy masowe adresowane do mieszkańców. Przykładami tego typu działania są: *Memoriał Janusza Grzegorzewskiego* - organizowany przez Fundację Rozwoju Ziemi Wyszogrodzkiej (gmina Wyszogród), *Mazowiecki Festiwal Piosenki Religijnej* w Radzanowie organizowany przez Zespół Szkół w Radzanowie we współpracy ze Stowarzyszeniem „Teraz MY...” w Radzanowie, *Festyn Rodzinny* - organizowany przez Stowarzyszenie „Nasza Przyszłość” (gmina Bulkowo), czy *Dni humoru i satyry* - organizowane z udziałem osób niepełnosprawnych przez Stowarzyszenie „Blżej Siebie” z Zakrzewa (gmina Mała Wieś). Stowarzyszenie „Twoja Gmina” (gmina Bodzanów) prowadzi we wsi Gąsewo galerię i małe muzeum, zlokalizowane w starym młynie wodnym. Działania organizacji pozarządowych na obszarze Partnerstwa są ograniczane przez brak własnych lokali, które mogłyby wykorzystywać do prowadzenia np. zajęć świetlicowych. Jest to główny problem organizacji. Jednocześnie nie w pełni wykorzystywany jest potencjał (m.in. lokalowy) szkół i Ochotniczych Straży Pożarnych.

Odrębnymi ośrodkami, które pełnią funkcję lokalnych mecenasów kultury, są Domy Pomocy Społecznej. Na obszarze objętym strategią znajdują się trzy DPS-y:

DPS w Wyszogrodzie (gmina Wyszogród);

DPS w Zakrzewie (gmina Mała Wieś);

DPS w Nowym Miszewie (gmina Bodzanów);

Prowadzą one bardzo cenną dla obszaru działalność kulturalną w ramach tzw. warsztatów terapii zajęciowej, gdzie uczestnicy (zazwyczaj osoby niepełnosprawne) rozwijają swoje talenty i zainteresowania poprzez zajęcia z malarstwa, rzeźbiarstwa, hafciarstwa czy wikliniarstwa. Organizują przy tym wiele imprez dla lokalnej społeczności, np. plenery malarskie, wystawy, zawody sportowe.

Na obszarze LGD *Razem dla Rozwoju* mieszka też i pracuje kilku lokalnych artystów, głównie malarzy i rzeźbiarzy. Działają też kilka chórów, orkiestr, kapel i zespołów pieśni i tańca, m.in. w Radzanowie, Rębowie, Golankach, Miszewie, Łętowie, Małej Wsi i Zakroczymiu.

2.3. Ocena społeczno-gospodarcza obszaru

Potencjał demograficzny

Liczba ludności - stan na 31 XII 2006

Gmina	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
Bodzanów	4137	4236	8373
Bulkowo	2949	2967	5916
Radzanowo	3637	3776	7413
Mała Wieś	3171	3169	6340
Wyszogród ogółem / miasto	3035/1388	3029/1391	6064/2779
Czerwińsk	3914	3977	7891
Zakroczym ogółem / miasto	3042/1609	3217/1738	6259/3347
Młodzieszyn	2771	2820	5591
Obszar LGD razem / miasto	26656/2997	27191/3129	53847/6126

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS

Liczba ludności obszaru objętego LSR LGD *Razem dla Rozwoju* na dzień 31.12.2006 r. wynosiła prawie 54 tysiące. Ludność ta zamieszkiwała 229 miejscowości (211 sołectw), w tym dwa niewielkie, liczące około 3.000 mieszkańców, ośrodki miejskie: Wyszogród i Zakroczym. Średnia gęstość zaludnienia obszaru LGD wynosi 60 mieszkańców na km², co jest wartością wyraźnie niższą od średniej krajowej (122 osoby/km²), a tym bardziej - Mazowsza (146 osób/km²).

Udział % poszczególnych grup w ogólnej liczbie ludności obszaru

Ludność obszaru ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Ludność wiejska	Ludność miejska
100%	49,5 %	50,5%	88,6%	11,4%

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS – opracowanie własne

Jak pokazują dane statystyczne, obszar LGD *Razem dla Rozwoju* ma pod względem ludnościowym zdecydowanie wiejski charakter. Ludność wiejska dominuje, z ponad 87% udziałem w ogólnej liczbie ludności. Oba ośrodki miejskie są niewiele tylko większe od pozostałych gminnych ośrodków na obszarze, które mają status wsi.

Ludność obszaru cechuje względna równowaga płci z niewielką przewagą kobiet. Na 100 mężczyzn przypadają tu 102 kobiety, mniej niż przeciętnie w Polsce i znacznie mniej niż w miastach. W rzeczywistości ta przewaga jest znacznie większa w starszych grupach wiekowych, podczas, gdy kobiet młodszych roczników jest mniej niż mężczyzn.

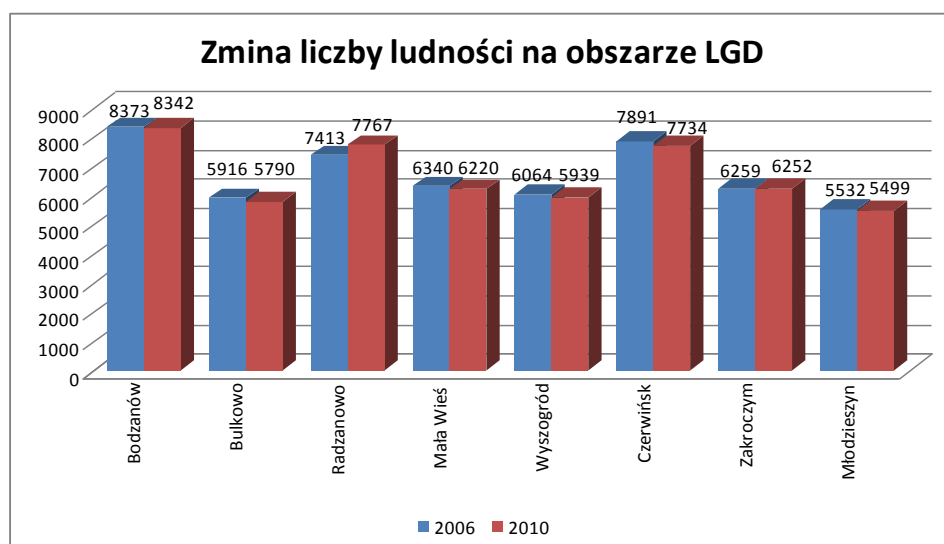
Przewaga liczbowa kobiet jest minimalnie większa na obszarach miejskich Partnerstwa (104 kobiety na 100 mężczyzn), niż na obszarach wiejskich (niecałe 102 kobiety na 100 mężczyzn). W praktyce oznacza to, że odpływ młodych kobiet z dwóch miasteczek obszaru do większych ośrodków miejskich regionu jest nieco mniejszy niż z obszarów wiejskich.

Ludność w podziale na grupy wiekowe (dane z 2009r)

Ludność ogółem		Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej)		Ludność w wieku produkcyjnym		Ludność w wieku poprodukcyjnym	
Liczba bezwzględna	Udział %	Liczba bezwzględna	Udział %	Liczba bezwzględna	Udział %	Liczba bezwzględna	Udział %
53164	100	11122	20,9	32961	62,0	9081	17,1

Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS – opracowanie własne

Spółeczność obszaru objętego LSR jest ciągle dość młoda, ponad 20% mieszkańców jest w wieku przedprodukcyjnym. Jednocześnie dość liczna jest ludność w wieku poprodukcyjnym. Oznacza to, że grupa mieszkańców w wieku produkcyjnym jest relatywnie mało liczna – ma trudne zadanie utrzymania obu pozostałych grup wiekowych. Oznacza to także konieczność stworzenia znacznej liczby nowych miejsc pracy dla młodych ludzi wchodzących na rynek pracy oraz podejmowania działań wykorzystujących potencjał społeczny ludzi już nieaktywnych zawodowo.

Proces depopulacji dotyczy aż 7 z 8 gmin obszaru. Tylko granicząca z Płockiem Gmina Radzanowo zwiększyła liczbę ludności dzięki osadnictwu na graniczących z miastem Płockiem terenach (podczas gdy jej rolnicze obszary też wyludniają się). Najniższy spadek liczby mieszkańców wykazały Gminy Zakroczym i Młodzieszyn, podczas gdy największy ubytek dotknął gminę Czerwińsk n/Wisłą.

Mieszkańców na obszarze ubywa m.in. ze względu na ujemny przyrost naturalny. Jednak główną przyczyną jest odpływ ludności z obszaru. Młodszy i bardziej operatywni mieszkańcy opuszczają go, udając się na ogół do pobliskich miast, a w ostatnich latach także za granicę, w poszukiwaniu lepszej pracy i warunków życia. Jednocześnie trwa napływ ludności, głównie miejskiej, która poszukuje tu lepszych i tańszych warunków mieszkaniowych. Napływ ten nie równoważy jednak odpływu – w rezultacie bilans migracji jest negatywny.

Poziom wykształcenia

Mieszkańcy obszaru działania LGD charakteryzują się nieco niższym od średniej krajowej poziomem wykształcenia.

Gospodarka i miejsca pracy

Gospodarka obszaru objętego LSR przez wieki zdominowana była przez rolnictwo. Sprzyjające warunki dla jego rozwoju były podstawą rozwoju dużej ilości majątków ziemskich. Podobnie jak dziś uprawiano głównie zboża i ziemniaki i hodowano bydło i trzodę chlewną. Poza rolnictwem duży wpływ na rozwój obszaru miała Wisła. Stanowiła dawniej element obronny, a potem była podstawą egzystencji ludności, służąc jako droga transportowa i komunikacyjna a także będąc bazą dla rybołówstwa. Wielu mieszkańców utrzymywało się z wydobywania piasku i żwiru, wywożąc go łodziami do Warszawy. W późniejszym okresie regularne kursy statków dawały także możliwość zarobkowania miejscowej ludności. Istniały tu przystanie pasażerskie i towarowe.

Dziś, ze względu na niskie stany wody, gospodarcza funkcja Wisły straciła na znaczeniu na korzyść szlaków lądowych. Obszar Partnerstwa położony jest po prawej, północno-wschodniej stronie Wisły (poza Gminą Młodzieszyn), pomiędzy Płockiem, Warszawą, Płońskiem, Nowym Dworem Mazowieckim i Sochaczewem. Z miastami tymi łączy go drogi: krajowa – międzyregionalna nr 62 (z Płockiem i Nowym Dworem), krajowa – międzyregionalna nr 50 (z Płońskiem i Sochaczewem), regionalna nr 567 (z Płockiem i Płońskiem). Przez 8 gmin obszaru Partnerstwa nie przebiega żadna linia kolejowa. Jest on więc dostępny za pomocą komunikacji samochodowej, relatywnie dobrze rozwiniętej komunikacji autobusowej (tranzytowej i lokalnej) oraz – w przypadku Wisły – drogą wodną, gdzie, ze względu na naturalność koryta rzeki, jako środki transportu w grę mogą wchodzić tylko niewielkie jednostki pływające o małym zanurzeniu – w związku z czym brak jest regularnej komunikacji o charakterze komercyjnym.

Odległość od międzynarodowego lotniska w Warszawie wynosi 50-110 km. Planowane otwarcie wojskowego lotniska w Modlinie (odległość 5-60 km) dla cywilnego ruchu międzynarodowego zwiększy znakomicie dostępność obszaru dla gości z zagranicy korzystających z tanich linii lotniczych. Zakłada się, że lotnisko będzie obsługiwać ok. 1,5 mln pasażerów rocznie. Jest to olbrzymia szansa dla rozwoju całej gospodarki obszaru, jako że planowane są też połączenia towarowe.

Gospodarka na obszarze działania Partnerstwa nadal zdominowana jest przez rolnictwo. Wynika to z wielu czynników typu: położenie geograficzne, ukształtowanie terenu, zasoby naturalne (rodzaj gleb oraz surowce), dziedziczona tradycja itp. Przeważa chów trzody chlewnej i bydła mlecznego oraz uprawa zbóż. W południowo-wschodniej części obszaru licznie występują gospodarstwa specjalizujące się w uprawach warzyw i owoców. Sektor ten daje zatrudnienie ponad 25% mieszkańców obszaru. Łączna ilość wszystkich gospodarstw rolnych na obszarze to przekracza 9.000, natomiast średnia wielkość gospodarstwa rolnego to niespełna 10 ha.

Od pewnego czasu (ok. 6 lata) w rolnictwie obszaru Partnerstwa pojawił się trend ujednolicania produkcji rolnej oraz specjalizacji, wymuszanych przez rynek. Dostosowanie się do tego wymogu jest trudne dla gospodarstw małych, ponieważ ich stan posiadania generuje zbyt mały dochód. Szansą dla tej części rolników jest tworzenie alternatywnych źródeł dochodów w gospodarstwach w oparciu o posiadane zasoby (np. drobne usługi na rzecz lokalnej społeczności, przetwórstwo produktów rolnych na lokalnym rynku, itp.). Na obszarze LGD nie występuje żaden zorganizowany sposób sprzedaży produktów rolnych np. grupy producenckie. Jest to również jedna z przyczyn osiągania niższych dochodów z rolnictwa.

Drugim po rolnictwie źródłem utrzymania jest praca najemna. Tylko niespełna 20% osób z tej grupy pracuje na terenie gminy, którą zamieszkuje. Pozostała część pracuje w okolicznych miastach, które posiadają lepszą ofertę pracy niż obszar LGD i stanowią alternatywę na tyle atrakcyjną, iż pozbawiają go kapitału ludzkiego. Są to głównie: Płock,

Płońsk, Sochaczew, Warszawa i Nowy Dwór Mazowiecki. Nowym zjawiskiem jest emigracja mieszkańców za granicę. Dane określające liczbę mieszkańców obszaru pracujących za granicą są bardzo trudne do zebrania, ale można ją szacować na ok. 2-3% pracujących, najczęściej w Wielkiej Brytanii, Irlandii i Skandynawii.

Trzecim co do ważności źródłem utrzymania mieszkańców jest działalność na własny rachunek. Na terenie Partnerstwa działa 2648 podmiotów gospodarczych (dane GUS na koniec 2009r) zarejestrowanych w ewidencji działalności gospodarczej. Przeważają podmioty prowadzące działalność w sektorze usług. Ma on też największy udział w zatrudnieniu. Najmniejszą aktywność gospodarczą odnotowuje się w przemyśle.

Przedsiębiorstwa funkcjonujące na obszarze objętym LSR średnio zatrudniają od 2 do 3 osób. Występuje tylko kilka przedsiębiorstw i instytucji (poza administracją i oświatą), które zatrudniają znacznie większą liczbę osób. Do największych pod tym względem należą:

- Kazimierz Majchrzak *Izolbet* Golanki Górne - materiały hydroizolacyjne (ok. 120 pracowników);
- Dom Pomocy Społecznej w Nowym Miszewie (ok. 120 pracowników);
- Dom Pomocy Społecznej w Zakrzewie (ok. 80 pracowników);
- *Bud Mat* – hurtownia i wytwórnia materiałów budowlanych (ok. 70 pracowników);
- *Pietrzak Holding* – hurtownia stali (ok. 60 pracowników);
- *Vitesse Sportswear* – produkcja odzieży dla kolarstwa sportowego (ok. 60 pracowników);
- Dom Pomocy Społecznej im. Jacka Kuronia w Wyszogrodzie (ok. 30 pracowników);
- *Okruszek* – produkcja makaronów (ok. 25 pracowników);
- Bank Spółdzielczy w Małej Wsi (ok. 20 pracowników);
- Zbigniew Słodkowski - Piekarnia w Blichowie (ok. 15 pracowników);
- Lech Bartold Zakłady Spożywcze *Malwa* (ok. 15 pracowników);
- *Boruta Motors* w Wyszogrodzie (ok. 12 pracowników).
- *Kaltrus* w Wyszogrodzie – produkcja mrożonek owoców i warzyw (ok. 12 pracowników, a w sezonie 60-70)
- *Torex Sp. z o.o.* w Czerwińsku nad Wisłą – produkcja mięsa i wędlin

Do niedawna największym pracodawcą na obszarze była Cukrownia w Małej Wsi należąca do Krajowej Spółki Cukrowej S.A (ok. 200 pracowników), które jednak została zamknięta w ramach procesu restrukturyzacji przemysłu cukrowniczego w UE.

Obszar LGD jest zapóźniony, jeżeli chodzi o wspieranie rozwoju przedsiębiorczości. Dopiero w ostatnich 4 latach sytuacja ta uległa nieznacznej poprawie. Na 8 samorządów tylko jeden opracowywał koncepcję wsparcia rozwoju sektora prywatnego, m.in. poprzez wyznaczenie i przekształcenie wydzielonego obszaru pod inwestycje o charakterze przemysłowo – usługowym. Na terenie obszaru, jedynymi jednostkami doradczymi są Gminne Centra Informacji. Powołane m.in. do współpracy z przedsiębiorcami, świadczą one usługi bardziej

w dziedzinie zatrudnienia niż rozwoju przedsiębiorczości. Na terenie obszaru występuje niewiele instytucji otoczenia biznesu. Należą do nich: banki spółdzielcze, Gminne Centra Informacji, biura rachunkowe, przedstawicielstwa firm ubezpieczeniowych.

Rekreacja i turystyka.

Na obszarze objętym LSR brak jest zasadniczo miejsc do aktywnego wypoczynku. Średnio na gminę przypada jeden park, nie są one przystosowane do spędzania w nich czasu wolnego. Realizacja Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich daje taką możliwość pozyskania środków na rewaloryzację często zabytkowych parków, co gminy chętnie robią, jak na przykład zmodernizowany w 2010 roku park w Małej Wsi. Nadal uciążliwym pozostaje brak ławek, alej spacerowych, placów czy terenów do zabaw dla dzieci - place zabaw można znaleźć głównie na terenach szkół. Brak jest zagospodarowanych miejsc rekreacji w obrębie akwenów wodnych (dolina Wisły, Mołtawy, Ryksy, Strugi). Nie ma ścieżek rowerowych, a sieć szlaków turystycznych jest rzadka. Lepsza sytuacja jest w odniesieniu do infrastruktury sportowej; średnio na gminę przypada 5 boisk sportowych (z reguły wielofunkcyjnych). Na obszarze Partnerstwa funkcjonuje 9 Ludowych Klubów Sportowych, głównie ukierunkowanych na uprawianie piłki nożnej i siatkówki.

Infrastruktura turystyczna obszaru jest na dzień dzisiejszy uboga. Tworzą ją dość nieliczne obiekty gastronomiczne, jeszcze mniej liczne obiekty noclegowe. Funkcje te pełnią w dużej mierze stacje benzynowe, często oferujące możliwość wyżywienia, a czasem – noclegu. Generalnie brakuje publicznej infrastruktury turystycznej służącej rozwojowi aktywnych form wypoczynku, infrastruktury kulturalnej i informacyjnej. Bardzo sporadycznie są przystosowane dla potrzeb turystyki obiekty dziedzictwa kulturowego. Uniemożliwia to uzyskiwanie przychodów opartych na walorach naturalnych i kulturowych regionu. Baza dla turystyki stopniowo się rozwija, ale jest to proces bardzo powolny. Aktualnie istniejąca oferta noclegowa, rekreacyjna i konferencyjna na obszarze LGD obejmuje:

- Pensjonat *Jaworowy Dwór* w Trębkach Nowych, gm. Zakroczym
- Złotopolska Dolina - Ekskluzywne Gospodarstwo Agroturystyczne, Trębki Nowe Gm. Zakroczym,
- *Villa Duchowizna* w Duchowiźnie, gm. Zakroczym
- *Wilczy Jar* w Strubinach, gm. Zakroczym
- *Garnizon Nowowilejka* w Zakroczymiu
- Gospodarstwa ekologiczne w: Janowie, Smołach, Trębkach Nowych i Zakroczymiu
- Ośrodek *Gras* w Drwałach, gm. Wyszogród
- Gospodarstwo agroturystyczne i ośrodek konferencyjny w dworze w Borowicach, gm. Bodzanów
- Gospodarstwo agroturystyczne, Drwały, gm. Wyszogród
- Gospodarstwo agroturystyczne *EV-JACK*, Białobrzegi, gm. Bodzanów,

- Noclegi i pokoje do wynajęcia, Wyszogród
- Ośrodek agroturystyczny *ALIKANTE*, Wilczkowo, gm. Wyszogród,
- Pub *U BAB*, Kobylniki, gm. Wyszogród, noclegi
- Motel *ANIRAM* w Reczynie, gm. Bodzanów
- Motel *RANCHO*, Chylin, gm. Mała Wieś
- Schronisko Młodzieżowe w Bodzanowie (sezonowe, w gimnazjum)

Brakuje zorganizowanych turystycznych atrakcji, kulturalnych i innych. Istniejące obejmują: *Galerię we Młynie* w Gąsewie (galeria i małe muzeum etnograficzne w dawnym młynie wodnym), Ośrodek Rehabilitacji Zwierząt Leśnych w Miszewie Murowanym (obie w gm. Bodzanów) oraz Muzeum Misyjne w klasztorze w Czerwińsku.

Zatrudnienie

Gospodarka obszaru nie generuje wystarczającej ilości miejsc pracy dla jego mieszkańców. Nawet w sytuacji, gdy istotna część populacji w wieku produkcyjnym zatrudnia się poza obszarem stopa bezrobocia dla obszaru pozostaje wysoka w relacji do średnich wartości dla kraju i dla Mazowsza.

Dodatkowo, oprócz jawnego bezrobocia, występuje tu jeszcze bezrobocie ukryte, polegające na utrzymywaniu nadmiernego zatrudnienia w gospodarstwach rolnych.

Brak zatrudnienia i patologie społeczne (oba zjawiska są często ze sobą powiązane) powodują, że znaczący odsetek mieszkańców obszaru korzysta z pomocy społecznej oferowanej przez Gminy i niektóre organizacje społeczne.

Relacje zewnętrzne

Obszar Partnerstwa *Razem dla Rozwoju* posiada bardzo ograniczone zewnętrzne relacje gospodarcze. Nie występują na nim firmy inwestorów zagranicznych, a jedynym eksporterem jest firma *Vitesse Sportswear* z Wyszogrodu. Tylko firmy *BudMat*, *Izolbet* i *Malwa* produkują w większym stopniu na zewnętrzny (poza województwo) rynek krajowy.

Pięć gmin Powiatu Płockiego oraz gmina Czerwińsk nad Wisłą należą do Związku Gmin Regionu Płockiego. Wyszogród i Zakroczym należą też do Związku Miast Nadwiślańskich. Jego głównym celem jest inicjowanie i wspieranie działań miast leżących nad rzeką Wisłą - zmierzających do realizacji programu "Przywrócić Wisłę Życiu" a dotyczących jakości wód Wisły, jej żeglowności, infrastruktury komunikacyjnej, rekreacyjnej, turystycznej i sportowej a także kulturalnej.

Z siedmiu gmin jedynie Bodzanów i Radzanowo posiadają zagraniczną gminę partnerską (Exaplatanos i Pella w Grecji).

Poziom aktywności społecznej

Wśród pozytywnych cech miejscowej społeczności, uczestnicy szkoleń i warsztatów często wymieniali zachowane więzi międzyludzkie i chęć do wzajemnej pomocy. W społeczności siedmiu gmin nie występują istotniejsze konflikty o trwałym charakterze. Dobrze układają się relacje między dwoma Kościołami obecnymi na tym terenie: Rzymsko-katolickim i Mariawitami. Ludność napływowa (z Płocka i innych miast) stopniowo integruje się z rdzennymi mieszkańcami obszaru, odgrywając coraz istotniejszą rolę w życiu społecznym.

Wspomniana chęć pomocy niekoniecznie jednak oznacza istnienie trwałych, zorganizowanych form współpracy. Organizacja taka, gdy występuje, przyjmuje formy grup nieformalnych lub formalnych (stowarzyszeń). Te ostatnie można podzielić na dwie kategorie. Pierwsza swoją genezę datuje się na okres poprzedzający samorządność, czyli do lat 1990 – 95. Można w niej wyróżnić (działające do dziś i będące łącznikami dla różnych pokoleń mieszkańców wsi) dość liczne na tym terenie, ale często niezbyt aktywne Ochotnicze Straże Pożarne oraz niezbyt już liczne Koła Gospodyń Wiejskich. Druga grupa to organizacje, które w porównaniu z poprzednimi działają stosunkowo niedawno. Są to na ogół różnego typu stowarzyszenia. Organizacje te, oprócz skupiania w swych szeregach mieszkańców o podobnych zainteresowaniach, poglądach czy ideologiach, wybiegają dalej w swym działaniu niż obecnie OSP czy KGW. Podejmują się one działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, stając się powoli partnerami lokalnych samorządów. Uzupełniają lub wręcz wyręczają samorządy w inicjatywach, głównie w sferze działalności społecznej i kulturalnej. Ich działania stają się coraz bardziej profesjonalne, jednak dążenie do osiągnięcia pełnego profesjonalizmu hamowane jest przez brak odpowiedniego zaplecza technicznego oraz wsparcia merytorycznego i finansowego. Te dwa ostatnie są naczyniem połączonym, tzn. odpowiednie umiejętności merytoryczne pozwalają pozyskiwać środki finansowe.

Na terenie Partnerstwa Razem dla Rozwoju działają następujące organizacje społeczne:

W gminie Bodzanów:

- Koło Historyczne przy Publicznym Gimnazjum w Bodzanowie
- Stowarzyszenie *Twoja Gmina*
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Polskiej Wsi *Razem Lepiej*
- Stowarzyszenie *Forum Młodych Ludowców*
- Stowarzyszenie Rozwoju Lokalnego *Solaris*
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Nowe Kanigowo
- Polskie Stowarzyszenie Żeglarzy Niepełnosprawnych, Oddział w Nowym Miszewie
- Polski Związek Emerytów i Rencistów
- Ludowy Klub Sportowy *Huragan*

- Ochotnicze Straże Pożarne w: Bodzanowie, Niesłuchowie, Kanigowie, Wiciejewie, Kępie Polskiej, Reczynie, Mąkolinie, Gromicach

W gminie Bulkowo:

Fundacja Budowy Europejskiej Szkoły Ekologicznej w Worowicach

- Fundacja Rozwoju Polskiego Rolnictwa w Rogowie
- Stowarzyszenie *Nasza Przyszłość*
- Ochotnicze Straże Pożarne w: Bulkowie, Worowicach, Pilichowie, Nadułkach, Nowych Łubkach, Blichowie

W gminie Czerwińsk:

- *Salos* – Salezjańska Organizacja Sportowa w Czerwińsku nad Wisłą
- Stowarzyszenie *Oratorium im. Jana Pawła II* w Czerwińsku nad Wisłą
- Fundacja Rozwoju Czerwińska
- LZS Czerwińsk nad Wisłą
- Ochotnicze Straże Pożarne w Czerwińsku, Chociszewie, Radzikowie, Raszewie.

W gminie Mała Wieś:

- Stowarzyszenie Pomocowe *Bliżej Siebie* w Zakrzewie
- Stowarzyszenie Szansa na Rozwój w Małej Wsi
- Gminny Klub Sportowy „Spójnia” Mała Wieś
- Stowarzyszenie Wędkarskie „Sandacz” Mała Wieś
- Ochotnicze Straże Pożarne w: Dzierżanowie, Brodach Dużych, Małej Wsi, Orszymowie, Podgórzu, Starych Gałkach, Zakrzewie Kościelnym

W gminie Radzanowo:

- Stowarzyszenie „Teraz MY...” w Radzanowie
- Stowarzyszenie „Nadzieja dla wszystkich” w Rogozinie
- Stowarzyszenie „Nasze Stróżewko” w Stróżewku
- Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Radzanowo
- ULKS „Olimpia” w Radzanowie
- UKS „Atleta” w Radzanowie
- Ochotnicze Straże Pożarne w Rogozinie, Woźnikach, Radzanowie, Nowym Boryszewie, Juryszewie, Szczytnie

W gminie Wyszogród:

- Fundacja Na Rzecz Rozwoju Ziemi Wyszogrodzkiej
- Towarzystwo Naukowe Płockie, Oddział w Wyszogrodzie

- LKS *Stegny* Wyszogród
- Ochotnicze Straże Pożarne w Wyszogrodzie, Grodkowie, Rębowie, Rakowie, Starzynie, Drwałach, Kobylnikach, Bolinie

W gminie Zakroczym:

- Towarzystwo Miłośników Ziemi Zakroczymskiej
- Stowarzyszenie *Antidotum* w Janowie
- Stowarzyszenie *Chorał* im. O. Benignusa Sosnowskiego
- Stowarzyszenie *Klub Seniorów* w Wojszczycach
- Zrzeszenie Producentów Cebuli Dymki
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Oddział w Zakroczymiu
- Centrum Duchowości *Honoratianum*
- Ośrodek Apostolstwa Trzeźwości
- Społeczny Komitet Organizacyjny na rzecz Zdrowego Zakroczymia
- LKS Wisła Zakroczym
- Szkolne Kluby Sportowe: *Lider* i *Szkolniak*
- Ochotnicze Straże Pożarne w: Zakroczymiu, Wojszczycach i Trębkach Nowych.

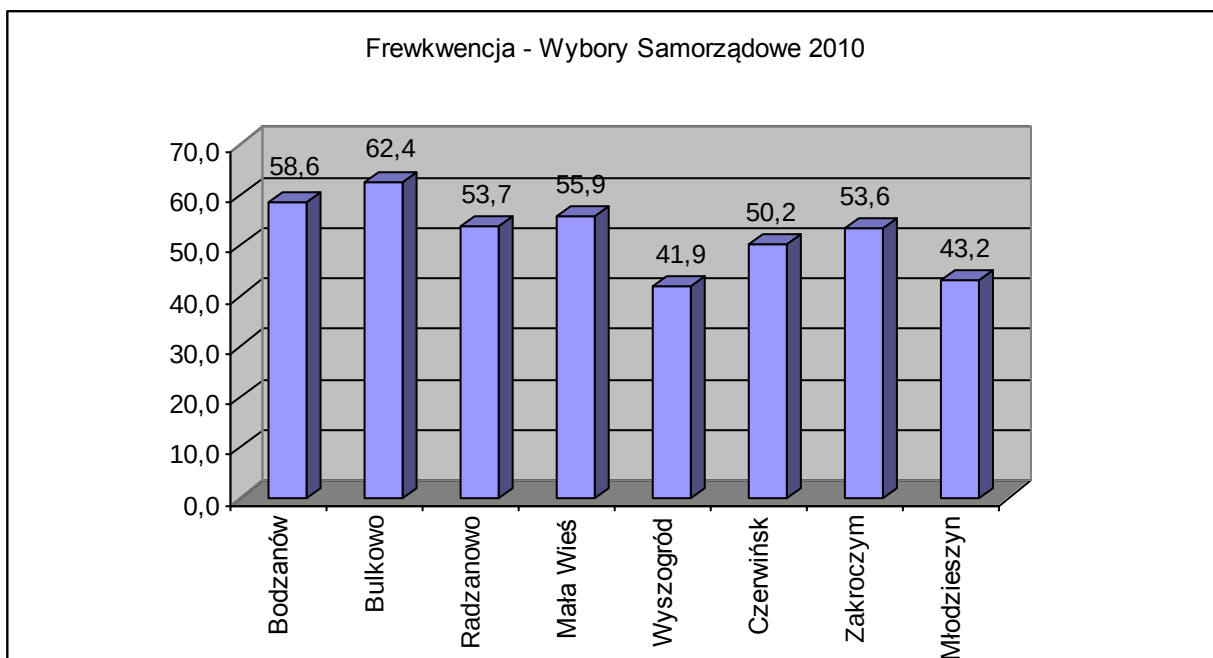
W gminie Młodzieszyn:

- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Adamowa Góra
- GOKSiR Młodzieszyn
- Ochotnicze Straże Pożarne w Młodzieszynie, Kamionie, Witkowicach, Starych Budach.

Ilość organizacji pozarządowych i względnie szeroki zakres tematów ich zainteresowań świadczy o potencjale społecznym obszaru Partnerstwa, jednak poziom zaangażowania mieszkańców w działalność tych organizacji nie satysfakcjonuje. Poza nielicznymi wyjątkami, także poziom współpracy między tymi organizacjami i samorządami lokalnymi pozostawia sporo do życzenia. Idea zlecania zadań samorządowych organizacjom pozarządowym jest ciągle dość nowa na tym obszarze. Zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców i poziomu współpracy organizacji i samorządów będzie jednym z głównych celów dla działań realizowanych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju.

Aktywność społeczno-polityczna

Miarą aktywności społeczno-politycznej społeczności lokalnych jest frekwencja w wyborach. W gminach objętych LSR jej poziom był następujący:

Źródło: Państwowa Komisja Wyborcza www.pkw.gov.pl

Mieszkańcy obszaru działania LGD *Razem dla Rozwoju* aktywnie uczestniczą w demokracji na poziomie lokalnym. Frekwencja w wyborach samorządowych w 2010 roku na obszarze LGD (poza gminami Wyszogród i Młodzieszyn) była wyraźnie wyższa nie tylko od średniej dla kraju, ale także od tej dla Mazowsza. Świadczy to o chęci i poczuciu wpływu na sprawowanie władzy w miejscu życia mieszkańców obszaru.

2.4 Uzasadnienie specyfiki obszaru objętego LSR

Obszar LGD *Razem dla Rozwoju* stanowi zwarty geograficznie teren usytuowany w zachodniej części Mazowsza. Jego północno-zachodni brzeg leży w odległości ok. 10 km od granic administracyjnych Płocka, a południowo-wschodni – ok. 50 km od granic administracyjnych Warszawy. Oś komunikacyjną obszaru stanowi przede wszystkim droga krajowa nr 62 (Warszawa-Płock), przecinająca jego południową część.

Obszar LGD obejmuje znaczne fragmenty dwóch jednostek fizjograficznych: Kotliny Warszawskiej (czyli doliny Wisły na odcinku Warszawa-Płock) – zajmującej część gmin Bodzanów, Mała Wieś, Wyszogród, Młodzieszyn, Czerwińsk nad Wisłą i Zakroczym – oraz Wysoczyzny Płońskiej – są to tereny wszystkich gmin.

Inne wspólne cechy obszaru Partnerstwa to:

- jest to obszar wiejski (sześć gmin wiejskich i dwie miejsko-wiejskie – Wyszogród i Zakroczym, w których znajdują się te dwa niewielkie miasta, liczące około 3.000 mieszkańców każde (tylko 11,38 % ogólnej liczby mieszkańców obszaru));

- są to gminy niewielkie - o relatywnie małej liczbie ludności – w sumie nieco ponad 53788 mieszkańców (w 2006 roku), ale miejscami (gm. Bodzanów, Wyszogród, Zakroczym, zachodnia część Radzanowa) dość gęsto zaludnione, (Rosnąca liczba mieszkańców w Gminie Radzanowo),
- są to gminy typowo rolnicze, brak jest w nich większej ilości znaczących przedsiębiorstw usługowo-produkcyjnych - dominują gospodarstwa o niskiej produktywności, praca w nich nie jest w stanie utrzymać właścicieli i ich rodzin, co zmusza do podejmowania pracy poza rolnictwem; cechuje wysokie bezrobocie (jawne i ukryte) - duży odsetek nadliczbowych rąk do pracy w gospodarstwach rolnych oraz niski poziom wykształcenia; znaczne jest zatrudnienie w sektorze publicznym;
- rozwój przedsiębiorczości w nich następował dotychczas w sposób ekstensywny, praktycznie bez jakiegokolwiek wsparcia zewnętrznego i był bardziej efektem przymusu ekonomicznego (słaby rynek pracy) niż świadomego wyboru;
- cztery gminy znajdują się w strefie oddziaływania Płocka, a pozostałe- Warszawy, Płońska i Sochaczewa, co z jednej strony zwiększa ich mieszkańcom możliwości zatrudnienia, ale z drugiej stanowi negatywny bodziec dla rozwoju lokalnego (ze względu na wyrwanie wielu mieszkańców z ich środowiska i konkurencyjną dla lokalnych firm/instytucji ofertę gospodarczą i kulturalną ze strony firm/instytucji wielkomiejskich);
- obszar większości gmin graniczy z Wisłą, której cenna przyrodniczo i krajobrazowo dolina została objęta systemem ochrony NATURA 2000, a pozostałe dwie (Bulkowo i Radzanowo) połączone są z nim ekologicznym łącznikiem doliny Mołtawy i Ryksy, o istotnych w skali subregionu walorach przyrodniczych;
- wszystkie gminy położone są między Płockiem a Warszawą i póki co stanowią one dla tych miast głównie rezerwuár taniej, lecz słabo dostosowanej do rynku pracy, siły roboczej; mieszkańcy gmin nie wykorzystują innych możliwości wynikających z tego położenia;
- są to gminy zaniedbane pod względem infrastruktury społecznej, innej niż podstawowa oświata i opieka zdrowotna, co jest zarówno skutkiem, jak i (choć w mniejszym stopniu) przyczyną dość niskiej aktywności społecznej;
- poziom integracji społecznej jest niski, jak również poziom współpracy między administracją samorządową i organizacjami społecznymi (poza nielicznymi wyjątkami);
- zwarty, a zarazem ograniczony, obszar i zasoby gmin wymuszają koordynację działań inwestycyjnych o charakterze przestrzennym oraz działań prorozwojowych.

Wszystkie gminy łączy wspólna historia, m.in.:

- przynależność ich ziem do historycznego Mazowsza Płockiego (i szerzej Mazowsza Starego);
- wspólny udział w walkach o niepodległość Polski, w tym w:
 - Powstaniu Styczniowym,
 - Wojnie Polsko – Bolszewickiej 1920 roku

- II Wojnie Światowej

Łączy je także zbliżona struktura społeczna, z dużym udziałem społeczności rolniczej i wzrastającym udziałem i znaczeniem napływowej ludności pochodzenia miejskiego.

3. Analiza SWOT dla obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju wraz z wnioskami.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• Położenie obszaru: - w pobliżu aglomeracji stołecznej, - w pobliżu rozwijających się ośrodków gospodarczych: Płocka, Płońska, Sochaczewa i Nowego Dworu, - wzdłuż dróg krajowych: nr 62 (Płock-Zakroczym), nr 50 (Płońsk-Wyszogród) i nr 7 (Warszawa-Gdańsk) • Atrakcyjne środowisko naturalne - dolina Wisły (potencjalny obszar Natura 2000) - mało przekształcony krajobraz - czyste powietrze (brak istotniejszych źródeł zanieczyszczenia) • Korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa, także ekologicznego • Dość dobrze zachowane dziedzictwo historyczne i kulturowe • Potencjał dla tworzenia pozarolniczych miejsc pracy: - wzrastająca siła nabywczą mieszkańców tworząca popyt na usługi - korzystne warunki dla rozwoju agroturystyki i turystyki weekendowej • Zachowane więzi społeczne • Bezpieczeństwo	• Ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na miejscu • Brak lokalnego kapitału • Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców • Kwalifikacje pracowników słabo dostosowane do potrzeb nowoczesnej gospodarki • Niski poziom rozwoju infrastruktury: (tele)komunikacyjnej, społecznej, komunalnej i turystycznej • Wyludnianie się obszaru • Brak bardziej kompleksowej oferty turystycznej/produktów • Słaba promocja walorów obszaru • Dość ograniczona aktywność społeczna • Brak planów zagospodarowania przestrzennego • Ograniczona współpraca samorządów lokalnych obszaru • Niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców i brak systemu selektywnej zbiórki odpadów • Relatywnie wysoki odsetek wykluczonych społecznie

• Relatywnie duża liczba wykształconych młodych ludzi • „Głód osiągnięć” w społeczeństwie lokalnym jako siła mobilizująca je do działań • Istnienie Lokalnej Grupy Działania jako siły napędowej dla aktywizacji i współpracy społeczności 8 gmin	
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Rozwój gospodarczy pobliskich ośrodków miejskich jako czynnik aktywizujący gospodarczo obszar LGD • Wzrost siły nabywczej społeczeństwa i poziomu inwestycji w polskiej gospodarce • Napływ kapitału zewnętrznego: środków UE, kapitału inwestycyjnego firm • Istnienie programów mających na celu aktywizację społeczną i gospodarczą (PROW, PO KL, RPO) • Funkcjonowanie lotniska cywilnego w Modlinie • Wzrost popytu w społeczeństwie polskim na dobra/usługi tworzące alternatywne źródła dochodów na wsi • Rozwój społeczeństwa obywatelskiego, świadomości i aktywności społecznej • Poprawa polityki regionalnej i efektywności administracji państwowej • Możliwości współpracy z partnerami zagranicznymi • Budowa linii kolejowej Płock – Modlin – Warszawa (przecinająca pięć gmin obszaru partnerstwa)	• Brak polityki zdecydowanie wspierającej rozwój przedsiębiorczości i obszarów wiejskich w Polsce • Słabość aparatu administracji państwowej ograniczająca rozwój przedsiębiorczości, społeczeństwa obywatelskiego i wykorzystanie środków UE • Niska opłacalność działalności rolniczej • Brak efektywnego systemu ochrony środowiska i gospodarowania przestrzenią

• Potencjał rolnictwa jako zagłębia owocowo – warzywnego północnego Mazowsza • Wykorzystanie czynnika rozwojowego jakim będą nowo wybudowane rynki handlowe w Czerwińsku nad Wisłą i Wyszogrodzie w ramach PROW „Mój rynek”	
--	--

Obszar objęty LSR ma głównie rolniczy charakter, brak jest na nim bardziej znaczących firm. Dość niskie są też: przedsiębiorczość mieszkańców i lokalne zasoby kapitału, co skutkuje brakiem większej ilości małych firm, które mogłyby wypełnić lukę na rynku pracy stworzoną przez brak dużych przedsiębiorstw. W rezultacie oferta pracy na obszarze jest bardzo ograniczona. Jednocześnie obszar cechuje korzystne położenie pomiędzy aglomeracją warszawską a dużym subregionalnym ośrodkiem administracyjno-gospodarczym, jakim jest Płock, a także w pobliżu innych, szybko rozwijających się ośrodków miejskich: Płońska i Nowego Dworu Mazowieckiego i Sochaczewa. Położenie to uratowało obszar od kompletnej degradacji społeczno-gospodarczej w okresie transformacji ustrojowej, pozwalając wielu mieszkańcom znaleźć pracę w tych ośrodkach. Jednak ubocznym skutkiem tego stanu jest wyłączenie tych, relatywnie aktywnych osób, z procesu rozwoju lokalnego, a w rezultacie tego i innych wymienionych czynników, stagnacja społeczno-gospodarcza. Efektem tej stagnacji jest wyludnianie się obszaru: na niski wskaźnik przyrostu naturalnego (w ostatnim okresie ujemny) nakłada się ujemny bilans migracji. Wyjeżdżają głównie młodzi ludzie, co stanowi zagrożenie dla przyszłości społeczności lokalnej.

Innym, obok położenia, atutem obszaru są atrakcyjne warunki przyrodniczo-krajobrazowe, w tym zwłaszcza dolina Wisły – potencjalny obszar chroniony w ramach systemu Natura 2000. Niestety, póki co, oba te atuty są wykorzystywane w minimalnym stopniu dla rozwoju lokalnego. Inne szanse rozwojowe wiążą się z ogólną poprawą koniunktury gospodarczej w Polsce i wynikającym z niej wzrostem zamożności społeczeństwa i rozwojem pobliskich ośrodków miejskich (potencjalne rynki dla produktów i usług obszaru LSR), istnieniem programów i funduszy wspierających rozwój, takich jak PROW, rozwojem lotniska cywilnego w Modlinie oraz inne, mniej istotne na tym obszarze, czynniki.

Ich wykorzystaniu powinny sprzyjać takie atuty obszaru jak: „głód osiągnięć” w społeczności lokalnej, ciągle duża grupa młodych, dość dobrze wykształconych ludzi oraz istnienie Lokalnej Grupy Działania z doświadczeniem realizacji II Schematu PPL Leader+. Warunkiem jest aktywizacja społeczności lokalnej i rozwój jej potencjału, jak również sięgnięcie po

wspomniane walory przyrodnicze i kulturowe. Dzięki temu będzie możliwe ograniczenie słabych stron obszaru Partnerstwa *Razem dla Rozwoju*, w tym tych dotyczących braku kapitału, miejsc pracy, kwalifikacji mieszkańców, braku oferty turystycznej, promocji obszaru, względnie niskiej aktywności społecznej i świadomości ekologicznej mieszkańców oraz ograniczonego poziomu współpracy samorządów lokalnych obszaru. Działania te będą też ograniczać oddziaływanie zewnętrznych negatywnych dla rozwoju obszaru zjawisk i procesów, takich jak: brak polityki zdecydowanie wspierającej rozwój przedsiębiorczości i obszarów wiejskich w Polsce, słabość aparatu administracji państwowej i regionalnej ograniczająca rozwój przedsiębiorczości, społeczeństwa obywatelskiego i wykorzystanie środków UE, niska opłacalność działalności rolniczej, brak efektywnego systemu ochrony środowiska i gospodarowania przestrzenią.

4. Cele ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju oraz planowane do realizacji przedsięwzięcia

Cele ogólne i szczegółowe Lokalnej Strategii Rozwoju wynikają ze zidentyfikowanych silnych i mocnych stron obszaru partnerstwa *Razem dla Rozwoju* oraz szans i zagrożeń dla jego rozwoju społeczno-gospodarczego, a także z wizji obszaru Partnerstwa zdefiniowanej przez członków LGD w następujący sposób:

Aktywna w sferze gospodarki, edukacji i kultury społeczność lokalna, dobrze wykorzystująca lokalny potencjał i zewnętrzne zasoby oraz szybko reagująca na zmiany cywilizacyjne dla maksymalizacji korzyści i minimalizacji zagrożeń z nich wynikających. Atrakcyjne miejsce do życia dla wszystkich pokoleń, dla miejscowych i przybyszów.

Cele ogólne

Na podstawie wypełnionych przez mieszkańców obszaru ankiet, propozycji uczestników spotkań informacyjnych, warsztatów oraz Grupy Roboczej sformułowane zostały trzy cele ogólne Lokalnej Strategii Rozwoju partnerstwa *Razem dla Rozwoju*:

Cel ogólny 1: Rozwój kapitału społecznego.

Miernikiem realizacji tego celu będą: stopień integracji i aktywności oraz świadomości społeczności lokalnych (liczba organizacji i grup społecznych i realizowanych przez nie działań i projektów, liczba działań o charakterze edukacyjnym) oraz poziom nasycenia obszaru LGD infrastrukturą o funkcjach społecznych (liczba nowych lub zmodernizowanych projektów).

Cel ogólny 2: Różnicowanie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości

Miernikiem realizacji tego celu będą: poziom aktywizacji i aktywności zawodowej (wskaźnik aktywności zawodowej, poziom bezrobocia) i uzyskanych kwalifikacji zawodowych (liczba inicjatyw edukacyjnych i ich uczestników), liczba stworzonych miejsc pracy poza rolnictwem i utworzonych lub rozwiniętych firm, w tym przez rolników i członków ich gospodarstw, liczba zrealizowanych inwestycji zewnętrznych na obszarze LGD.

Cel ogólny 3: Wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla tworzenia miejsc pracy i promocji regionu

Miernikiem realizacji tego celu będą: ilość inicjatyw na rzecz zachowania i rewitalizacji cennych obiektów przyrodniczych i kulturowych oraz zachowania i rozwoju duchowego dziedzictwa kulturowego, ilość stworzonych produktów turystycznych na obszarze LGD, rozwój infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej, rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej (ilość gospodarstw i firm oferujących takie usługi), ilość osób korzystających z oferty turystycznej obszaru.

Powyżej opisane cele ogólne wpisują się w cele Osi 4 Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich:

- budowanie kapitału społecznego poprzez aktywizację mieszkańców oraz przez przyczynianie się do powstawania nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich,
- polepszenie zarządzania lokalnymi zasobami i ich waloryzacja”

Cele szczegółowe

Po czterech latach realizacji Programu Leader, wdrażaniu LSR na obszarze partnerstwa, proces analizy dotychczasowych działań wykazał potrzebę rozszerzenia celów szczegółowych a co za tym idzie w kolejnych punktach rozszerzenie przedsięwzięć jakie poniższe cele będą wdrażać. Dodatkowe cele szczegółowe kładą szczególny nacisk na szeroko rozumianą przedsiębiorczość obszaru partnerstwa wobec sektora NGO i osób fizycznych którzy chcą założyć lub posiadają mikro firmy.

Osiągnięciu poszczególnych celów ogólnych będą służyć następujące cele szczegółowe:

Dla celu ogólnego 1: Rozwój kapitału społecznego.

- Cel szczegółowy 1.1: Integracja i aktywizacja społeczności lokalnej dla działań prorozwojowych
- Cel szczegółowy 1.2: Rozwój infrastruktury o funkcjach społecznych
- Cel szczegółowy 1.3: Wsparcie i promocja organizacji sektora społecznego (NGO)

Dla celu ogólnego 2: Różnicowanie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości

- Cel szczegółowy 2.1: Aktywizacja zawodowa mieszkańców i rozwój przedsiębiorczości
- Cel szczegółowy 2.2: Współpraca samorządów i społeczności lokalnych na rzecz rozwoju gospodarczego
- Cel szczegółowy 2.3: Wsparcie i promocja tworzenia oraz funkcjonowania mikro firm subregionu

Dla celu ogólnego 3: Wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla tworzenia miejsc pracy i promocji regionu

- Cel szczegółowy 3.1: Rewitalizacja obiektów kulturowych i przyrodniczych
- Cel szczegółowy 3.2: Rozwój turystyki w dolinie Wisły i na obszarach przyległych oraz promocja obszaru
- Cel szczegółowy 3.3: Kreowanie przedsiębiorczości lokalnej z wykorzystaniem potencjału obszaru

Planowane przedsięwzięcia

W procesie aktualizacji i rozszerzenia celów szczegółowych składających się na trzy cele główne wykreowane zostało nowe, komplementarne do nich przedsięwzięcie.

Osiągnięciu celów szczegółowych, a za ich pośrednictwem – także celów ogólnych Lokalnej Strategii Rozwoju partnerstwa *Razem dla Rozwoju*, będzie służyć realizacja następujących przedsięwzięć:

- Przedsięwzięcia I: Kapitał dla rozwoju lokalnego
- Przedsięwzięcia II: Zrównoważona turystyka na obszarze Partnerstwa
- Przedsięwzięcie III: Przedsiębiorczość społeczna na rzecz koniunktury subregionu

Przedsięwzięcie I. Kapitał dla rozwoju lokalnego

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:

- Celu ogólnego 1: Rozwój kapitału społecznego
- Celu szczegółowego 1.1: Integracja i aktywizacja społeczności lokalnej dla działań prorozwojowych
- Celu szczegółowego 1.2: Rozwój infrastruktury o funkcjach społecznych
- Celu ogólnego 2: Różnicowanie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości
- Celu szczegółowego 2.1: Aktywizacja zawodowa mieszkańców i rozwój przedsiębiorczości
- Celu szczegółowego 2.2: Współpraca samorządów i społeczności lokalnych na rzecz rozwoju gospodarczego

Uzasadnienie

Główne problemy obszaru LGD *Razem dla Rozwoju* to: brak odpowiedniej ilości i jakości miejsc pracy, relatywnie niski poziom wykształcenia, niski poziom przedsiębiorczości oraz niska aktywność społeczna mieszkańców obszaru. Wszystkie te cechy razem skutkują brakiem perspektyw życiowych dla znacznej części, zwłaszcza młodych, mieszkańców obszaru. Efektem jest kurczenie się ich liczby i ucieczka młodzieży. Brak pracy zmusza mieszkańców obszaru do podejmowania pracy poza nim, co ma negatywne skutki ekonomiczne i społeczne (tak na poziomie rodzin, jak i lokalnych społeczności). Niski poziom przedsiębiorczości obniża też jakość życia na obszarze ze względu na niską dostępność lub jakość usług dla mieszkańców. Problemom tym wychodzi naprzeciw Przedsięwzięcie I w ramach LSR *Kapitał dla rozwoju lokalnego*, które obejmuje szerokie spektrum działań na rzecz integracji i aktywizacji społecznej mieszkańców partnerstwa *Razem dla Rozwoju* dla działań prorozwojowych oraz ich aktywizacji gospodarczej, jak również współpracy społeczności poszczególnych gmin (w tym samorządów) na rzecz rozwoju gospodarczego całego obszaru objętego LSR.

Grupy docelowe beneficjentów

Beneficjentami Przedsięwzięcia I *Kapitał dla rozwoju lokalnego* będą: przedsiębiorcy lub osoby pragnące podjąć działalność gospodarczą w zakresie prowadzenia przedszkoli i żłobków, lokalnych instrumentów komunikacji (gazety, portalu internetowego i radia), świadczenia usług szkoleniowo-doradczych wspierających tworzenie i podnoszenie jakości miejsc pracy w firmach oraz wspierających aktywizację zawodową mieszkańców, handlu i usług w branży informatycznej, usług opiekuńczych i pedagogicznych, szkoleniowo-doradczych w zakresie rozwoju tradycyjnych i zanikających zawodów i wykonywania tych zawodów, wyrobu i marketingu produktów lokalnych oraz promocji i rozwoju gospodarczego obszaru, rolnicy poszukujący nowych źródeł przychodu w branży przetwórstwa płodów rolnych, w tym produktów ekologicznych, tworzenia przedszkoli i żłobków, usług opiekuńczych i pedagogicznych, wyrobu i marketingu produktów lokalnych, wykonywania tradycyjnych i zanikających zawodów i szeroko pojętych usług dla mieszkańców obszaru, samorządy i organizacje społeczne zainteresowane tworzeniem i podnoszeniem jakości przestrzeni publicznej, obiektów sportowo-rekreacyjnych, sakralnych, świetlic, ścieżek rowerowych łączących główne ośrodki obszaru LGD, mieszkańcy, organizacje, firmy i samorządy zainteresowane organizacją zajęć sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych dla młodzieży, utworzeniem Uniwersytetu Trzeciego Wieku lub Uniwersytetu Otwartego; opracowaniem i ustawieniem tablic prezentujących historię poszczególnych miejscowości, podnoszeniem jakości obiektów sportowo-rekreacyjnych, świetlic i przestrzeni publicznej we wsiach; badaniem lokalnego rynku pracy; realizacją szkoleń zawodowych, informatycznych i językowych; szkoleń i doradztwa w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej; opracowaniem oferty inwestycyjnej obszaru LGD i jej dystrybucję, szkoleniem

pracowników UG odpowiedzialnych za obsługę inwestorów, stworzeniem platformy wymiany informacji nt działań gmin na rzecz rozwoju gospodarczego i koordynacją wybranych działań, utrzymaniem i kultywowaniem tradycyjnych zawodów i rzemiosła, promocją rolnictwa ekologicznego, energetyki opartej o surowce odnawialne, tradycyjnych produktów lokalnych.

Lista rekomendowanych operacji

- Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw
- Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej
- Odnowa i rozwój wsi
- Małe projekty
- Nabywanie umiejętności i aktywizacja
- Międzyregionalny projekt współpracy dotyczący oznakowania i wytyczenia szlaków turystycznych wraz z wydaniem przewodnika po obszarze partnerskich LGD
- Wskaźniki realizacji Przedsięwzięcia I: *Kapitał społeczny dla rozwoju lokalnego*
-

Rodzaj wskaźnika	Opis wskaźnika	Wartość w roku 2015
Oddziaływania	• wzrost liczby osób deklarujących poczucie więzi z miejscem zamieszkania	20%
	• wzrost liczby osób uczestniczących w wyborach samorządowych w porównaniu z poprzednimi wyborami	5%
	• większe nasycenie obszaru LGD infrastrukturą o funkcjach społecznych	20%
	• wzrost liczby osób deklarujących chęć dalszego uczenia się i podnoszenia kwalifikacji zawodowych	2%
Rezultatu	• spadek bezrobocia rejestrowanego na obszarze LGD w stosunku do lat ubiegłych	
	• liczba nowoutworzone miejsca pracy	15
	• liczba utworzonych lub wspartych lokalnych instrumentów komunikacji (gazety, portalu internetowego i radia),	1
	• liczba utworzonych lub wspartych firm świadczących usługi szkoleniowo-doradcze na rzecz rozwoju zawodowego i przedsiębiorczości, firm handlowych i usługowych w branży informatycznej, firm i osób usług świadczących usługi opiekuńcze i pedagogiczne,	4

	• liczba utworzonych lub wspartych osób i firm wykonujących zawody tradycyjne i zanikające, • wzrost liczby zorganizowanych zajęć dla młodzieży, • liczba inicjatyw dla mieszkańców o charakterze edukacyjnym • wzrost korzystających ze stałej oferty instytucji kultury, dla których organizatorem jest jst • liczba inicjatyw o charakterze integracyjnym • wzrost liczby sportowych imprez gminnych na boiskach sportowych • liczba inicjatyw na rzecz zatrudnienia, podnoszenia kwalifikacji zawodowych, w tym tradycyjnych zawodów i rzemiosła oraz na rzecz rozwoju przedsiębiorczości • liczba inicjatyw promujących rolnictwo ekologiczne, energetykę opartą o surowce odnawialne, • liczba szkoleń dla pracowników i członków Zarządu LGD oraz członków Rad, • liczba spotkań i innych imprez integrujących LGD i społeczność lokalną, • opracowany plan rozwoju gospodarczego obszaru Partnerstwa • opracowany plan rozwoju przedsiębiorczości na obszarze Partnerstwa,	4 5 10% 4 5 4 5 5 4 1 1 5
Produktu	• liczba utworzonych lub wspartych przedszkoli i żłobków, • liczba inicjatyw podnoszących jakość obiektów o funkcji społecznej i przestrzeni publicznej • liczba odnowionych świetlic i remiz strażackich, • liczba utworzonych i zmodernizowanych obiektów przestrzeni publicznej we wsiach i miasteczkach • liczba utworzonych i zmodernizowanych obiektów związanych z funkcją publiczną • liczba instytucji kultury (w tym bibliotek), dla których organizatorem jest jst, których obiekty zostały poddane pracom budowlanym i modernizacyjnym • liczba instytucji kultury, dla których organizatorem jest jst, dla których zostały dokonane dostawy nowego sprzętu i wyposażenia	1 4 8 8 4 6 6

• liczba zespołów i obiektów zabytkowych, poddanych pracom konserwatorskim i restauratorskim	4
• liczba nowych imprez kulturalnych z udziałem mieszkańców gmin, wchodzących w skład LGD	10
• liczba szkoleń w zakresie przedsiębiorczości i tworzenia firm	5
• liczba osób objętych szkoleniami i doradztwem w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i działalności pozarolniczej	50

Przedsięwzięcie II. Zrównoważona turystyka na obszarze Partnerstwa

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji

• Celu ogólnego 3: Wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla tworzenia miejsc pracy i promocji regionu

- Celu szczegółowego 3.1: Rewitalizacja obiektów kulturowych i przyrodniczych
- Celu szczegółowego 3.2: Rozwój turystyki w dolinie Wisły i na obszarach przyległych oraz promocja obszaru

Uzasadnienie

W gospodarce obszaru objętego LSR dominującą rolę odgrywają rolnictwo, usługi na rzecz rolnictwa oraz – w pewnym stopniu – usługi dla mieszkańców. Sektory te nie są w stanie wytworzyć wystarczającej ilości miejsc pracy. Jednocześnie obszar LGD dysponuje bardzo dobrymi – w skali regionu – warunkami dla rozwoju rekreacji i turystyki kwalifikowanej, głównie w dolinie Wisły, ale także na niektórych obszarach przyległych do niej. Także dziedzictwo kulturowe obszaru, przy odpowiednich działaniach adaptacyjnych i promocyjnych, może stanowić atrakcyjny produkt turystyczny. Te zasoby, w połączeniu z bliskością olbrzymiego rynku aglomeracji warszawskiej oraz – w mniejszym stopniu – Płocka, w sytuacji rosnącego zapotrzebowania na usługi związane z czasem wolnym, stanowią potencjał dla tworzenia źródeł przychodu zastępujących kurczące się rolnictwo obszaru. Wymaga on jednak wyprzedzających działań dotyczących ochrony walorów przyrodniczych i kulturowych, tworzenia infrastruktury turystycznej i nabywania kwalifikacji w zakresie świadczenia usług turystycznych przez mieszkańców obszaru. Możliwości realizacji tych działań tworzy Przedsięwzięcie II *Zrównoważona turystyka nad Wisłą*.

Grupy docelowe beneficjentów

Mieszkańcy obszaru, w tym rolnicy, rozpoczynający i rozwijający działalność turystyczną, agroturystyczną i w zakresie wyrobów lokalnych, tworzący i rozwijający firmy szkoleniowo-

doradcze w zakresie działalności turystycznej, samorządy, związki wyznaniowe i organizacje rewitalizujące obiekty kulturowe i przyrodnicze i adaptujące je dla potrzeb turystyki i rekreacji, tworzące i rozwijające infrastrukturę dla rozwoju turystyki i rekreacji, tworzące i rozwijające przestrzeń publiczną z funkcją turystyczną, mieszkańcy, organizacje, firmy i samorządy zainteresowane opracowaniem oferty turystycznej obszaru LGD, promocją tej oferty, organizacją imprez promujących obszar.

Lista rekomendowanych operacji

- Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw
- Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej
- Odnowa i rozwój wsi
- Małe projekty
- Projekt współpracy dotyczący rozwoju produktów turystycznych w dolinie Wisły i utworzenie Lokalnej Organizacji Turystycznej z LGD sąsiadującymi z LGD „Razem dla Rozwoju”

Wskaźniki realizacji Przedsięwzięcia II: *Zrównoważona turystyka na obszarze Partnerstwa*

Rodzaj wskaźnika	Opis wskaźnika	Wartość w roku 2015
Oddziaływania	• wzrost liczby osób turystów, odwiedzających obszar LGD,	10%
	• wzrost liczby mieszkańców obszaru, deklarujących poprawę warunków życia wynikających z podjętych działań	10%
	• wzrost dochodów z tytułu działalności turystycznej	20%
	• wzrost liczby osób deklarujących poczucie więzi z miejscem zamieszkania	10%
	• wzrost liczby osób deklarujących sprzedaż produktów poza obszar Partnerstwa	10%
	• liczba nowych projektów „miękkich” z udziałem partnerów spoza LGD	3
	• wzrost liczby osób deklarujących poczucie więzi z miejscem zamieszkania	10%
Rezultatu	• liczba utworzonych miejsc pracy	15
	• liczba utworzonych i rozwiniętych firm świadczących usługi rekreacyjne i turystyczne	5

	• liczba utworzonych i rozwiniętych gospodarstw agroturystycznych,	5
	• liczba wspartych firm lub gospodarstw wyrabiających produkty tradycyjne i lokalne	10
	• wzrost korzystających ze stałej oferty instytucji kultury, dla których organizatorem jest jst	10%
	• opracowana lub zaktualizowana kompleksowa oferta turystyczna obszaru LGD,	2
	• liczba działań promujących ofertę turystyczną regionu,	10
	• liczba szkoleń dla osób świadczących i zamierzających świadczyć usługi turystyczne;	5
	• liczba utworzonej infrastruktury informacji turystycznej	1
	• liczba przygotowanych i wydanych materiałów informacyjnych,	5
	• liczba działań na rzecz odnowienia, zabezpieczenia i oznaczenia obiektów ważnych lub charakterystycznych dla obszaru objętego LSR,	3
	• liczba wydarzeń promocyjnych dotyczących LGD i obszaru objętego LSR,	10
	• liczba prowadzonych stron internetowych z funkcją informowania i promowania obszaru objętego LSR	5
Produktu	• liczba poddanych rewitalizacji obiektów kulturowych i przyrodniczych	5
	• liczba takich obiektów wykorzystanych dla rozwoju turystyki i rekreacji,	5
	• liczba utworzonej i zmodernizowanej infrastruktury dla rozwoju turystyki i rekreacji,	5
	• liczba zbudowanych/odbudowanych obiektów małej infrastruktury turystycznej oraz szlaków turystycznych,	5
	• liczba zespołów i obiektów zabytkowych, poddanych pracom konserwatorskim i restauratorskim	10
	• długość wybudowanych lub oznaczonych szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych	100km

	• liczba nowych miejsc noclegowych w obiektach turystycznych	50
	• liczba nowych gospodarstw agroturystycznych	5
	• liczba pamiątek i gadżetów dostępnych dla turystów na terenie LGD	10
	• liczba publikacji, map, przewodników o obszarze LGD, z uwzględnieniem turystyki	3

Przedsięwzięcie III. Przedsiębiorczość społeczna na rzecz koniunktury subregionu.

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji

• Celów ogólnych 1,2,3

- Celu szczegółowego 1.3: Wsparcie i promocja działalności organizacji sektora społecznego (NGO)
- Celu szczegółowego 2.3: Wsparcie i promocja tworzenia oraz funkcjonowania mikro firm subregionu
- Celu szczegółowego 3.3: Kreowanie przedsiębiorczości lokalnej z wykorzystaniem potencjału obszaru

Uzasadnienie:

Proces systematycznej analizy wdrażania LSR na obszarze partnerstwa Razem dla rozwoju oraz bieżąca weryfikacja kierunków rozwojowych samorządów, społeczności lokalnej oraz wydarzenia gospodarcze regionu, kraju i UE zweryfikowały dotychczasowe podejście do planowania kolejnych finansowych narzędzi wsparcia w ramach Lokalnej Grupy Działania.

Obecnie potrzeba jest kreować szeroko rozumianą przedsiębiorczość społeczności lokalnej. Przedsiębiorczość rozumianą jako aktywność w działaniach rozwojowych nie tylko stricte biznesowo ale również społecznie poprzez działalność sektora NGO. W ostatnich dwóch latach odnotowany został na obszarze partnerstwa zwiększony ruch społeczny napływający z zewnątrz, korzystający z dóbr i usług jakie oferowane są na obszarze LGD szczególnie w sferze usług mieszkaniowych, agroturystycznych, w obszarze turystyki weekendowej, usług medycznych, obsługi rolnictwa (szczególnie ukierunkowanego na produkcję owoców i warzyw – tutaj obserwujemy też napływ obcokrajowców), handlu usługami i materiałami budowlanymi. Narastający przepływ społeczny jest pozytywnym efektem zmieniających się na korzyść ośrodków administracyjnych na terenie LGD, wysoką jakością usług oferowanych przez przedsiębiorczość, atrakcyjność przyrodniczo – geograficzną obszaru a także chęcią poszukiwania przez społeczności z dużych ośrodków miejskich (Płock, Warszawa, Łódź) nowych, atrakcyjnych i tańszych obszarów do odpoczynku, zamieszkania czy przeniesienia swojej działalności gospodarczej. Proces ten nazywamy budowaniem koniunktury, czyli

budowaniem zdrowej samonapędzającej się gospodarki subregionu. W ocenie LGD Razem dla rozwoju jest to najcenniejszy proces jaki powinien dokonać się w każdej mikro gospodarce i za wszelką cenę powinno się go utrzymać i rozwijać. Zwiększający się przepływ społeczny to zwiększony przepływ pieniądza a obrót pieniądza to rozwój inwestycyjny, z którego korzystają wszystkie sektory – społeczny, prywatny i administracyjny.

Proponowane przedsięwzięcie ma za zadanie z jednej strony wspierać wszelkiego rodzaju działania, które uatrakcyjnią będą obszar LGD poprzez odtwarzanie kultury i tradycji, kreowanie nowych produktów i usług czy przetwarzanie istniejących na bardziej innowacyjne, lepsze, nowocześniejsze. Z drugiej zaś strony ma za zadanie wzmacniać lokalną przedsiębiorczość ze szczególnym naciskiem na organizacje pozarządowe i osoby prowadzące lub chcące prowadzić mikro działalność gospodarczą. W tym przypadku upatrujemy szansę i zainwestować chcemy w przedstawicieli społeczności wiejskiej, którzy z racji restrukturyzującego się rolnictwa poszukują dla siebie dodatkowych alternatyw i dochodów, budując na bazie swoich gospodarstw oraz potencjału subregionu (np.: lotnisko Modlin, rynek produktów lokalnych w Czerwińsku, centrum handlu hurtowego w Wyszogrodzie) dodatkowe produkty i usługi.

Model w jakim chcemy realizować przedmiotowe przedsięwzięcie to dotację w ramach działania „Małe projekty” i „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej”. W ramach tych działań promowane będą projektu o średniej wielkości 20 – 30 tys. zł. Myślą przewodnią takiego podejścia jest praktyka tzw. mikro pożyczek profesora Muhammad’a Yunus’a, zdobywcy w 2006 roku nagrody Nobla w dziedzinie ekonomii. Jest on autorem metody rozwoju lokalnej przedsiębiorczości społecznej opartej na zasadzie udzielania tzw. mikro kredytów, które społeczności lokalnej (szczególnie kobietom) były udzielane na pojedyncze przedsięwzięcie handlowe, usługowe, które sukcesywnie wdrażane małymi krokami stawiały na nogi domowe budżety osób korzystających z tego rodzaju wsparcia.

Dokładnie na taki sam efekt liczymy w przypadku naszego przedsięwzięcia, które wspierając niewielkimi dotacjami inicjatywy beneficjentów, bez nadmiernego ryzyka finansowego pozwalało będzie rozwijać im ich mikro biznes.

Grupy docelowe beneficjentów

Mieszkańcy obszaru, w tym organizacje pozarządowe, społeczne, rolnicy, rozpoczynający i rozwijający działalność turystyczną, agroturystyczną, usługową lub produkcyjną. Osoby fizyczne, przedsiębiorcy, samorządu lokalne, instytucje kultury, związki wyznaniowe, organizacje kościelne. Osoby i instytucje z poza obszary działania LGD, chcące realizować dane przedsięwzięcie na terenie obszaru.

Lista rekomendowanych operacji

- Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej
- Małe projekty

Wskaźniki realizacji Przedsięwzięcia III: *Przedsiębiorczość społeczna na rzecz koniunktury subregionu*

Rodzaj wskaźnika	Opis wskaźnika	Wartość w roku 2015
Oddziaływania	• wzrost liczby osób, które samodzielnie inicjują spotkania LGD w celu rozwiązania określonego problemu,	10%
	• wzrost liczby mieszkańców obszaru, deklarujących przynależność do organizacji społecznych	10%
	• wzrost dochodów z tytułu sprzedaży produktów regionalnych, rolnych i innych, na rynki poza regionem	10%
	• wzrost liczby osób deklarujących poczucie więzi z miejscem zamieszkania	20%
	• wzrost PKB na obszarze partnerstwa	1%
	• liczba nowych projektów „miękkich” z udziałem partnerów spoza LGD	10%
	• spadek bezrobocia na obszarze LGD	2%
Rezultatu	• liczba utworzonych miejsc pracy	15
	• liczba utworzonych i rozwiniętych nowych firm	5
	• opracowana lub zaktualizowana kompleksowa oferta gospodarcza obszaru LGD,	1
	• liczba przygotowanych i wydanych materiałów informacyjnych,	5
	• liczba prowadzonych stron internetowych z funkcją informowania i promowania obszaru objętego LSR	1
	• liczba utworzonych lub wspartych firm świadczących usługi szkoleniowo-doradcze na rzecz rozwoju zawodowego i przedsiębiorczości	5
	• liczba utworzonych lub wspartych osób i firm wykonujących zawody tradycyjne i zanikające,	5
	• liczba inicjatyw dla mieszkańców o charakterze edukacyjnym	5
	• liczba inicjatyw na rzecz zatrudnienia, podnoszenia	5

	kwalifikacji zawodowych, w tym tradycyjnych zawodów i rzemiosła oraz na rzecz rozwoju przedsiębiorczości • opracowany plan rozwoju gospodarczego obszaru Partnerstwa • opracowany plan rozwoju przedsiębiorczości na obszarze Partnerstwa, • liczba nowopowstałych organizacji społecznych	1 1 5
Produktu	• liczba spotkań i wydarzeń o charakterze informacyjnym, dotyczącym działalności sektora społecznego (ngo) • liczba publikacji, broszur i ulotek o problematyce ngo • liczba zorganizowanych szkoleń w zakresie przedsiębiorczości dla rolników i działaczy społecznych • liczba osób objętych doradztwem indywidualnym • liczba spotkań integracyjnych z udziałem przedstawicieli LGD	10 3 5 20 5

5. Misja Lokalnej Grupy Działania *Razem dla Rozwoju*

Misja Lokalnej Grupy Działania *Razem dla Rozwoju* została zdefiniowana przez jej członków następująco:

Lokalna Grupa Działania *Razem dla Rozwoju* jest inicjatorem i uczestnikiem wspólnych działań samorządów i społeczności lokalnych na rzecz poprawy jakości życia i rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru Partnerstwa.

Oznacza to, że LGD, w opinii jej członków, ma być aktywnym partnerem zarówno dla samorządu i mieszkańców w procesie rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru, tak inicjującym, jak i wspierającym działania prorozwojowe. Jako organizacja skupiająca aktywnych przedstawicieli wszystkich siedmiu gmin objętych LSR, będzie katalizatorem procesu rozwoju obszaru i współpracy mieszkańców i instytucji z terenu tych gmin ponad granicami administracyjnymi. Dzięki temu powstanie efekt synergii i zwiększony zostanie potencjał rozwojowy obszaru.

6. Spójność specyfiki obszaru z celami Lokalnej Strategii Rozwoju

Zgodnie z treścią rozdziału 2.4 tego dokumentu, specyfikę obszaru LGD *Razem dla Rozwoju* tworzą:

- wiejski charakter obszaru: sześć gmin wiejskich i dwie miejsko-wiejskie obejmujące dwa niewielkie miasta;
- relatywnie niewielka populacja, ale miejscami duża gęstość zaludnienia, co powoduje relatywnie silną antropopresję na środowisko naturalne;
- przeważająco rolniczy charakter - brak większej ilości znaczących przedsiębiorstw usługowo-produkcyjnych i dominacja gospodarstw o niskiej produktywności,
- wynikający z poprzedniej cechy wysoki poziom bezrobocia (jawnego i ukrytego);
- niski poziom przedsiębiorczości wynikający z braku kapitału, wiedzy i wsparcia zewnętrznego, będący bardziej efektem przymusu ekonomicznego (słaby rynek pracy) niż świadomego wyboru;
- położenie w pobliżu potencjalnych dużych rynków dla produktów i usług obszaru: Warszawy, Płocka, a także Płońska, Sochaczewa i Nowego Dworu;
- Oddziaływanie Płocka, Warszawy, Płońska, Sochaczewa i Nowego Dworu, co wyłącza wielu mieszkańców z ich środowiska, tworzy konkurencyjną dla lokalnych firm/instytucji ofertę gospodarczą i kulturalną i w ten sposób przeciwdziała rozwojowi lokalnemu;
- położenie wzdłuż Wisły, której cenna przyrodniczo i krajobrazowo dolina prawdopodobnie objęta będzie systemem ochrony NATURA 2000;
- słabe wykorzystanie możliwości rozwoju lokalnego wynikających z położenia obszaru;
- funkcja rezerwuaru taniej, lecz słabo dostosowanej do rynku pracy, siły roboczej dla pobliskich miast,
- zaniedbana infrastruktura społeczna, inna niż podstawowa oświata i opieka zdrowotna, będąca zarówno skutkiem, jak i (choć w mniejszym stopniu) przyczyną dość niskiej aktywności społecznej;
- dość niski poziom integracji społecznej i współpracy między administracją samorządową i organizacjami społecznymi;
- zwartość, a zarazem ograniczenie obszaru i zasobów gmin wymuszające koordynację działań inwestycyjnych o charakterze przestrzennym, jak również działań prorozwojowych;

- wspólna historia i kultura, tworzące bazę dla wspólnych działań, ale wymagające też promocji ze względu na ich słabość w konkurencji z kulturą masową propagowaną przez media.
- zbliżona struktura społeczna, z dużym udziałem społeczności rolniczej i wzrastającym udziałem i znaczeniem napływowej ludności pochodzenia miejskiego.

Lokalna Strategia Rozwoju ma za zadanie tak ukierunkować działania mieszkańców i podmiotów obszaru, w tym samej LGD, by uwzględniały one specyfikę tego obszaru: wykorzystywały jego atuty i ograniczały jego słabości i oddziaływanie zagrożeń dla jego rozwoju. Tak więc specyfika obszaru powinna znajdować odbicie w celach ogólnych i szczegółowych strategii LGD *Razem dla Rozwoju*. Związki te pokazuje poniższa tabela.

Cecha specyficzna obszaru objętego LSR	Odpowiadający cel ogólny i szczegółowy LSR
Wiejski i przeważająco rolniczy charakter obszaru	1: Rozwój kapitału społecznego. 2: Różnicowanie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości
Miejscami duża gęstość zaludnienia i dość niska świadomość ekologiczna, powodujące relatywnie silną antropopresję na środowisko naturalne	3: Wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla tworzenia miejsc pracy i promocji regionu 3.1: Rewitalizacja obiektów kulturowych i przyrodniczych 3.3: Kreowanie przedsiębiorczości lokalnej z wykorzystaniem potencjału obszaru
Atrakcyjność przyrodnicza sprzyjająca osadnictwu, rekreacji i turystyce	3: Wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla tworzenia miejsc pracy i promocji regionu 3.2: Rozwój turystyki w dolinie Wisły i na obszarach przyległych oraz promocja obszaru
Wysoki poziom bezrobocia (jawnego i ukrytego); Funkcja rezerwuaru taniej, lecz słabo dostosowanej do rynku pracy, siły roboczej dla pobliskich miast; Niski poziom przedsiębiorczości	2: Różnicowanie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości 2.1: Aktywizacja zawodowa mieszkańców i rozwój przedsiębiorczości 2.2: Współpraca samorządów i społeczności lokalnych na rzecz rozwoju gospodarczego
Położenie w pobliżu	2: Różnicowanie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości

potencjalnych dużych rynków dla produktów i usług obszaru: Warszawy, Płocka, a także Płońska Sochaczewa i Nowego Dworu	2.1: Aktywizacja zawodowa mieszkańców i rozwój przedsiębiorczości 2.2: Współpraca samorządów i społeczności lokalnych na rzecz rozwoju gospodarczego 2.3: Wsparcie i promocja tworzenia oraz funkcjonowania mikro firm subregionu 3: Wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla tworzenia miejsc pracy i promocji regionu 3.2: Rozwój turystyki w dolinie Wisły i na obszarach przyległych oraz promocja obszaru 3.3: Kreowanie przedsiębiorczości lokalnej z wykorzystaniem potencjału obszaru
Oddziaływanie Płocka, Warszawy, Płońska Sochaczewa i Nowego Dworu, stanowiące konkurencję dla gospodarczych i kulturalnych działań lokalnych	1: Rozwój kapitału społecznego. 1.1: Integracja i aktywizacja społeczności lokalnej dla działań prorozwojowych 1.2: Rozwój infrastruktury o funkcjach społecznych 1.3: Wsparcie i promocja działalności organizacji sektora społecznego (NGO) 2: Różnicowanie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości 2.1: Aktywizacja zawodowa mieszkańców i rozwój przedsiębiorczości 2.2: Współpraca samorządów i społeczności lokalnych na rzecz rozwoju gospodarczego 2.3: Wsparcie i promocja tworzenia oraz funkcjonowania mikro firm subregionu
Słabe wykorzystanie możliwości rozwoju lokalnego wynikających z położenia obszaru	1: Rozwój kapitału społecznego. 1.1: Integracja i aktywizacja społeczności lokalnej dla działań prorozwojowych 1.3: Wsparcie i promocja działalności organizacji sektora społecznego (NGO) 2: Różnicowanie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości 2.1: Aktywizacja zawodowa mieszkańców i rozwój przedsiębiorczości 2.2: Współpraca samorządów i społeczności lokalnych na rzecz rozwoju gospodarczego 2.3: Wsparcie i promocja tworzenia oraz funkcjonowania mikro firm subregionu 3: Wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla tworzenia miejsc pracy i promocji regionu

	3.2: Rozwój turystyki w dolinie Wisły i na obszarach przyległych oraz promocja obszaru 3.3: Kreowanie przedsiębiorczości lokalnej z wykorzystaniem potencjału obszaru
Zaniedbana infrastruktura społeczna, będąca zarówno skutkiem, jak i przyczyną dość niskiej aktywności społecznej	1: Rozwój kapitału społecznego. 1.2: Rozwój infrastruktury o funkcjach społecznych 1.3: Wsparcie i promocja działalności organizacji sektora społecznego (NGO)
Duży udział społeczności rolniczej i wzrastający udział i znaczenie napływowej ludności pochodzenia miejskiego	1: Rozwój kapitału społecznego. 1.1: Integracja i aktywizacja społeczności lokalnej dla działań prorozwojowych 2: Różnicowanie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości 2.1: Aktywizacja zawodowa mieszkańców i rozwój przedsiębiorczości
Dość niski poziom integracji społecznej i współpracy między administracją samorządową i organizacjami społecznymi	1: Rozwój kapitału społecznego. 1.1: Integracja i aktywizacja społeczności lokalnej dla działań prorozwojowych 2: Różnicowanie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości 2.2: Współpraca samorządów i społeczności lokalnych na rzecz rozwoju gospodarczego
Zwartość, a zarazem ograniczenie obszaru i zasobów gmin wymuszające koordynację działań inwestycyjnych o charakterze przestrzennym, jak również działań prorozwojowych	2: Różnicowanie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości 2.2: Współpraca samorządów i społeczności lokalnych na rzecz rozwoju gospodarczego
Wspólna historia i kultura, tworzące bazę dla wspólnych działań, ale wymagające też promocji	1: Rozwój kapitału społecznego. 1.1: Integracja i aktywizacja społeczności lokalnej dla działań prorozwojowych 1.3: Wsparcie i promocja działalności organizacji sektora społecznego (NGO) 3: Wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla tworzenia miejsc pracy i promocji regionu

	3.1: Rewitalizacja obiektów kulturowych i przyrodniczych 3.2: Rozwój turystyki w dolinie Wisły i na obszarach przyległych oraz promocja obszaru 3.3: Kreowanie przedsiębiorczości lokalnej z wykorzystaniem potencjału obszaru
--	--

7. Uzasadnienie podejścia zintegrowanego dla planowanych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju przedsięwzięć

Przedsięwzięcia proponowane do realizacji w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD *Razem dla Rozwoju* mają, zgodnie z zasadami podejścia Leader, charakter zintegrowany. Wynika on z ich następujących cech:

- 1/ każde z przedsięwzięć służy realizacji więcej niż jednego celu szczegółowego, a przedsięwzięcie I - także więcej niż jednego celu ogólnego,
- 2/ w realizacji każdego z przedsięwzięć uczestniczy więcej niż jeden sektor,
- 3/ realizacja każdego przedsięwzięcia odbywa się poprzez realizację operacji różnych typów,
- 4/ realizacja każdego przedsięwzięcia odbywa się poprzez realizację operacji dotyczących różnych dziedzin/tematów merytorycznych.

Poniższa tabela prezentuje te zależności: cele ogólne i szczegółowe realizowane przez dane przedsięwzięcie oraz typy operacji realizujących dane przedsięwzięcie.

Przedsięwzięcie I: Kapitał dla rozwoju lokalnego	<i>Cele ogólne (CO) i szczegółowe (CS) realizowane przez przedsięwzięcie</i>	CO 1: Rozwój kapitału społecznego	CS 1.1: Integracja i aktywizacja społeczności lokalnej dla działań prorozwojowych
			CS 1.2: Rozwój infrastruktury o funkcjach społecznych
		CO 2: Różnicowanie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości	CS 2.1: Aktywizacja zawodowa mieszkańców i rozwój przedsiębiorczości
			CS 2.2: Współpraca samorządów i społeczności lokalnych na rzecz rozwoju gospodarczego
	<i>Typy operacji, przez które realizowane jest przedsięwzięcie</i>	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	
		Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	
		Odnowa i rozwój wsi	
		Małe projekty	

		Nabywanie umiejętności i aktywizacja	
		Projekt współpracy	
Przedsięwzięcie II: Zrównoważona turystyka na obszarze Partnerstwa	<i>Cele ogólne (CO) i szczegółowe (CS) realizowane przez przedsięwzięcie</i>	CO 3: Wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla tworzenia miejsc pracy i promocji regionu	CS 3.1: Rewitalizacja obiektów kulturowych i przyrodniczych
			CS 3.2: Rozwój turystyki w dolinie Wisły i na obszarach przyległych oraz promocja obszaru
	<i>Typy operacji, przez które realizowane jest przedsięwzięcie</i>	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	
		Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	
		Odnowa i rozwój wsi	
		Małe projekty	
		Nabywanie umiejętności i aktywizacja	
		Projekt współpracy	
Przedsięwzięcie III: Przedsiębiorczość społeczna na rzecz koniunktury subregionu	<i>Cele ogólne (CO) i szczegółowe (CS) realizowane przez przedsięwzięcie</i>	CO 1: Rozwój kapitału społecznego	1.3: Wsparcie i promocja działalności organizacji sektora społecznego (NGO)
		CO 2: Różnicowanie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości	2.3: Wsparcie i promocja tworzenia oraz funkcjonowania mikro firm subregionu
		CO 3: Wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla tworzenia miejsc pracy i promocji regionu	3.3: Kreowanie przedsiębiorczości lokalnej z wykorzystaniem potencjału obszaru
		Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	
	<i>Typy operacji, przez które</i>		

	<i>realizowane jest przedsięwzięcie</i>	Małe projekty
--	---	---------------

Przedsięwzięcie I *Kapitał dla rozwoju lokalnego* ma zintegrowany charakter, zarówno ze względu na wielość i różnorodność realizowanych przez nie celów LSR oraz wielość różnorodność typów składających się na to przedsięwzięcie operacji, jak również uczestniczących w jego realizacji sektorów. Realizacja przedsięwzięcia będzie służyć osiągnięciu dwóch spośród trzech celów ogólnych LSR: *Rozwój kapitału społecznego i Różnicowanie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości* oraz po dwóch celów szczegółowych w ramach każdego z tych celów ogólnych. Zakres możliwych do realizacji w jego ramach typów operacji obejmuje: tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, odnowę i rozwój wsi oraz małe projekty. Ponadto realizacji Przedsięwzięcia I będą służyć projekty LGD w ramach nabywania umiejętności i aktywizacji oraz jeden z dwóch zamierzonych projektów współpracy. W realizacji Przedsięwzięcia 1 uczestniczyć będą: przedsiębiorcy lub osoby pragnące podjąć działalność gospodarczą w zakresie prowadzenia przedszkoli i żłobków, lokalnych instrumentów komunikacji, świadczenia usług szkoleniowo-doradczych wspierających tworzenie i podnoszenie jakości miejsc pracy w firmach, aktywizację zawodową mieszkańców, w zakresie handlu i usług w branży informatycznej, usług opiekuńczych i pedagogicznych, szkoleniowo-doradczych dla rozwoju tradycyjnych i zanikających zawodów i wykonywania tych zawodów, wyrobu i marketingu produktów lokalnych oraz promocji i rozwoju gospodarczego obszaru, rolnicy poszukujący nowych źródeł przychodu w branży przetwórstwa płodów rolnych, w tym produktów ekologicznych, tworzenia przedszkoli i żłobków, usług opiekuńczych i pedagogicznych, wyrobu i marketingu produktów lokalnych, wykonywania tradycyjnych i zanikających zawodów i szeroko pojętych usług dla mieszkańców obszaru, samorządy i organizacje społeczne zainteresowane tworzeniem i podnoszeniem jakości przestrzeni publicznej, obiektów sportowo-rekreacyjnych, sakralnych, świetlic, ścieżek rowerowych łączących główne ośrodki obszaru LGD, mieszkańcy, organizacje, firmy i samorządy zainteresowane organizacją zajęć sportowych, rekreacyjnych i kulturalnych dla młodzieży, utworzeniem Uniwersytetu Trzeciego Wieku lub Uniwersytetu Otwartego; opracowaniem i ustawieniem tablic prezentujących historię poszczególnych miejscowości, podnoszeniem jakości obiektów sportowo-rekreacyjnych, świetlic i przestrzeni publicznej we wsiach; badaniem lokalnego rynku pracy; realizacją szkoleń zawodowych, informatycznych i językowych; szkoleń i doradztwa w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej; opracowaniem oferty inwestycyjnej obszaru LGD i jej dystrybucją, szkoleniem pracowników UG odpowiedzialnych za obsługę inwestorów, stworzeniem platformy wymiany informacji nt działań gmin na rzecz rozwoju gospodarczego i koordynacją wybranych działań, utrzymaniem i kultywowaniem tradycyjnych zawodów i rzemiosła, promocją rolnictwa

ekologicznego, energetyki opartej o surowce odnawialne, tradycyjnych produktów lokalnych.

Jak widać, także wielość i różnorodność możliwych do realizacji w ramach Przedsięwzięcia I tematów świadczy o jego zintegrowanym charakterze

Przedsięwzięcie II *Zrównoważona turystyka na obszarze Partnerstwa* ma także zintegrowany charakter, z tych samych względów co Przedsięwzięcie I. Jego realizacja będzie służyć osiągnięciu trzeciego celu ogólnego LSR: *Wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla tworzenia miejsc pracy i promocji regionu* oraz dwóch celów szczegółowych w jego ramach. Podobnie jak w Przedsięwzięciu I, zakres możliwych do realizacji w jego ramach typów operacji obejmuje: tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, odnowę i rozwój wsi oraz małe projekty. Także i realizacji Przedsięwzięcia II będą też służyć projekty LGD w ramach nabywania umiejętności i aktywizacji oraz drugi zamierzony projekt współpracy. W realizacji Przedsięwzięcia II uczestniczyć będą: mieszkańcy obszaru, w tym rolnicy, rozpoczynający i rozwijający działalność turystyczną, agroturystyczną i w zakresie wyrobów lokalnych, tworzący i rozwijający firmy szkoleniowo-doradcze w zakresie działalności turystycznej, samorządy, związki wyznaniowe i organizacje rewitalizujące obiekty kulturowe i przyrodnicze i adaptujące je dla potrzeb turystyki i rekreacji, tworzące i rozwijające infrastrukturę dla rozwoju turystyki i rekreacji, tworzące i rozwijające przestrzeń publiczną z funkcją turystyczną, mieszkańcy, organizacje, firmy i samorządy zainteresowane opracowaniem oferty turystycznej obszaru LGD, promocją tej oferty, organizacją imprez promujących obszar, szkoleniem osób świadczących i zamierzających świadczyć usługi turystyczne, wsparciem doradczym podmiotów realizujących imprezy o charakterze promocyjnym, tworzeniem infrastruktury informacji turystycznej i materiałów informacyjnych, oznaczeniem obiektów ważnych lub charakterystycznych dla obszaru objętego LSR, budową/odbudową małej infrastruktury turystycznej, renowacją, zabezpieczeniem i oznakowaniem wartościowych i charakterystycznych obiektów, utrzymaniem i kultywowaniem tradycyjnych zawodów i rzemiosła.

Także i w tym przedsięwzięciu szerokie spektrum możliwych do realizacji tematów potwierdza jego zintegrowany charakter.

Przedsięwzięcie III *Przedsiębiorczość społeczna na rzecz koniunktury subregionu* jest przedsięwzięciem nowym, powstałym w wyniku weryfikacji efektów wdrażania LSR oraz w oparciu o społeczno – gospodarczą ocenę stanu koniunktury gospodarczej subregionu. Zintegrowany charakter przedsięwzięcia polega nie tylko na skupianiu w sobie działań realizujących wszystkie trzy cele ogólne strategii ale również uzupełnia jej wcześniejszą niedoskonałość trzema nowymi celami szczegółowymi oferując tym samym działania komplementarne do tych dotychczas podejmowanych oraz promujące preferowane przez

podejście Leader grupy beneficjentów jak sektor organizacji społecznych (NGO) czy osoby zatrudnione w rolnictwie, szczególnie kobiety czy osoby po 50 roku życia.

Zintegrowany charakter mają nie tylko przedsięwzięcia, ale cała Lokalna Strategia Rozwoju LGD *Razem dla Rozwoju*. Polega on na komplementarności i spójności jej celów ogólnych, szczegółowych oraz przedsięwzięć. Przedsięwzięcia w ramach LSR realizują w spójny, logiczny sposób jej cele szczegółowe, a poprzez nie - cele ogólne. Realizacja tych ostatnich pozwala na zrealizowanie zdefiniowanej przez członków LGD wizji obszaru: „*Aktywna w sferze gospodarki, edukacji i kultury społeczność lokalna, dobrze wykorzystująca lokalny potencjał i zewnętrzne zasoby oraz szybko reagująca na zmiany cywilizacyjne dla maksymalizacji korzyści i minimalizacji zagrożeń z nich wynikających. Atrakcyjne miejsce do życia dla wszystkich pokoleń, dla miejscowych i przybyszów*”.

8. Uzasadnienie podejścia innowacyjnego dla planowanych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju przedsięwzięć

Na innowacyjność przedsięwzięć planowanych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD *Razem dla Rozwoju* składa się kilka elementów.

Przede wszystkim jest to sama koncepcja przedsięwzięć jako zespołu działań *versus* obowiązującej dotychczas na obszarze objętym LSR zasadzie realizowania pojedynczych, nieskoordynowanych i niedających efektu synergii działań w poszczególnych obszarach rozwoju lokalnego. Działania te mają charakter punktowy i nie tylko nie wykraczają poza obszar poszczególnych gmin, ale nawet nie stanowią elementu większego działania (przedsięwzięcia) w obrębie danej gminy.

Następnie, powiązanie przedsięwzięć z celami LSR jest na obszarze LGD *Razem dla Rozwoju* podejściem nowatorskim. Mimo że większość gmin obszaru posiada opracowane lokalne strategie rozwoju, to dokumenty te rzadko stanowią podstawę dla codziennych prorozwojowych działań własnych administracji lub wspierających inicjatywy prywatne i społeczne. Tylko dla nielicznych obszarów, i to nie we wszystkich gminach, powstały na ich bazie strategie sektorowe (jeśli są to dotyczą głównie opieki społecznej), które są następnie konsekwentnie realizowane.

Tym bardziej innowacyjne w warunkach lokalnych jest zaplanowanie długoterminowych przedsięwzięć obejmujących obszar aż ośmiu gmin! Będzie to praktyczna lekcja zarządzania, obejmującego planowanie i monitorowanie realizacji złożonego działania o dość długim trwaniu, a także współpracy podmiotów na dość dużym obszarze (ponad 800 km²), wchodzącym w skład różnych jednostek administracyjnych. Ten typ umiejętności i doświadczeń jest ciągle niezbyt często spotykany na obszarach wiejskich w Polsce.

Kolejnym nowatorskim aspektem jest kompleksowość przedsięwzięć jako składających się z szeregu bardzo zróżnicowanych działań: tworzenia i rozwijania firm, tworzenia miejsc pracy poza sektorem rolnym przez rolników i członków gospodarstw, różnego typu inicjatyw

kulturalnych, edukacyjnych, inwestycji o celach prospołecznych, działań promujących obszar jako całość i poszczególne jego walory, budowania i rozwoju instytucji, lokalnych partnerstw na rzecz rozwoju, współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej itp. Przy tym, pomimo tej wielości i różnorodności działań, prowadzą one do osiągnięcia wspólnych celów, dając często efekt synergii – dodatkowe rezultaty, których nie dałoby żadne pojedyncze działanie.

Innym innowacyjnym elementem planowanych przedsięwzięć jest fakt, że poszczególne działania w ich ramach będą realizowane przez niepowiązane ze sobą podmioty, reprezentujące różne sektory: samorządy lokalne i jednostki im podległe, przedsiębiorstwa, organizacje społeczne, rolników i innych mieszkańców obszaru, a także organizacje i instytucje spoza obszaru (w przypadku projektów współpracy). Każdy z tych podmiotów i sektorów wnosi specyficzne dla swojej działalności doświadczenie i wiedzę, które uzupełniają się, podnosząc jakość rezultatów przedsięwzięcia i tworząc efekt synergii w odniesieniu do nich. Jest to innowacja nie tylko w warunkach tego obszaru, czy obszarów wiejskich w Polsce, ale w warunkach całego kraju, o czym świadczą „bóle” z wdrożeniem sensownej ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym.

Kolejną innowacyjną cechą planowanych w ramach LSR przedsięwzięć jest w warunkach obszaru LGD *Razem dla Rozwoju* ich oddolny charakter. Na obszarze tym inicjatywy prorozwojowe wychodzą na ogół od władz gminnych. W tym wypadku inicjatorem i realizatorem przedsięwzięć – rozumianym jako inicjowanie, promocja i koordynacja procesu, ocena operacji, które będą realizowane w ich ramach - jest organizacja reprezentująca społeczność ośmiu gmin.

Niezależnie od aspektów metodologicznych, innowacyjny charakter przedsięwzięć w ramach LSR partnerstwa *Razem dla Rozwoju* wiąże się też z ich zawartością. Już położenie najsilniejszego akcentu na kapitał ludzki na obszarze ma nowatorski charakter, gdyż dotychczas najmocniej akcentowaną sferą w ramach rozwoju lokalnego obszaru jest infrastruktura techniczna. Także powiązanie w ramach jednego przedsięwzięcia kwestii kapitału ludzkiego z rozwojem gospodarczym (Przedsięwzięcie I: *Kapitał dla rozwoju lokalnego*) jest podejściem nowatorskim w warunkach lokalnych – dotychczas jako główny, jeśli nie jedyny warunek rozwoju postrzegano pieniądze.

To samo dotyczy ochrony i wykorzystania zasobów przyrodniczych i kulturowych. Była to dotychczas także sfera uznawana przez społeczności lokalne za mniej istotną od potrzeb infrastrukturalnych, a przez część z nich wręcz nie zauważana. Mimo że obszar ma w skali regionu istotne walory turystyczne to rozwój tego sektora następował dotychczas w bardzo ekstensywny i nieskoordynowany sposób. W rezultacie funkcja turystyczna obszaru nie istnieje w świadomości mieszkańców Mazowsza, nie mówiąc już o całym kraju. Koncepcja rozwoju tej funkcji (Przedsięwzięcie II: *Zrównoważona turystyka na obszarze Partnerstwa*) jako alternatywy dla rolnictwa (szczególnie sensownej na obszarach cennych przyrodniczo, nie sprzyjających rozwojowi rolnictwa) jest istotnym novum w warunkach obszaru LGD

Razem dla Rozwoju. Nowością są też przewidziane działania wspierające ten rozwój, dotychczas prawie nie mające tu miejsca.

W ramach Przedsięwzięcia nr III (*Przedsiębiorczość społeczna na rzecz koniunktury subregionu*) innowacyjność przejawia się modelem wdrażania działań przez beneficjentów udzielając im na proponowane inicjatywy mikro dotacji, który wzorowany jest na metodzie pobudzania przedsiębiorczości społecznej profesora Muhammad'a Yunus'a. Praktyka tzw. mikro pożyczek profesora, zdobywcy w 2006 roku nagrody Nobla w dziedzinie ekonomii, opiera się na zasadzie udzielania niewielkiego wsparcia finansowego na przedsięwzięcie handlowe, usługowe, które sukcesywnie wdrażane małymi krokami stawiają na nogi domowe budżetu osób korzystających z tego rodzaju wsparcia.

Dokładnie na taki sam efekt liczymy w przypadku naszego przedsięwzięcia, które wspierając niewielkimi dotacjami inicjatywy beneficjentów, bez nadmiernego ryzyka finansowego pozwalało będzie rozwijać im ich mikro biznes.

Oprócz korzystnych warunków dla rolnictwa, do głównych, ale tylko w niewielkim stopniu wykorzystywanych, walorów obszaru objętego LSR należą: jego walory przyrodnicze i kulturowe, relatywnie duża liczba młodych, dość dobrze wykształconych ludzi oraz jego położenie w pobliżu dużych rynków. Dzięki swojej innowacyjności, proponowane w ramach LSR przedsięwzięcia pozwolą na ich lepsze wykorzystanie, przyczyniając się do bardziej zrównoważonego rozwoju obszaru Partnerstwa.

9. Procedura oceny zgodności operacji z LSR, procedura wyboru operacji przez LGD, procedura odwołania od rozstrzygnięć Rady w sprawie wyboru operacji w ramach działania „Wdrażanie LSR”, kryteria, na podstawie których jest oceniana zgodność operacji z LSR oraz kryteria wyboru operacji i procedura zmiany tych kryteriów

Procedura oceny zgodności operacji z LSR

Na procedurę oceny zgodności operacji z LSR złożą się:

- stwierdzenie, czy operacja przyczyni się do realizacji przynajmniej jednego z celów ogólnych Lokalnej Strategii Rozwoju,
- stwierdzenie, czy operacja przyczyni się do realizacji przynajmniej jednego z celów szczegółowych LSR,
- stwierdzenie, czy operacja jest zgodna z przynajmniej jednym z przedsięwzięć planowanych w ramach LSR

Operacja, by zostać uznaną za zgodną z LSR, musi uzyskać pozytywne stwierdzenia w każdej z powyższych kwestii. Stwierdzenie powyższych zgodności przez członków Rady nastąpi przez udzielenie przez nich odpowiedzi na następujące pytania:

1. Czy realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia celów ogólnych LSR ?

2. Który(-e) to cel(-e) ?
3. Czy realizacja operacji przyczyni się do osiągnięcia celów szczegółowych LSR ?
4. Który(-e) to cel(-e) ?
5. Czy operacja jest zgodna z przedsięwzięciami planowanymi w ramach LSR ?
6. Które to przedsięwzięcie(-a) ?
7. Dlaczego uważam, że operacja jest zgodna ze wskazanym(-i) przedsięwzięciem (-ami) ?

Operacja zostanie uznana za zgodna z LSR, jeśli więcej niż połowa oceniających skreśli w *Karcie oceny zgodności operacji z LSR* opcję „Głosuję za uznaniem* operacji za zgodną z LSR” i jednocześnie udzieli odpowiedzi pozytywnych i wskaże cele ogólne, szczegółowe i przedsięwzięcia realizowane przez operację. W każdej z tych kategorii muszą być wskazane przez udzielających pozytywnych odpowiedzi – dla danej operacji: przynajmniej jeden ten sam cel ogólny, przynajmniej jeden ten sam cel szczegółowy i przynajmniej jedno to samo przedsięwzięcie.

Jeśli warunek ten nie jest spełniony, głosy wskazujące cele i przedsięwzięcia różne od przeważających uznaje się za niepotwierdzające zgodność operacji z LSR.

Każdy z oceniających otrzyma do wypełnienia *Kartę oceny zgodności operacji z LSR*. Wypełnianie kart nastąpi po prezentacji przez sekretarza posiedzenia Rady lub członka Zespołu Rekomendującego (ZR) opinii ZR, dotyczącej danej operacji oraz po ewentualnej dyskusji Rady na temat danej operacji.

Ocena zgodności zgłoszonych operacji z LSR stanowi pierwszą część posiedzenia Rady. Po niej następuje przerwa, w czasie której komisja skrutacyjna tworzy listę operacji uznanych za zgodne z LSR oraz listę operacji uznanych za niezgodne z LSR.

Procedury wyboru operacji przez LGD

Operacje, które uzyskały pozytywną ocenę zgodności z Lokalną Strategią Rozwoju LGD *Razem dla Rozwoju*, zostaną poddane ocenie merytorycznej wg kryteriów lokalnych przyjętych przez LGD. Są to:

- **Członkostwo wnioskodawcy operacji w LGD *Razem dla Rozwoju*.** Członkostwo w LGD będzie premiowane znaczącą liczbą punktów. Celem jest zmobilizowanie mieszkańców i podmiotów obszaru do współpracy na rzecz jego rozwoju, promowanie prospołecznych (a nie roszczeniowych: *należy mi się*) postaw mieszkańców oraz instytucjonalne i finansowe wzmocnienie LGD: uzyskanie jak najszerszej reprezentacji społeczności lokalnej oraz pozyskanie środków na współfinansowanie zamierzonych działań. Kryterium to jest możliwe do spełnienia przez każdego wnioskodawcę, gdyż LGD ma charakter otwarty: wszyscy mieszkańcy i podmioty aktywne na obszarze LGD mogą zostać członkami Grupy.

- **Wykonalność operacji.** Oceniana będzie prawidłowość wykonania biznesplanu dla przedsięwzięcia oraz wynikające z niego wnioski dotyczące możliwości realizacji przedsięwzięcia w zakładany sposób (w założonym czasie, przy danym budżecie, z wykorzystaniem założonych zasobów kadrowych i technicznych).
- **Zasoby, doświadczenie i kwalifikacje wnioskodawcy.** Oceniane będzie czy wnioskodawca posiada istotne udokumentowane zasoby materialne (obiekty, wyposażenie, narzędzia itp.) i ludzkie (pracownicy z określonymi kwalifikacjami lub możliwość ich zatrudnienia) dla realizacji operacji, udokumentowane odpowiednie doświadczenie i kwalifikacje (dotyczące dziedziny będącej przedmiotem przedsięwzięcia).
- **Trwałość rezultatów operacji.** Oceniany będzie stopień trwałości rezultatów operacji (utworzenie stałych miejsc pracy, wybudowanie lub wyposażenie obiektu, stworzenie struktury instytucjonalnej, realizacja szkolenia poprzedzonego badaniem potrzeb i potwierdzonego dyplomami, organizacja imprezy o charakterze cyklicznym itp.)
- **Innowacyjność operacji.** Oceniane będzie nowatorstwo zamierzonego działania na obszarze jego oddziaływania w odniesieniu do innowacji organizacyjnej, produktowej, procesowej lub marketingowej.
- **Wykorzystanie lokalnych zasobów.** Oceniany będzie stopień wykorzystania lokalnych zasobów: pracy, surowców, walorów przyrodniczych i kulturowych, historii itp.
- **Wysokość wnioskowanej kwoty pomocy.** Oceniana będzie kwota wnioskowanej pomocy – preferowane będą kwoty niższe dla zwiększenia grupy beneficjentów Osi 4 PROW oraz zwiększenia ich własnego zaangażowania finansowego (= efektywny montaż finansowy).
- **Operacja stanowi dobry wzór do naśladowania.** Oceniany będzie walor operacji jako wzorca dla innych podmiotów z punktu widzenia osiągnięcia celów LSR (mierzony liczbą wskaźników rezultatu i oddziaływania operacji).
- **Powierzchnia gospodarstwa wnioskodawcy jest mniejsza od średniej dla województwa.** Premiowane będą wnioski rolników lub osób zamieszkujących w gospodarstwach rolnych o obszarze mniejszym od średniego dla województwa Mazowieckiego.
- **Realizacja operacji spowoduje utworzenie (w przeliczeniu na etaty średniorocznie) nowych miejsc pracy.** Premiowana będzie efektywność wydatkowania wnioskowanych środków mierzona liczbą utworzonych, w wyniku realizacji operacji, miejsc pracy.
- **Powiązania/komplementarność operacji z innymi przedsięwzięciami.** Oceniane będą związki operacji z innymi działaniami (w ramach Lidera lub innych

programów), co przekłada się na znaczenie realizacji tej operacji także dla innych podmiotów i ewentualny efekt synergii powiązanych działań.

- **Wpływ operacji na promocję obszaru.** Oceniany będzie ewentualny bezpośredni wpływ operacji na promocję obszaru objętego LSR – jako wartość dodana wynikająca z realizacji operacji.
- **Miejsce realizacji operacji.** Preferowane będą operacje realizowane w bardziej peryferyjnych (nie gminnych), mniejszych (do 1000 mieszkańców) lub mniej dotychczas aktywnych społecznie (brak organizacji społecznych, brak realizowanych projektów ze wsparciem UE) społecznościach lokalnych.
- **Operacja przyczynia się do integracji mieszkańców.** Premiowane będą operacje służące w sposób bezpośredni integracji mieszkańców obszaru objętego LSR.
- **Beneficjentami operacji są mieszkańcy poniżej 20 lat.** Premiowane będą operacje, których jedyną grupę docelową lub znaczącą jej część (minimum 1/3) stanowią osoby liczące mniej niż 20 lat.
- **Zasięg oddziaływania operacji.** Premiowane będą operacje, których oddziaływanie wykracza poza jedną gminę.
- **Udział innych partnerów.** Premiowane będą operacje z udziałem więcej niż jednego podmiotu, co służyć będzie integracji mieszkańców i większej efektywności działań (efekt skali, efekt synergii).
- **Operacja kierowana jest do mieszkańców wsi popegeerowskich.** Premiowane będą operacje, których jedyną grupę docelową lub znaczącą jej część (minimum 1/3) stanowią mieszkańcy wsi popegeerowskich.
- **Operacja kierowana jest do mieszkańców gmin dotkniętych likwidacją zakładu pracy.** Premiowane będą operacje, których jedyną grupę docelową lub znaczącą jej część (minimum 1/3) stanowią mieszkańcy gmin dotkniętych likwidacją zakładu pracy, zatrudniającego więcej niż 10 osób
- **Operacja kierowana jest do osób niezatrudnionych w wieku 50+.** Premiowane będą operacje, których jedyną grupę docelową lub znaczącą jej część (minimum 1/3) stanowią osoby niezatrudnione w wieku 50+ lat.
- **Operacja kierowana jest do osób trwale niezatrudnionych i dotkniętych patologiami.** Premiowane będą operacje, których jedyną grupę docelową lub znaczącą jej część (minimum 1/3) stanowią osoby trwale niezatrudnione i dotknięte patologiami.
- **Operacja przyczynia się do integracji mniejszości etnicznych.** Premiowane będą operacje, których jedyną grupę docelową lub znaczącą jej część (minimum 1/3) stanowią mniejszości etniczne.

Wybrane kryteria zostały pogrupowane w 4 zestawy – każdy odpowiadający jednej kategorii operacji w ramach Osi 4 PROW. Są to bowiem kategorie o różnej specyfice, wymagające innych cech proponowanych w ich ramach operacji lub też o innej wadze (znaczeniu) danej cechy niż w przypadku pozostałych kategorii. Stąd brak niektórych kryteriów w danej kategorii lub inna punktacja dla kryterium występującego także w innych kategoriach.

LGD Razem dla Rozwoju: kryteria oceny operacji

Mikroprzedsiębiorstwa	Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej
• Zasoby, doświadczenie i kwalifikacje wnioskodawcy • Wykonalność operacji • Innowacyjność • Wysokość wnioskowanej kwoty pomocy • Wykorzystanie lokalnych zasobów • Wpływ operacji na promocję obszaru • Operacja kierowana jest do grupy wykluczonej - mieszkańców wsi popegeerowskich - mieszkańców gmin dotkniętych likwidacją zakładu pracy - osób niezatrudnionych w wieku 50+ - osób trwale niezatrudnionych i dotkniętych patologiami • Operacja przyczynia się do integracji nowych mieszkańców • Operacja przyczynia się do integracji mniejszości etnicznych • Beneficjentami operacji są mieszkańcy do lat 20 • Operacja realizowana jest przez członka LGD Razem dla Rozwoju	• Wykonalność operacji • Operacja stanowi dobry wzór do naśladowania • Innowacyjność • Wysokość wnioskowanej kwoty pomocy • Operacja kierowana jest do grupy wykluczonej: - mieszkańców wsi popegeerowskich - mieszkańców gmin dotkniętych likwidacją zakładu pracy - osób niezatrudnionych w wieku 50+ - osób trwale niezatrudnionych i dotkniętych patologiami • Operacja przyczynia się do integracji nowych mieszkańców • Operacja przyczynia się do integracji mniejszości etnicznych • Beneficjentami operacji są mieszkańcy do lat 20 • Operacja realizowana jest przez członka LGD Razem dla Rozwoju

Odnowa wsi	Małe projekty
• Zasoby, doświadczenie i kwalifikacje wnioskodawcy • Wykonalność operacji • Operacja stanowi dobry wzór do naśladowania • Innowacyjność • Zasięg oddziaływania • Miejsce • Udział innych partnerów • Wysokość wnioskowanej kwoty pomocy • Powiązania/komplementarność • Wpływ operacji na promocję obszaru • Trwałość rezultatów • Operacja kierowana jest do grupy wykluczonej - mieszkańców wsi popegeerowskich - mieszkańców dotkniętych likwidacją zakładu pracy - osób niezatrudnionych w wieku 50+ - osób trwale niezatrudnionych i dotkniętych patologiami • Operacja przyczynia się do integracji mieszkańców • Operacja przyczynia się do integracji mniejszości etnicznych • Beneficjentem operacji są mieszkańcy do lat 20 • Operacja realizowana jest przez członka LGD <i>Razem dla Rozwoju</i>	• Wykonalność operacji • Operacja stanowi dobry wzór do naśladowania • Innowacyjność • Zasięg oddziaływania • Miejsce • Udział innych partnerów • Wysokość wnioskowanej kwoty pomocy • Wykorzystanie lokalnych zasobów • Wpływ operacji na promocję obszaru • Trwałość rezultatów • Operacja kierowana jest do grupy wykluczonej - mieszkańców wsi popegeerowskich - mieszkańców dotkniętych likwidacją zakładu pracy - osób niezatrudnionych w wieku 50+ - osób trwale niezatrudnionych i dotkniętych patologiami • Operacja przyczynia się do integracji mieszkańców • Operacja przyczynia się do integracji mniejszości etnicznych • Beneficjentem operacji są mieszkańcy do lat 20 • Operacja realizowana jest przez członka LGD <i>Razem dla Rozwoju</i>

Karty oceny zgodności operacji z lokalnymi kryteriami Stowarzyszenia LGD *Razem dla Rozwoju* dla poszczególnych kategorii operacji, wraz z instrukcjami, stanowią **załącznik do Wniosku** o wybór LGD do realizacji LSR.

Zgodność kryteriów lokalnych z analizą SWOT i specyfiką obszaru LGD

Kryteria lokalne oceny operacji przez LGD *Razem dla Rozwoju* można podzielić na dwie grupy:

- 1/ kryteria dotyczące efektywności wydatkowania przez wnioskodawców środków PROW,
- 2/ kryteria uwzględniające specyfikę obszaru, przedstawione w analizie SWOT i w opisie specyfiki obszaru LGD.

Tą drugą grupę i powiązane z nią cechy obszaru LGD przedstawia poniższa tabela:

Cecha obszaru objętego LSR zawarta SWOT lub opisie specyfiki obszaru	Powiązane kryteria lokalne wyboru operacji
Dość ograniczona aktywność społeczna	Członkostwo wnioskodawcy operacji w LGD <i>Razem dla Rozwoju</i>. Celem jest zmobilizowanie mieszkańców i podmiotów obszaru do współpracy na rzecz jego rozwoju, promowanie prospołecznych postaw mieszkańców Miejsce realizacji operacji. Preferowane będą operacje realizowane w bardziej peryferyjnych (nie gminnych), mniejszych (do 1000 mieszkańców) lub mniej dotychczas aktywnych społecznie (brak organizacji społecznych, brak realizowanych projektów ze wsparciem UE) społecznościach lokalnych Zasięg oddziaływania operacji. Premiowane będą operacje, których oddziaływanie wykracza poza jedną gminę.
Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców Ograniczone możliwości znalezienia zatrudnienia na miejscu	• Realizacja operacji spowoduje utworzenie nowych miejsc pracy. • Wysokość wnioskowanej kwoty pomocy zwiększająca ilość beneficjentów Osi 4 PROW
Relatywnie wysoki odsetek wykluczonych społecznie	• Operacja kierowana jest do mieszkańców wsi popegeerowskich

	• Operacja kierowana jest do mieszkańców dotkniętych likwidacją zakładu pracy • Operacja kierowana jest do osób niezatrudnionych w wieku 50+ • Operacja kierowana jest do osób trwale niezatrudnionych i dotkniętych patologiami
Niski poziom integracji społeczności lokalnej	Operacja przyczynia się do integracji mieszkańców. Premiowane będą operacje służące w sposób bezpośredni integracji mieszkańców obszaru objętego LSR. Zasięg oddziaływania operacji. Premiowane będą operacje, których oddziaływanie wykracza poza jedną gminę. Udział innych partnerów. Premiowane będą operacje z udziałem więcej niż jednego podmiotu, co służyć będzie integracji mieszkańców i większej efektywności działań (efekt skali, efekt synergii).
Duży udział bardzo małych gospodarstw rolnych	• Powierzchnia gospodarstwa wnioskodawcy jest mniejsza od średniej dla województwa
Kwalifikacje pracowników słabo dostosowane do potrzeb nowoczesnej gospodarki	• Innowacyjność operacji
Bogactwo przyrody, czyste powietrze, obiekty historyczne	• Wykorzystanie lokalnych zasobów. Oceniany będzie stopień wykorzystania lokalnych zasobów: pracy, surowców, walorów przyrodniczych i kulturowych, historii itp.
Słaba promocja walorów obszaru	• Wpływ operacji na promocję obszaru
Brak skoordynowanej oferty turystycznej	• Powiązania/komplementarność operacji z innymi przedsięwzięciami
Odpływ młodych ludzi z obszaru	• Grupą docelową operacji są mieszkańcy poniżej 20 lat

Starzenie się społeczeństwa	• Operacja jest adresowana do grupy wiekowej 50+.
Ograniczona współpraca samorządów lokalnych obszaru	• Zasięg oddziaływania operacji. Premiowane będą operacje, których oddziaływanie wykracza poza jedną gminę.
Istnienie Lokalnej Grupy Działania jako siły napędowej dla aktywizacji i współpracy społeczności 8 gmin	• Członkostwo wnioskodawcy operacji w LGD Razem dla Rozwoju. Celem jest zmobilizowanie mieszkańców i podmiotów obszaru do współpracy na rzecz jego rozwoju, promowanie prospołecznych postaw mieszkańców
Atrakcyjne środowisko naturalne: dolina Wisły (potencjalny obszar Natura 2000), mało przekształcony krajobraz, czyste powietrze	• Wykorzystanie lokalnych zasobów. Oceniany będzie stopień wykorzystania lokalnych zasobów: pracy, surowców, walorów przyrodniczych i kulturowych, historii itp.
Dość dobrze zachowane dziedzictwo historyczne i kulturowe	• Wykorzystanie lokalnych zasobów. Oceniany będzie stopień wykorzystania lokalnych zasobów: pracy, surowców, walorów przyrodniczych i kulturowych, historii itp.
Relatywnie duża liczba wykształconych młodych ludzi	• Grupą docelową operacji są mieszkańcy poniżej 20 lat • Wykorzystanie lokalnych zasobów. Oceniany będzie stopień wykorzystania lokalnych zasobów: pracy, surowców, walorów przyrodniczych i kulturowych, historii itp.
Brak lokalnego kapitału	• Wysokość wnioskowanej kwoty pomocy. Oceniana będzie kwota wnioskowanej pomocy – preferowane będą kwoty niższe dla zwiększenia grupy

	beneficjentów Osi 4 PROW
Niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców	• Wykorzystanie lokalnych zasobów. Oceniany będzie stopień wykorzystania lokalnych zasobów: pracy, surowców, walorów przyrodniczych i kulturowych, historii itp.
Korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa, także ekologicznego	• Wykorzystanie lokalnych zasobów. Oceniany będzie stopień wykorzystania lokalnych zasobów: pracy, surowców, walorów przyrodniczych i kulturowych, historii itp.
Potencjał dla tworzenia pozarolniczych miejsc pracy: wzrastająca siła nabywcza mieszkańców tworząca popyt na usługi, korzystne warunki dla rozwoju agroturystyki i turystyki weekendowej	• Wykorzystanie lokalnych zasobów. Oceniany będzie stopień wykorzystania lokalnych zasobów: pracy, surowców, walorów przyrodniczych i kulturowych, historii itp.
„Głód osiągnięć” w społeczeństwie lokalnym jako siła mobilizujące je do działań	Zasięg oddziaływania operacji. Premiowane będą operacje, których oddziaływanie wykracza poza jedną gminę. Udział innych partnerów. Premiowane będą operacje z udziałem więcej niż jednego podmiotu, co służyć będzie integracji mieszkańców i większej efektywności działań (efekt skali, efekt synergii).

Procedura odwołania się wnioskodawców od rozstrzygnięć Rady w sprawie wyboru operacji

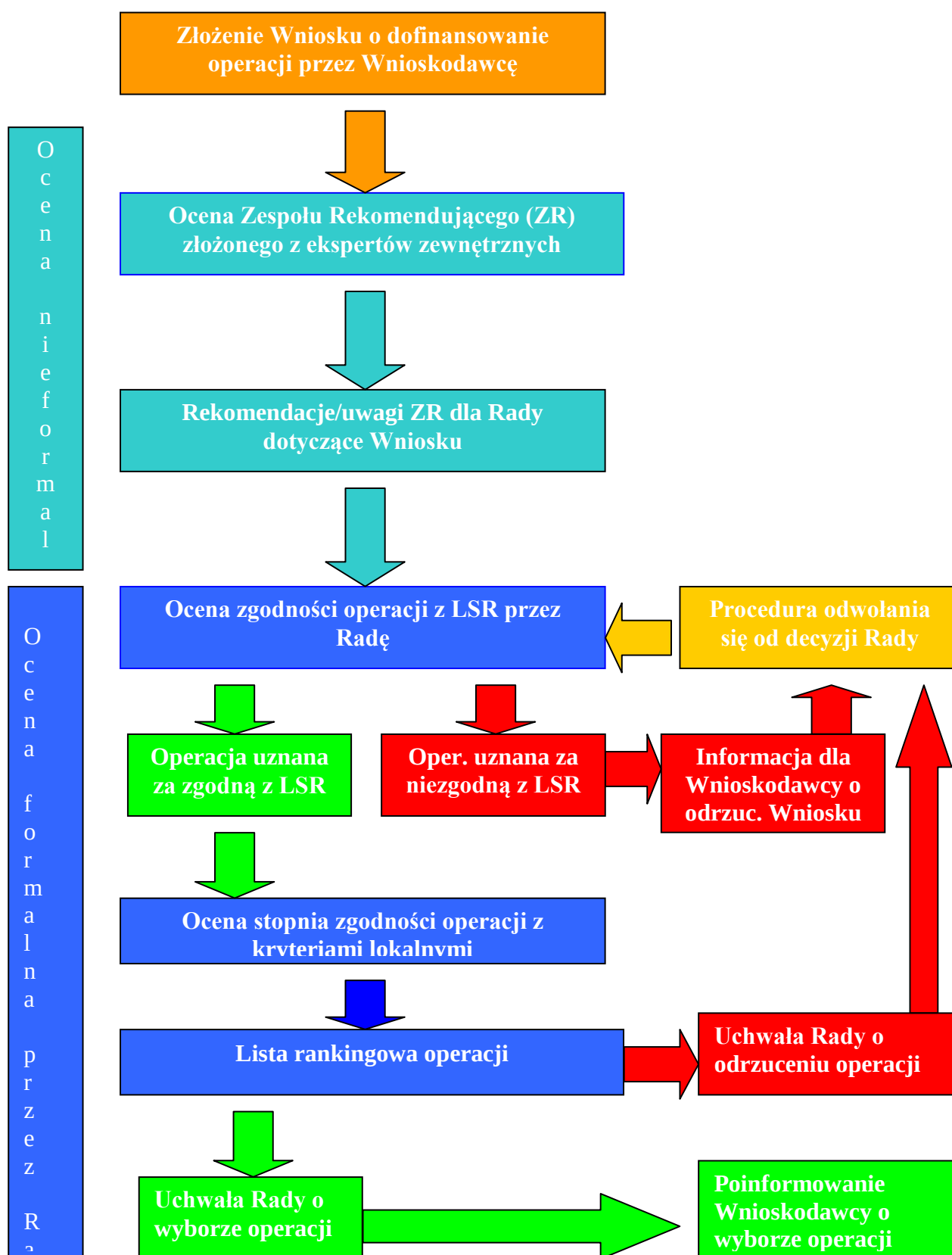
Gdy Rada podejmie decyzję o niewybraniu danej operacji do dofinansowania, bądź z powodu jej niezgodności z LSR, bądź z powodu zbyt niskiej wartości operacji wg kryteriów lokalnych, LGD informuje natychmiast na piśmie listem poleconym (i ewentualnie równoległe pocztą elektroniczną) wnioskodawcę o takiej decyzji. W piśmie tym LGD podaje też przyczyny niewybrania operacji: powody niezgodności z LSR, bądź też ocenę punktową dla poszczególnych kryteriów oceny. Do pisma załącza się także listę wybranych operacji w

danej kategorii wraz z przyznaną punktacją. Jednocześnie informuje się w nim wnioskodawcę, że ma on prawo odwołania się od decyzji Rady. Odwołanie powinno być złożone osobiście przez wnioskodawcę lub osobę upoważnioną w Biurze LGD, w terminie 7 dni od dnia otrzymania pisma LGD powiadamiającego o decyzji Rady.

Po wpłynięciu odwołań i upłynięciu okresu odwoławczego (ok. 10 dni od wysłania powiadomień) odbywa się ponowne posiedzenie Rady, rozpatrujące wnioski o przyznanie pomocy, co do których złożono odwołanie. Jeżeli w jego rezultacie odwołanie rozpatrzone pozytywnie - z odpowiednią liczbą punktów kwalifikującą wniosek do wpisania na listę operacji wybranych, może to spowodować skreślenie z listy operacji o mniejszej liczbie punktów. W takiej sytuacji Rada podejmuje uchwałę aktualizującą listę operacji wybranych oraz niewybranych, a LGD wysyła pisma informujące o niewybraniu operacji do wnioskodawców, którzy zostali usunięci z listy operacji wybranych ze względu na zbyt niską liczbę uzyskanych punktów na skutek odwołań.

Ponieważ takie rozwiązanie może spowodować niekończący się proces odwoławczy, rozwiązaniem alternatywnym (do decyzji Rady) może być:

- 1/ nieusuwanie innych operacji z listy wybranych, ale zmniejszenie kwoty dotacji dla wszystkich operacji,
- 2/ nieusuwanie innych operacji z listy wybranych, a sfinansowanie operacji dopisanej do listy z przewidzianej puli rezerwowej dla danej kategorii operacji. W przypadku ponownego negatywnego rozpatrzenia odwołania, LGD niezwłocznie informuje na piśmie wnioskodawcę o wyniku, wraz z jego uzasadnieniem. Informuje także wnioskodawcę, że powtórna decyzja Rady o niewybraniu danej operacji do dofinansowania jest - w przypadku konkursu LGD - ostateczna, ale że możliwe jest złożenie wniosku o przyznanie pomocy bezpośrednio do Urzędu Marszałkowskiego lub Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (zależnie od kategorii operacji). We wszystkich naborach kwestie sporne rozstrzygane będą na podstawie stosownych rozporządzeń i obowiązujących przepisów prawa.

10. Budżet Lokalnej Strategii Rozwoju dla każdego roku jej realizacji

Harmonogram realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju LGD *Razem dla Rozwoju*

Przedsięwzięcia i typy operacji zgodnie z LSR	Okresy realizacji LSR (z dokładnością do pół roku)															
	2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015	
	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
1. Kapitał dla rozwoju lokalnego																
2. Zrównoważona turystyka na obszarze LGD																
3. Przedsiębiorczość społeczna na rzecz koniunktury subregionu																
Projekt współpracy (krajowy)																
Nabywanie umiejętności i aktywizacja																
Bieżące funkcjonow. LGD																

Zakładany całkowity budżet działań Osi 4 Leader „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” dla LGD *Razem dla Rozwoju* wyniesie 14.298.926,21 zł. W tym wartość środków przeznaczona do refundacji w ramach Programu Leader to 7.565.346,94 zł.

Zakładane średnie wartości dotacji dla poszczególnych typów operacji wyniosą:

- Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw: średnia wartość dotacji: 50.000 zł, ogólna wartość środków przeznaczonych na dotacje: 700.000,00 zł
- Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej: średnia wartość dotacji: 50.000 zł, ogólna wartość środków przeznaczonych na dotacje: 1.450.000,00 zł
- Odnowa i rozwój wsi: średnia wartość dotacji: 200.000 zł, ogólna wartość środków przeznaczonych na dotacje: 3.985.079,00 zł
- Małe projekty: średnia wartość dotacji: 25.000 zł, ogólna wartość środków przeznaczonych na dotacje: 1.430.267,94 zł
- Projekty współpracy: ogólna wartość dotacji: 161.541,00 zł

Procentowy udział poszczególnych kategorii operacji w budżecie na wdrażanie LSR wyniesie:

- Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw: 9,3 %
- Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej: 19,2%
- Odnowa i rozwój wsi: 52,7 %
- Małe projekty: 18,8 %

Zgodność budżetu LSR z wyznaczonymi progami:

Działanie	Liczba mieszk. 31.12.2006 r.	Limit dotacji	Dopuszczalna kwota dotacji (zł)	Zakładana w budżecie kwota dotacji (zł)
Wdrażanie LSR (413)	53 847	116 zł/mieszk.	Maks. 6.246.252	6.246.252
Mikro- przedsiębiorstwa	-	Min. 10% budżetu na wdrażanie LSR	Min. 624.625,20	700.000
Różnicowanie	-	j.w.	Min. 624.625,20	650.000
Odnowa i rozwój wsi	-	j.w.	Min. 624.625,20	3.985.079
Małe projekty	-	j.w.	Min. 624.625,20	911.173
Proj. Współpracy (4.21)	53 847	3 zł/mieszkańca	161.541	161.541
Działanie 4.31	53 847	29 zł/mieszkańca	1.561.563	1.561.563
Koszty bieżące LGD	-	Maks. 15% sumy na 4.31, 4.21, 413	1.195.403,40	1.195.403,40

Zgodność budżetu LSR z wyznaczonymi progami w naborze dodatkowym na lata 2012-2015:

Działanie	Liczba mieszk. 31.12.2006 r.	Limit dotacji	Dopuszczalna kwota dotacji (zł)	Zakładana w budżecie kwota dotacji (zł)
Budżet całkowity	53 513	29 zł/mieszk.	Maks. 1.551.877	1.551.877
Wdrażanie LSR (413)		Max. 85% cał. Budż.	1.319.095	1.319.095
Różnicowanie	-	Min. 10% budżetu na wdrażanie LSR	Min. 131.909,50	800.000
Małe projekty	-	j.w.	Min. 131.909,50	519.095
Działanie 4.31				
Koszty bieżące LGD	-	Maks. 15% sumy cał. Budż.	232.781,60	232.781,60

Rok	Kategoria kosztu/wydatku	Działania osi 4 Leader										
		4.1/413 wdrażanie lokalnych strategii rozwoju					4.21 wdrażanie projektów współpracy			Funkcjonowanie lokalnej grupy działania		
		Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	Odnowa i rozwój wsi	Małe projekty	Razem 4.1/413	Przygotowanie projektów współpracy	Realizacja projektów współpracy	Razem 4.21	Funkcjonowanie LGD (koszty bieżące)	Nabywanie umiejętności i aktywizacja	Razem 4.31
2008-2009	Całkowite	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	85.857,59	61.542,18	147.399,77
	Kwalifikowalne	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	85.857,60	61.542,19	147.399,78
	Do refundacji	0,00	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	85.857,61	61.542,20	147.399,79
2010	Całkowite	249922,00	403649,00	3448761,24	265106,97	4367439,21	0	0	0	180.000,01	80.000,01	260.000,01
	Kwalifikowalne	199298,00	128710,00	2889601,51	251597,98	3469207,49	0	0	0	180.000,02	80.000,02	260.000,02
	Do refundacji	98754,50	64355,04	2305658,00	179699,56	2648467,10	0	0	0	180.000,02	80.000,02	260.000,02
2011	Całkowite	376550,00	449949,60	2943922,18	1081065,22	4851487,00	29.045,52	58.091,04	87.136,56	220.210,61	100.662,00	320.872,61
	Kwalifikowalne	316571,00	381761,60	2396798,99	952351,29	4047482,00	21.515,20	43.030,40	64.545,60	220.210,61	100.662,00	320.872,61
	Do refundacji	152285,59	187613,30	1679421,00	578996,38	2598316,27	21.515,20	43.030,40	64.545,60	220.210,61	100.662,00	320.872,61
2012	Całkowite	950000,00	1150000,00	0	230000,00	1330000,00	43.568,28	87.136,56	130.704,84	217.564,18	66.435,82	284.000,00
	Kwalifikowalne	800000,00	900000,00	0	203300,00	1903300,00	32.272,80	64.545,60	96.818,40	217.564,18	66.435,82	284.000,00
	Do refundacji	398959,91	448031,66	0	152477,00	999468,57	32.272,80	64.545,60	96.818,40	217.564,18	66.435,82	284.000,00
2013	Całkowite	2000000,00	0,00	0	750000,00	2750000,00	0	0	0	252602,22	57.118,40	309720,62
	Kwalifikowalne	1600000,00	0,00	0	692130,00	2292130,00	0	0	0	252602,22	57.118,40	309720,62
	Do refundacji	800000,00	0,00	0	519095,00	1319095,00	0	0	0	252602,22	57.118,40	309720,62
2014	Całkowite	0,00	0,00	0	0		0	0	0	250000,00	-	250000,00
	Kwalifikowalne	0	0	0	0		0	0	0	250000,00	-	250000,00
	Do refundacji	0	0	0	0		0	0	0	250000,00	-	250000,00
2015	Całkowite	0	0	0	0		0	0	0	220640,00	-	220640,00
	Kwalifikowalne	0	0	0	0		0	0	0	220640,00	-	220640,00
	Do refundacji	0	0	0	0		0	0	0	220640,00	-	220640,00
2008-2015	Całkowite	3576472,00	2003598,60	6392683,42	2326172,19	14298926,21	72.613,80	145.227,60	217.841,40	870377,02	365.758,40	1174593,24
	Kwalifikowalne	2915869,00	141047,60	5286400,50	2099379,27	11712120,37	53.788,00	107.576,00	161.364,00	870377,02	365.758,40	1174593,24
	Do refundacji	1450000,00	700000,00	3985079,00	1430267,94	7565346,94	53.788,00	107.576,00	161.364,00	870377,02	365.758,40	1174593,24

11. Opis procesu wdrażania i aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju

Podmioty i osoby, które brały udział w pracy nad strategią.

Zgodnie z zasadami podejścia Leader do rozwoju obszarów wiejskich opracowanie Lokalnej Strategii Rozwoju LGD *Razem dla Rozwoju* miało charakter uspołeczniony, odbywało się z udziałem mieszkańców, organizacji, instytucji obszaru oraz firm zarejestrowanych na nim. Drugą, obok uspołecznionego charakteru, założoną przez LGD cechą LSR miał być wysoki poziom merytoryczny dokumentu. Zapewnione to zostało przez zatrudnienie w charakterze moderatora procesu opracowania LSR i jej redaktora merytorycznego eksperta w dziedzinie rozwoju lokalnego, pana Ireneusza Kamińskiego z firmy doradczej EUKON. Pan Kamiński jest absolwentem Wydziału Geografii i Studiów Regionalnych Uniwersytetu Warszawskiego. Od 25 lat zajmuje się różnymi aspektami rozwoju lokalnego, takimi jak: ochrona środowiska, rozwój przedsiębiorczości, budowanie instytucji, współpraca międzynarodowa dla rozwoju lokalnego, rozwój obszarów wiejskich, a także przygotowywaniem, realizacją i oceną projektów realizowanych przy wsparciu funduszy. Od 2004 roku uczestniczy w realizacji programu Leader+ w Polsce. Był także animatorem LGD *Razem dla Rozwoju* i wspierał realizację I i II Schematu Programu Pilotażowego Leader+. Społecznie pełni funkcję członka Zarządu LGD *Razem dla Rozwoju*.

Koordynatorem procesu opracowania LSR i aktywizacji społeczności lokalnej był pan Mariusz Bieniek, Prezes Zarządu LGD *Razem dla Rozwoju*, jednocześnie Burmistrz Gminy Wyszogród. W swoich działaniach wspierany był przez pozostałych członków Zarządu: panią Małgorzatę Cichocką, panią Monikę Maron-Kozicińską i pana Michała Stefaniaka. oraz pracownicę Biura LGD – panią Beatę Kamińską z Bulkowa.

Aktualizacją LSR zajęli się Członkowie Zarządu działając wspólnie lecz koordynatorami działań merytorycznych byli Monika Maron - Kozicińska i Michał Stefaniak. Obydwoje pochodzą z terenu partnerskich gmin i dobrze znają jego specyfikę i mieszkańców. Zawodowo związani są m.in. z Gminami Mała Wieś i Radzanowo stąd mieli łatwy dostęp do wielu informacji. Codzienna kontakt z mieszkańcami daje możliwość pozyskania informacji na temat ich bieżących potrzeb i działań jakie należy podjąć w danym obszarze. Dołożono wszelkich starań zarówno podczas spotkań indywidualnych jak też konsultacji z Radą LGD i poszczególnymi przedstawicielami gmin partnerskich, aby LSR jak najpełniej obrazowała specyfikę terenu i diagnozowała jego najpilniejsze potrzeby oraz wskazywała możliwości ich rozwiązywania co bezpośrednio będzie przekładało się na poprawę jakości życia ludzi na wsi.

Poniższa tabela prezentuje uczestniczące w procesie opracowania LSR (udział w warsztatach i Grupie Roboczej) osoby i reprezentowane przez nie organizacje i obszary.

Imię i nazwisko	Organizacja	Reprezentowany obszar
Mariusz Bieniek	Urząd Miasta i Gminy Wyszogród	Gmina Wyszogród
Wiesław Gruszczyński	PPHU Młyn Wilkanowo	Gmina Mała Wieś
Małgorzata Cichocka	Urząd Gminy Bodzanów	Gmina Bodzanów
Beata Kamińska	Mieszkaniec	Gmina Bulkowo
Marcin Kuczkowski	Urząd Gminy Radzanowo	Gmina Radzanowo
Monika Maron-Kozicińska	Urząd Gminy Radzanowo	Gmina Radzanowo
Edyta Matczak	Mieszkaniec	Gmina Bulkowo
Luiza Wierzbńska	Gospodarstwo Rolne i Agroturystyczne, Borowice	Gmina Bodzanów
Elżbieta Śmigielska	Gminny Ośrodek Kultury	Gmina Mała Wieś
Irena Gruszczyńska	Spółeczne Liceum Ogólnokształcące	Gmina Mała Wieś
Jadwiga Milewska	Gimnazjum w Małej Wsi	Gmina Mała Wies
Michał Stefaniak	OSP Gałki	Gmina Mała Wieś
Ewa Zajączkowska	Urząd Gminy w Małej Wsi	Gmina Mała Wieś
Wanda Rębiewska	GOPS w Małej Wsi	Gmina Mała Wieś
Aleksandra Kaźmierczak	Urząd Gminy i Miasta Wyszogród	Gmina Wyszogród
Andrzej Szymański	Urząd Gminy i Miasta Wyszogród	Gmina Wyszogród
Jan Boszko	Urząd Gminy i Miasta Wyszogród	Gmina Wyszogród
Elżbieta Cieślak	Restaurator	Gmina Wyszogród
Elżbieta Biernat	V-ce Przewodnicząca Rady Gminy i Miasta Wyszogród	Gmina Wyszogród
Małgorzata Winczyńska	MiGBP Wyszogród	Gmina Wyszogród
Ryszard Szafaryn	Gospodarstwo Agroturystyczne	Gmina Wyszogród
Bogumiła Jasińska	Szkoła Podstawowa w Wyszogrodzie	Gmina Wyszogród
Mariusz Panek	Historyk	Gmina Wyszogród
Janusz Pielaciński	Gimnazjum w Wyszogrodzie	Gmina Wyszogród

Klemens Piechciński	Przewodniczący Rady Osiedla	Gmina Wyszogród
Anna Ziębicka	Przedszkole Samorządowe w Wyszogrodzie	Gmina Wyszogród
Maciej Dąbrowa	Przewodniczący PTH	Gmina Wyszogród
Zbigniew Laskowski	Zakład Gospodarki Komunalnej sp. zo.o. w Wyszogrodzie	Gmina Wyszogród
Wojciech Bazyt	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej	Gmina Wyszogród
Jadwiga Klusiewicz	V-ce Przewodnicząca Zarządu PZR i E	Gmina Wyszogród
Roman Kaniewski	Mieszkaniec	Gmina Czerwińsk nad Wisłą
Mirosław Mitura	Mieszkaniec	Gmina Czerwińsk nad Wisłą
Cezary Drozdowski	Szkoła Podstawowa w Czerwińsku	Gmina Czerwińsk nad Wisłą
Krzysztof Szparadowski	Mieszkaniec	Gmina Czerwińsk nad Wisłą
Arkadiusz Jeznach	Przedsiębiorca	Gmina Czerwińsk nad Wisłą
Zofia Pietrzak	Urząd Gminy w Czerwińsku nad Wisłą	Gmina Czerwińsk nad Wisłą
Michał Walerysiak	Wójt Gminy Czerwińsk nad Wisłą	Gmina Czerwińsk nad Wisłą
Janina Malicka	Stowarzyszenie „Moja Gmina”	Gmina Bodzanów
Ewa Ciastkowska	Szkoła Podstawowa w Łętowie	Gmina Bodzanów
Sylwia Krawiec	Szkoła Podstawowa w Bodzanowie	Gmina Bodzanów
Wiesław Gruszczyński	PPHU Młyn Wilkanowo	Gmina Mała Wieś
Andrzej Kuliński	Urząd Gminy w Bodzanowie	Gmina Bodzanów
Ludwik Pankowski	OSP Niesłuchowo	Gmina Bodzanów
Bogdan Ozdowski	OSP Bodzanów	Gmina Bodzanów
Monika Witkowska	Mieszkaniec	Gmina Radzanowo
Jadwiga Gąsecka	Sołtys	Gmina Radzanowo
Agnieszka Malińska	Mieszkaniec	Gmina Radzanowo

Agnieszka Kochanowska – Matuszewska	Przedszkole w Radzanowie	Gmina Radzanowo
Stanisław Wiśniewski	Mieszkaniec	Gmina Radzanowo
Ryszard Kosiński	Mieszkaniec	Gmina Radzanowo
Kazimierz Woliński	Przedsiębiorca	Gmina Radzanowo
Ryszard Żaglewski	Mieszkaniec	Gmina Radzanowo
Marek Wąsowski	Przedsiębiorca	Gmina Radzanowo
Zbigniew Kyjoch	Radny Gminy Radzanowo	Gmina Radzanowo
Urszula Chotłewska	Kierownik Biblioteki w Radzanowie	Gmina Radzanowo
Daria Włochowska	GCI w Radzanowie	Gmina Radzanowo
Tadeusz Pokorski	Wójt Gminy Radzanowo	Gmina Radzanowo
Martyna Katarzyna Pełka	Wolontariusz	Gmina Radzanowo
Małgorzata Budnicka	GCI w Radzanowie	Gmina Radzanowo
Krzysztof Woźniak	Radny Gminy Bulkowo	Gmina Bulkowo
Józef Bigo	Radny Gminy Bulkowo	Gmina Bulkowo
Aneta Graczyk	Mieszkaniec	Gmina Bulkowo
Zbigniew Plebaniak	Szkoła Podstawowa w Nadułkach	Gmina Bulkowo
Zbigniew Ciarkowski	Mieszkaniec	Gmina Bulkowo
Jan Kochański	Mieszkaniec	Gmina Bulkowo
Benedykt Chmielewski	Stowarzyszenie „Nasza Przyszłość”	Gmina Bulkowo
Jerzy Cyliński	Mieszkaniec	Gmina Bulkowo
Mirosław Woliński	Radny Gminy Bulkowo	Gmina Bulkowo
Adam Kujawa	Przewodniczący Rady Gminy Bulkowo	Gmina Bulkowo
Jolanta Leszczyńska	Sołtys	Gmina Bulkowo
Ryszard Dobrowolski	Szkoła Podstawowa w Łubkach	Gmina Bulkowo
Monika Pawlak	Urząd Gminy w Bulkowie	Gmina Bulkowo
Aneta Chmielewska	Urząd Gminy w Bulkowie	Gmina Bulkowo
Krzysztof Michalak	Radny Powiatu Płockiego	Gmina Bulkowo

Joanna Danielak	GCI w Bulkowie	Gmina Bulkowo
Robert Wiśniewski	Urząd Gminy w Bulkowie	Gmina Bulkowo
Zbigniew Jankowski	Mazowiecka Izba Rolnicza	Gmina Bulkowo
Wojciech Kamiński	Przedsiębiorca	Gmina Bulkowo
Bogdan Matczak	Komendant Gminny OSP	Gmina Bulkowo
Stanisław Walczak	Radny Gminy Bulkowo	Gmina Bulkowo
Danuta Krusińska	Radna Gminy Bulkowo	Gmina Bulkowo
Mieczysław Józwiak	Urząd Gminy w Bulkowie	Gmina Bulkowo
Bogusław Żuchowski	Dyrektor ZSO w Bulkowie	Gmina Bulkowo
Anna Jarocka	GOPS w Bulkowie	Gmina Bulkowo
Joanna Kiełpińska	GOPS w Bulkowie	Gmina Bulkowo
Barbara Fałata	Kierownik Biblioteki	Gmina Bulkowo
Marianna Łazarz	Sołtys	Gmina Bulkowo
Wiesław Grabowski	Sołtys	Gmina Bulkowo

Podmioty i środowiska, które mają znaczący wpływ na sytuację obszaru objętego LSR

Do podmiotów i środowisk, które mają znaczący wpływ na sytuację obszaru objętego LSR

Partnerstwa *Razem dla Rozwoju* można zaliczyć:

- Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie
- Starostwo Powiatowe w Płocku
- Starostwo Powiatowe w Płońsku
- Starostwo Powiatowe w Nowym Dworze Mazowieckim
- Starostwo Powiatowe w Sochaczewie
- Urząd Miasta i Gminy w Wyszogrodzie
- Urząd Miasta i Gminy w Zakroczymiu
- Urząd Gminy w Bodzanowie
- Urząd Gminy w Bulkowie
- Urząd Gminy w Czerwińsku nad Wisłą
- Urząd Gminy w Małej Wsi
- Urząd Gminy w Radzanowie
- Urząd Gminy Młodzieszyn
- Powiatowy Urząd Pracy w Płocku
- Powiatowy Urząd Pracy w Płońsku
- Powiatowy Urząd Pracy w Nowym Dworze Mazowieckim
- Związek Gmin Regionu Płockiego

- Okręgową Dyрекcyję Gospodarki Wodnej – Okręgowy Zarząd w Warszawie
- Nadleśnictwo w Płocku
- Dom Pomocy Społecznej w Nowym Miszewie (gm. Bodzanów)
- Dom Pomocy Społecznej w Zakrzewie (gm. Mała Wieś)
- Klasztor oo. Salezjanów i Wyższe Seminarium Duchowne w Czerwińsku nad Wisłą
- Klasztor oo. Kapucynów i Ośrodek Apostolstwa Trzeźwości w Zakroczymiu
- SALOS – Salezjańska Organizacja Sportowa w Czerwińsku nad Wisłą
- Stowarzyszenie Oratorium im. Jana Pawła II - gmina Czerwińsk nad Wisłą
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Zakroczymskiej
- Stowarzyszenie *Razem Lepiej* w Miszewie
- Stowarzyszenie *Bliżej Siebie* w Zakrzewie
- Stowarzyszenie *Twoja Gmina* w Bodzanowie
- Koło Historyczne przy Publicznym Gimnazjum w Bodzanowie

Otwartość procesu konsultowania LSR

Zarówno cechy charakterystyczne obszaru objętego LSR (jego mocne i słabe strony), szanse i zagrożenia dla jego rozwoju oraz kierunki rozwoju (cele ogólne, szczegółowe oraz przedsięwzięcia) zostały zdefiniowane w oparciu o spotkania, który odbyły się w każdej gminie, przeprowadzone w ich trakcie badanie ankietowe oraz spotkania grupy roboczej. Uczestniczyli w nich przedstawiciele wszystkich trzech sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego. Proces miał charakter otwarty – mogli w nim uczestniczyć wszyscy zainteresowani mieszkańcy obszaru, bądź poprzez udział w spotkaniach, bądź przez przekazywanie swoich uwag do biura LGD. Ponieważ LGD *Razem dla Rozwoju* opracowała uprzednio (w ramach Schematu I Pilotażowego Programu Leader+) Zintegrowaną Strategię Rozwoju Obszarów Wiejskich Partnerstwa, Lokalna Strategia Rozwoju 2009 – 2013 LGD w naturalny sposób nawiązuje do kierunków rozwoju zdefiniowanych w ZSRW. Oznacza to, że LSR bazuje na wynikach przeprowadzonej na potrzeby ZSRW ankiety, która objęła 3 tysiące mieszkańców obszaru.

Otwartość procesu konsultacji oznacza także, że nie jest on ograniczony w czasie. Lokalna Strategia Rozwoju zostanie zamieszczona na stronie internetowej LGD, by:

- po pierwsze – mieszkańcy obszaru mogli bardziej masowo zapoznać się z aktualną jej treścią,
- po drugie – mogli oni zgłaszać swoje uwagi do strategii, co będzie prowadzić do jej aktualizacji, tak by uwzględniała zmiany w sytuacji obszaru, spowodowane procesem rozwoju i zmianami w otoczeniu makroekonomicznym i makrospołecznym.

Zakładamy, że taka aktualizacja będzie przeprowadzana zależnie od dynamiki zmian i towarzyszących im propozycji aktualizacji, jednak nie rzadziej niż raz na 3 lata. Pierwszą aktualizację przewidujemy więc w II połowie 2011 roku.

Stosowane formy przygotowania i konsultowania LSR

Tak jak zostało to nadmienione w poprzednim rozdziale, na proces opracowania Lokalnej Strategii Rozwoju LGD *Razem dla Rozwoju* złożyły się:

1/ spotkania z mieszkańcami wszystkich siedmiu gmin i wypełnione przez nich ankiety. Spotkania te odbyły się w czerwcu i lipcu 2008 roku w:

- gminie Bodzanów (w Urzędzie Gminy – sala posiedzeń Rady Gminy) – 26.06.2008 r.
- gminie Mała Wieś (w Urzędzie Gminy – sala posiedzeń Rady Gminy) – 25.06. 2008 r.
- gminie Radzanowo (w Gminnym Ośrodku Kultury) - 3.07.2008 r.
- gminie Wyszogród (w Towarzystwie Naukowym Płockim, Oddział w Wyszogrodzie) – 25.06.2008 r.
- gminie Bulkowo (w Urzędzie Gminy, sala konferencyjna) - 4.07.2008 r.
- gminie Czerwińsk nad Wisłą (w Urzędzie Gminy, sala konferencyjna) – 26.06.2008 r.
- gminie Zakroczym (w ośrodku Wilczy Jar w Strubinach) – 27.06.2008 r.

Spotkania miały charakter informacyjno-aktywizujący. W ich trakcie uczestnicy zostali zapoznani z zasadami uczestnictwa w osi 4 PROW. Mogli się też zaprezentować pozostałym uczestnikom oraz zabrać głos co do kierunków rozwoju obszaru. Wypełniali także ankiety dotyczące specyficznych cech obszaru oraz pożądanых kierunków jego rozwoju. Był to też okres wprowadzania zmian do Statutu LGD, zgodnych z duchem *Ustawy z dnia 7.03.2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich*.

Drugi etap procesu przygotowania i konsultowania LSR stanowiły warsztaty, w których uczestniczyli najbardziej zainteresowani i aktywni przedstawiciele społeczności lokalnych. Były one otwarte dla wszystkich chętnych – odpowiednie informacje zostały przekazane przez Urzędy Gmin i stronę internetową LGD. Spotkania warsztatowe odbywały się w różnych miejscach obszaru objętego LSR:

- w Małej Wsi, w dniu 25.07.2008 r.
- w Wyszogrodzie, w dniu 1.08.2008 r.
- w Bodzanowie, w dniu 08.09.2008 r.
- w Radzanowie, w dniu 17.10.2008 r.
- w Radzanowie, w dniu 24.10.2008 r.

Poprzez dyskusję, prezentującą punkty widzenia różnych środowisk, wypracowane zostały ostateczne kierunki rozwoju obszaru oraz założenia dotyczące budżetu

Trzeci etap to praca nad ostatecznym kształtem dokumentu Strategii, wykonana przez eksperta, pana Ireneusza Kamińskiego, we współpracy z grupą roboczą złożoną z najbardziej zaangażowanych członków LGD, w tym - jej Zarządu.

Wypracowane na spotkaniach rezultaty były poddawane ocenie społecznej przez konsultacje ich uczestników ze środowiskami, które reprezentowali. Mieszkańcy mogli też przekazywać swoje uwagi do Biura LGD, które funkcjonowało jako punkt konsultacyjny LSR.

Ponadto, jak to zostało wspomniane w poprzednim rozdziale, dokumentem, z którego czerpali autorzy LSR była opracowana w 2006 roku w ramach Schematu I Programu Pilotażowego Leader+ Zintegrowana Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich obszaru LGD *Razem dla Rozwoju*. Nawiązanie do niej stanowiło naturalny proces kontynuacji prac ze społecznością lokalną nad strategicznymi kierunkami rozwoju obszaru, a jednocześnie poszerzało bazę społeczną LSR o osoby i podmioty, które uczestniczyły w procesie opracowania ZSROW.

Potrzeba pierwszej aktualizacji LSR miała miejsce na przełomie 2010/11 roku, zaistniała ze względu na rozszerzenie się obszaru LGD i przystąpienie do partnerstwa Gminy Młodzieszyn sąsiadującej bezpośrednio z Miastem i Gminą Wyszogród poprzez rzekę Wisłę, która przepływa przez teren pięciu spośród 8 gmin partnerstwa. Ponadto postanowiono wykorzystać fakt aktualizacji strategii i wprowadzić kilka zmian wynikających z dwuletnich doświadczeń zdobytych podczas wdrażania LSR. Dotyczą one głównie danych demograficznych i statystycznych.

Drugi proces aktualizacji LSR miał miejsce w I półroczu 2012 r., podyktowany był bieżącą weryfikacją poziomu wdrażania LSR w kontekście przyznawanych dotacji oraz potrzebą uzupełnienia strategii o wartości i wydarzenia bieżące na potrzeby aplikacji LGD w dodatkowym naborze na środki bonusowe w ramach programu Osi 4 Leader, którego czas ogłoszenia planowany jest na lipiec 2012 r.

W ramach procesu aktualizacji odbyły się dwa Walne Zgromadzenia członków (15.03.2012r. i 29.03.2012 r.), gdzie na pierwszym podjęta została inicjatywa aktualizacji LSR wraz z konsultacjami dotyczącymi wdrażanych celów i przedsięwzięć, na drugim Walnym Zgromadzeniu omówiony został proces aktualizacji wraz z przyjęciem nowej treści LSR stosowną uchwałą.

W ramach procesu aktualizacji pracownicy biura LGD odbyli szereg (jedenaści) spotkań z beneficjentami (obecnymi jak i przyszłymi) w celu weryfikacji dotychczasowych założeń strategii i potrzeb na przyszłość.

Odbyły się dwa spotkania Zarządu LGD z przedstawicielami samorządów lokalnych (wójtowie, burmistrzowie) w sprawie weryfikacji i konsultacji projektu aktualizacji LSR.

Odbyły się cztery zebrania Zarządu poświęcone analizie osiągnięć dotychczasowej wersji strategii oraz wypracowaniu nowych celów i przedsięwzięć. W końcowym efekcie powstał dokument uzupełniony o uwagi, opinie i dane ekonomiczne – finansowe zebrane w procesie weryfikacji, konsultacji i aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju z wszystkimi zainteresowanymi grupami odbiorców dokumentu tj.: beneficjenci (osoby fizyczne, rolnicy, przedsiębiorcy, NGO), samorządy lokalne, Walne Zgromadzenie Członków, Rada Programowa i Zarząd LGD.

12. Opis procesu wdrażania i aktualizacji LSR

Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju przez LGD *Razem dla Rozwoju* będzie się odbywać poprzez:

- udzielanie wsparcia ze środków PROW operacjom zgłaszanym do LGD przez podmioty zarejestrowane lub działające na obszarze objętym LSR i mieszkańców tego obszaru, należącym do następujących kategorii – zgodnych z Osią 3 PROW - działań : *Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej, Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, Odnowa i rozwój wsi*, oraz do dodatkowej, właściwej dla Osi 4 PROW, kategorii – *Małych projektów*;
- wdrażanie przez LGD projektów współpracy z innymi organizacjami;
- realizację przez LGD operacji w kategorii *Nabywanie umiejętności i aktywizacja*;
- zapewnienie przez LGD administracyjnych, technicznych i merytorycznych warunków dla realizacji powyższych trzech kierunków działania.

Realizacja pierwszego z powyższych kierunków działań będzie się odbywać w formie konkursów ogłaszanych przez LGD na udzielenie wsparcia proponowanym przez wnioskodawców operacjom.

Realizacja kolejnych dwóch kierunków będzie udziałem samej LGD, wymagać będzie jednak też udziału innych podmiotów lub osób, szczególnie w przypadku projektów współpracy oraz operacji w ramach *Nabywania umiejętności i aktywizacji*.

Informowanie społeczności lokalnej o wdrażaniu LSR

Realizacja wszystkich powyżej wymienionych działań będzie wspierana przez systematyczne działania informacyjne, umożliwiające mieszkańcom i podmiotom obszaru skorzystanie z oferowanych form wsparcia lub włączenie się w działania realizowane przez LGD. Planowane działania informacyjno-promocyjne obejmują:

- umieszczanie na bieżąco informacji o podejmowanych przez LGD działaniach na stronie internetowej LGD: www.razem-dla-rozwoju.pl i stronach jej członków, w tym zwłaszcza gmin;
- w przypadku ogłaszanych konkursów – umieszczanie dodatkowo przy okazji każdego konkursu (poza wyżej wymienionymi stronami www) informacji o nich i warunków udziału w lokalnych mediach;
- w przypadku ogłaszanych konkursów i działań LGD angażujących mieszkańców - umieszczanie dodatkowo przy okazji każdego konkursu informacji na tablicach ogłoszeń w Urzędach Gmin;
- uruchomienie stałego punktu informacyjno-konsultacyjnego w Biurze LGD dla potencjalnych wnioskodawców i uczestników działań realizowanych przez LGD;
- realizację spotkań informacyjnych: przed ogłoszeniem każdego konkursu na dotacje odbędą się w każdej z 8 gmin obszaru spotkania informujące o celach, zasadach i adresatach konkursu;
- wysyłkę informacji o działaniach LGD i planowanych konkursach do instytucji i organizacji obszaru objętego LSR, o najwyższym potencjale mnożnikowym.

Dzięki tym zróżnicowanym instrumentom i kanałom przekazu, prowadzone działania informacyjne dotyczące wdrażania LSR będą miały charakter nie tylko systematyczny, ale wręcz ciągły, co zapewni stały przekaz aktualnych informacji do mieszkańców obszaru objętego LSR.

Aplikowanie o środki Osi 4 PROW

Proces aplikowania o środki Osi 4 PROW będzie miał charakter partnerski. Takie podejście jest podyktowane troską o jak najwyższą jakość projektów, ma także budować wizerunek Osi 4 PROW oraz LGD jako programu i organizacji przyjaznych dla obywateli, wspierających ich inicjatywy społeczne i gospodarcze. Przewidujemy następujące etapy w procesie aplikowania o środki PROW przez mieszkańców i podmioty obszaru objętego LSR.

1/ Potencjalnym wnioskodawcom zostaną zaproponowane szkolenia dotyczące opracowywania wniosków o dofinansowanie operacji. Ich celem będzie wyeliminowanie niskiego poziomu wniosków jako powodu do wykluczenia proponowanych operacji z dofinansowania.

2/ Potencjalni Wnioskodawcy będą zachęceni do wypełnienia formularza ankietowego dotyczącego planowanego przedsięwzięcia. Jego celem jest zorientowanie LGD co do ilości i kierunków zamierzonych działań i przygotowanie konsultacji dla wnioskodawcy.

3/ Potencjalni Wnioskodawcy będą mogli skorzystać z konsultacji doradcy LGD, dotyczącej zgodności operacji z LSR i jej ogólnego kształtu umożliwiającego efektywną realizację.

4/ Osoby chcące złożyć wniosek o dofinansowanie będą proszone o wypełnienie wstępnej aplikacji. Jej celem będzie uniknięcie sytuacji, gdy błędnie wypełniony wniosek uniemożliwi dofinansowanie operacji.

5/ Wstępne aplikacje zostaną poddane ocenie ekspertów, a ich uwagi przekazane Wnioskodawcy.

6/ Wnioskodawcy składają właściwe wnioski o dofinansowanie, uwzględniające uwagi ekspertów.

7/ Odbywa się posiedzenie zespołu rekomendującego. Zakładamy, że będą dwa takie zespoły: jeden - dla operacji w kategorii *Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej* oraz *Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw*, a drugi – dla kategorii *Odnowa i rozwój wsi* oraz *Małe projekty*. Zespół rekomendujący przekazuje Radzie swoje rekomendacje i uwagi dotyczące proponowanych operacji.

8/ Odbywa się posiedzenie Rady, dokonujące wyboru operacji do dofinansowania. Zgłoszone wnioski zostaną poddane ocenie Rady, zgodnie z procedurą opisaną w rozdziale 9 i w Regulaminie Rady, stanowiącym załącznik do wniosku LGD o realizację LSR.

Aktualizacja Lokalnej Strategii Rozwoju

Niezależnie od opisanych w rozdziale 11 tego dokumentu działań ewaluacyjnych, Biuro i Zarząd LGD *Razem dla Rozwoju* będzie prowadzić bieżący monitoring realizowanych działań, obejmujący:

- analizę celów LSR (opartą o matrycę logiczną, przedstawioną w opisie przedsięwzięć w LSR)

- przegląd procedur wdrażania,
- przegląd wskaźników,
- zaprojektowanie sposobów raportowania,
- przygotowanie planu wdrażania dla systemu monitorowania.

Składową procesu monitoringu, obok własnych obserwacji i analiz, będą uwagi i informacje dotyczące wdrażania i aktualizacji LSR przekazywane przez członków LGD i innych mieszkańców obszaru za pośrednictwem:

- strony internetowej LGD (specjalny formularz dla uwag),
- telefonicznie,
- listownie,
- osobiście w Biurze LGD (w ramach stałego punktu informacyjno-konsultacyjnego, którego rolą będzie przekazywanie informacji i wiedzy w obie strony: LGD → mieszkańcy i mieszkańcy → LGD).

Członkowie i inni mieszkańcy obszaru będą zachęceni do przekazywania takich uwag i informacji w materiałach LGD i na spotkaniach z udziałem LGD. Pozyskane uwagi i informacje posłużą zarówno bieżącym usprawnieniom procesu realizacji LSR i funkcjonowania samej LGD, jak i ewentualnej aktualizacji Strategii - dla zwiększenia stopnia i efektywności procesu realizacji jej celów.

Niezależnie od uwag i informacji przekazywanych na bieżąco przez mieszkańców, przeprowadzone zostaną planowe konsultacje w celu ewentualnej aktualizacji LSR w latach 2011, 2012 i 2014.

Wszystkie działania dotyczące wdrażania i aktualizacji LSR będą miały charakter jawny: oprócz informacji zamieszczanych na stronie LGD www.razem-dla-rozwoju..pl i najczęściej odwiedzanych stronach członków LGD (w tym Gmin) oraz w lokalnych mediach, zainteresowani będą mieli dostęp w Biurze LGD do innych informacji i dokumentów związanych z tym procesem.

13. Zasady i sposób dokonywania ewaluacji własnej

Zaplanowane do realizacji w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju przedsięwzięcia LGD *Razem dla Rozwoju* zostaną poddane ocenie na dwa sposoby:

1. ewaluacji ex-ante,
2. ewaluacji ex-post.

Ewaluacja *ex ante* odbędzie się w 2009 roku. każde z przedsięwzięć poddane zostanie analizie pod kątem spodziewanych efektów oraz wpływu przedsięwzięcia na realizację celów ogólnych i szczegółowych Lokalnej Strategii Rozwoju.

Ewaluacja *ex-post* odbędzie się w interwałach 3-letnich: w 2012 i 2015 roku. Takie okresy, w opinii LGD, są uwarunkowane czasem niezbędnym na zatwierdzenie i realizację operacji. Umożliwią ocenę zrealizowanych operacji i przedsięwzięć pod kątem osiąganych efektów oraz wpływu operacji i przedsięwzięcia na realizację celów ogólnych i szczegółowych LSR oraz identyfikację i analizę ewentualnych problemów występujących w procesie wyboru i realizacji operacji.

Wyniki ewaluacji *ex ante* posłużą ewentualnej korekcie założonych przedsięwzięć, w tym planowanych kategorii, ilości i preferowanych rodzajów operacji w ich ramach.

Także wyniki ewaluacji *ex post* posłużą ewentualnej korekcie realizowanych przedsięwzięć, a ponadto: kryteriów wyboru operacji, działań LGD wspierających merytorycznie składane wnioski, przepływu informacji i sposobów podejmowania decyzji.

Obie ewaluacje: *ex ante* i *ex post* pozwolą też ocenić jakość partnerstwa i dynamikę jej zmian oraz wskażą ewentualne działania ją podnoszące.

Organem odpowiedzialnym za przeprowadzenie obu typów ewaluacji będzie Komisja Rewizyjna LGD *Razem dla Rozwoju*. W swoich działaniach ewaluacyjnych będzie mogła korzystać ze wsparcia ekspertów zewnętrznych w tej dziedzinie. Wyniki ewaluacji zostaną opracowane w formie raportu i przedstawione na Walnym Zebraniu Członków LGD, nie później niż 2 miesiące od momentu opracowania. Raport będzie zawierał m.in.:

- wykaz dotychczas zrealizowanych operacji i przedsięwzięć wraz z opisem i budżetem;
- opis bezpośrednich efektów przedsięwzięć i odniesienie ich do zakładanych efektów;
- analizę wpływu/oddziaływania zrealizowanych przedsięwzięć na osiągnięcie celów Lokalnej Strategii Rozwoju;
- uwagi i zalecenia dotyczące zmian w sposobie funkcjonowania LGD i ewentualnych zmian w LSR, zapewniających większy stopień realizacji jej celów.

14. Powiązania Lokalnej Strategii Rozwoju z innymi dokumentami planistycznymi związanymi z obszarem nią objętym

Lokalna Strategia Rozwoju Partnerstwa *Razem dla Rozwoju* dobrze wpisuje się jako całość w kierunki rozwoju Mazowsza zdefiniowane w zaktualizowanej *Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do Roku 2020*, a jej poszczególne działania także w kierunki zawarte w regionalnych strategiach sektorowych, takich jak: Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami 2006-2009, e-Strategia Województwa Mazowieckiego, Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego, Regionalna Strategia Innowacji dla Mazowsza.

Celem nadrzędnym rozwoju Województwa Mazowieckiego jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez wzrost konkurencyjności gospodarki i równowagę rozwoju społeczno-gospodarczego. W tym samym kierunku idą planowane działania w ramach LSR. Będą one też silnie, bezpośrednio, związane z dwoma długookresowymi (strategicznymi) celami rozwoju

Mazowska, tj.: poprawą jakości życia mieszkańców województwa oraz dążeniem do spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w regionie, a także będą sprzyjać realizacji trzeciego z tych celów, czyli zwiększeniu konkurencyjności regionu w układzie europejskim i globalnym.

Bezpośrednia relacja wystąpi też między realizacją LSR LGD *Razem dla Rozwoju* a czterema spośród pięciu celów średniookresowych rozwoju Mazowska:

- rozwojem zasobów ludzkich,
- wzrostem innowacyjności i konkurencyjności gospodarki w regionie,
- aktywizacją i modernizacją obszarów pozametropolitalnych,
- poprawą atrakcyjności regionu, kształtowaniem jego wizerunku oraz promocją.

Tylko do jednego z celów średniookresowych – stymulowania rozwoju funkcji metropolitalnych Warszawy - nie będą się bezpośrednio odnosić działania ujęte w LSR.

Relację pomiędzy celami średniookresowymi Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego a celami ogólnymi i szczegółowymi LSR Partnerstwa *Razem dla Rozwoju* przedstawia poniższa tabela:

Cel średniookresowy Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego (SRWM)	Cele główne i szczegółowe LSR Partnerstwa <i>Razem dla Rozwoju</i> przyczyniające się do realizacji celu średniookresowego SRWM
Rozwój zasobów ludzkich, w tym: - wzrost poziomu wykształcenia i wyrównywanie szans edukacyjnych, - rozwój społeczeństwa informacyjnego, - wzrost zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu w regionie, - doskonalenie jakości kadr	• Cel ogólny 1: Rozwój kapitału społecznego. • Cel szczegółowy 1.1: Integracja i aktywizacja społeczności lokalnej dla działań prorozwojowych • Cel szczegółowy 1.2: Rozwój infrastruktury o funkcjach społecznych • Cel szczegółowy 1.3: Wsparcie i promocja organizacji sektora społecznego (NGO) • Cel ogólny 2: Różnicowanie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości • Cel szczegółowy 2.1: Aktywizacja zawodowa mieszkańców i rozwój przedsiębiorczości • Cel szczegółowy 2.2: Współpraca samorządów i społeczności lokalnych na rzecz rozwoju gospod. • Cel szczegółowy 2.3: Wsparcie i promocja tworzenia oraz funkcjonowania mikro firm subregionu
Wzrost innowacyjności i konkurencyjności gospodarki w regionie, w tym: - rozwój MSP oraz wzrost ich innowacyjności i konkurencyjności, - wspieranie instytucji otoczenia biznesu.	• Cel ogólny 2: Różnicowanie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości • Cel szczegółowy 2.1: Aktywizacja zawodowa mieszkańców i rozwój przedsiębiorczości • Cel szczegółowy 2.2: Współpraca samorządów i społeczności lokalnych na rzecz rozwoju gospod. • Cel szczegółowy 2.3: Wsparcie i promocja tworzenia oraz funkcjonowania mikro firm subregionu • Cel ogólny 3: Wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla tworzenia miejsc pracy i promocji regionu

	• Cel szczegółowy 3.2: Rozwój turystyki w dolinie Wisły i na obszarach przyległych oraz promocja obszaru • Cel szczegółowy 3.3: Kreowanie przedsiębiorczości lokalnej z wykorzystaniem potencjału obszaru
Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych, w tym: - wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, - rozwój infrastruktury społecznej, - przeciwdziałanie degradacji i rewaloryzacja środowiska przyrodniczego.	• Cel ogólny 1: Rozwój kapitału społecznego. • Cel szczegółowy 1.1: Integracja i aktywizacja społeczności lokalnej dla działań prorozwojowych • Cel szczegółowy 1.2: Rozwój infrastruktury o funkcjach społecznych • Cel szczegółowy 1.3: Wsparcie i promocja organizacji sektora społecznego (NGO) • Cel ogólny 2: Różnicowanie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości • Cel szczegółowy 2.1: Aktywizacja zawodowa mieszkańców i rozwój przedsiębiorczości • Cel szczegółowy 2.2: Współpraca samorządów i społeczności lokalnych na rzecz rozwoju gospod. • Cel szczegółowy 2.3: Wsparcie i promocja tworzenia oraz funkcjonowania mikro firm subregionu • Cel ogólny 3: Wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla tworzenia miejsc pracy i promocji regionu • Cel szczegółowy 3.1: Rewitalizacja obiektów kulturowych i przyrodniczych • Cel szczegółowy 3.2: Rozwój turystyki w dolinie Wisły i na obszarach przyległych oraz promocja obszaru • Cel szczegółowy 3.3: Kreowanie przedsiębiorczości lokalnej z wykorzystaniem potencjału obszaru
Poprawa atrakcyjności regionu, kształtowanie jego wizerunku oraz promocja, w tym:	• Cel ogólny 2: Różnicowanie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości • Cel szczegółowy 2.2: Współpraca

- poprawa i promocja atrakcyjności inwestycyjnej w regionie, - promocja i zwiększanie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej regionu, - kreowanie produktu regionu, - integracja regionalna, - wzmocnienie więzi kulturowo-społecznych w regionie.	samorządów i społeczności lokalnych na rzecz rozwoju gospod. • Cel ogólny 3: Wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla tworzenia miejsc pracy i promocji regionu • Cel szczegółowy 3.1: Rewitalizacja obiektów kulturowych i przyrodniczych • Cel szczegółowy 3.2: Rozwój turystyki w dolinie Wisły i na obszarach przyległych oraz promocja obszaru • Cel szczegółowy 3.3: Kreowanie przedsiębiorczości lokalnej z wykorzystaniem potencjału obszaru
--	--

Działania założone do realizacji w LSR Partnerstwa *Razem dla Rozwoju* będą przyczyniać się w bezpośredni sposób do rozwoju lokalnego na poziomie powiatowym. Cele strategiczne zawarte w LSR i w strategiach powiatowych są zbieżne. Planowane w ramach LSR działania, które mają być zrealizowane przez partnerstwo publiczno-prywatne w ośmiu gminach, uzupełniają działania, za których realizację odpowiada administracja powiatowa, sprzyjając osiągnięciu wspólnych celów.

I tak, zgodnie z zapisami *Strategii Rozwoju Powiatu Płockiego do 2015 roku*, misją działań prorozwojowych jest „lepsza jakość życia mieszkańców poprzez wielostronny, bezpieczny i społecznie akceptowalny rozwój”. W myśl założeń do tej Strategii nastąpić ma wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich promujący w szczególności przetwórstwo rolno-spożywcze, drobną wytwórczość i różnorodne formy usług dające jednocześnie mieszkańcom powiatu miejsca pracy i zabezpieczające poprawę warunków życia, przy zachowaniu bogactwa przyrodniczego powiatu. Powiat Płocki ma być atrakcyjnym subregionem turystyczno – wypoczynkowym, który na bazie swych a często unikalnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych będzie oferować swym mieszkańcom oraz przyjezdnym wiele ciekawych sposobów spędzania wolnego czasu i niekonwencjonalnych form wypoczynku. Gospodarka, turystyka i rozwinięty system edukacji adresowany do wszystkich grup wiekowych i zawodowych, będą się mogły rozwijać dzięki pielęgnowaniu poczucia tożsamości kulturowej mieszkańców Ziemi Płockiej z ich „Małą Ojczyzną”. Założenia te w praktycznie 100% znajdują odzwierciedlenie w treści Lokalnej Strategii Rozwoju LGD *Razem dla Rozwoju*.

Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Powiatu Płockiego do 2015 roku	Cele ogólne i szczegółowe w LSR Partnerstwa Razem dla Rozwoju zbieżne z danym celem strategicznym w Strategii Powiatowej
A. Wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich: A.1. Przygotowanie przestrzeni dla nowych funkcji A.2. Wzmocnienie infrastruktury technicznej A.3. Zwiększenie powierzchni gospodarstw i poprawa ich konkurencyjności A.4. Rozwój zasobów ludzkich i przeciwdziałanie bezrobociu A.5. Rozwój instytucji i tworzenie rynku rolnego A.6. Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości A.7. Rozwój przetwórstwa rolno - spożywczego, drobnej wytwórczości i usług A.8. Rozwój turystyki i rekreacji	• Cel ogólny 1: Rozwój kapitału społecznego. • Cel szczegółowy 1.1: Integracja i aktywizacja społeczności lokalnej dla działań prorozwojowych • Cel szczegółowy 1.2: Rozwój infrastruktury o funkcjach społecznych • Cel szczegółowy 1.3: Wsparcie i promocja organizacji sektora społecznego (NGO) • Cel ogólny 2: Różnicowanie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości • Cel szczegółowy 2.1: Aktywizacja zawodowa mieszkańców i rozwój przedsiębiorczości • Cel szczegółowy 2.2: Współpraca samorządów i społeczności lokalnych na rzecz rozwoju gospod. • Cel szczegółowy 2.3: Wsparcie i promocja tworzenia oraz funkcjonowania mikro firm subregionu • Cel ogólny 3: Wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla tworzenia miejsc pracy i promocji regionu • Cel szczegółowy 3.1: Rewitalizacja obiektów kulturowych i przyrodniczych • Cel szczegółowy 3.2: Rozwój turystyki w dolinie Wisły i na obszarach przyległych oraz promocja obszaru • Cel szczegółowy 3.3: Kreowanie przedsiębiorczości lokalnej z wykorzystaniem potencjału obszaru
B. Podniesienie jakości świadczonych usług publicznych:	• Cel ogólny 1: Rozwój kapitału społecznego.

B.1. Tworzenie warunków do powstawania nowych i ochrona już istniejących stanowisk pracy B.2. Dostosowanie systemu edukacji do wymogów sytuacji społeczno – ekonomicznej, potrzeb rynku pracy oraz wyzwań współczesności B.3. Tworzenie warunków do poprawy obsługi mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa B.4. Sprawny system ochrony zdrowia i zdrowy styl życia mieszkańców B.5. Podniesienie jakości świadczonych usług publicznych w zakresie pomocy społecznej B.6. Szeroki dostęp do kultury i sportu	• Cel szczegółowy 1.1: Integracja i aktywizacja społeczności lokalnej dla działań prorozwojowych • Cel szczegółowy 1.2: Rozwój infrastruktury o funkcjach społecznych • Cel szczegółowy 1.3: Wsparcie i promocja organizacji sektora społecznego (NGO) • Cel ogólny 2: Różnicowanie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości • Cel szczegółowy 2.1: Aktywizacja zawodowa mieszkańców i rozwój przedsiębiorczości • Cel szczegółowy 2.2: Współpraca samorządów i społeczności lokalnych na rzecz rozwoju gospod. • Cel szczegółowy 2.3: Wsparcie i promocja tworzenia oraz funkcjonowania mikro firm subregionu • Cel ogólny 3: Wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla tworzenia miejsc pracy i promocji regionu • Cel szczegółowy 3.2: Rozwój turystyki w dolinie Wisły i na obszarach przyległych oraz promocja obszaru • Cel szczegółowy 3.3: Kreowanie przedsiębiorczości lokalnej z wykorzystaniem potencjału obszaru
C. Poprawienie stanu środowiska przyrodniczego i ochrona jego zasobów zgodnie z zasadami rozwoju zrównoważonego: C.1. Zmniejszenie zanieczyszczeń ewakuowanych do środowiska i przeciwdziałanie degradacji środowiska. C.2. Podniesienie stanu świadomości ekologicznej społeczeństwa C.3. Ochrona przyrody i krajobrazu	• Cel ogólny 1: Rozwój kapitału społecznego. • Cel szczegółowy 1.1: Integracja i aktywizacja społeczności lokalnej dla działań prorozwojowych • Cel ogólny 3: Wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla tworzenia miejsc pracy i promocji regionu

C.4. Racjonalne gospodarowanie środowiskiem	• Cel szczegółowy 3.1: Rewitalizacja obiektów kulturowych i przyrodniczych
D. Integracja społeczeństwa – więzi: D 1. Rozwijanie procesów integracyjnych	• Cel ogólny 1: Rozwój kapitału społecznego. • Cel szczegółowy 1.1: Integracja i aktywizacja społeczności lokalnej dla działań prorozwojowych • Cel szczegółowy 1.2: Rozwój infrastruktury o funkcjach społecznych • Cel szczegółowy 1.3: Wsparcie i promocja organizacji sektora społecznego (NGO)

W przypadku Powiatu Nowodworskiego, jego misja jest sformułowana następująco: „Powiat Nowodworski to nowoczesna wspólnota samorządowa, kompetentnie realizująca zadania publiczne w dziedzinach istotnych dla podniesienia jakości życia mieszkańców i rozwoju partnerstwa z innymi społecznościami, dbająca o bezpieczeństwo publiczne i socjalne, inwestująca w kapitał ludzki, gwarantująca należyte wykorzystanie zasobów środowiska i dziedzictwa kulturowego”. Celem strategicznym Powiatu jest zaś: „Umocnienie wspólnoty terytorialnej poprzez podniesienie konkurencyjności powiatu, tj. poprzez współtworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, inwestycje w kapitał ludzki, poprawę bezpieczeństwa publicznego i socjalnego, modernizację infrastruktury i dbałość o należyte wykorzystanie zasobów środowiskowych”. Przy czym, podniesienie konkurencyjności oznacza taką transformację, która zgodna będzie z procesami występującymi w krajach o wyższym poziomie rozwoju w odniesieniu do: struktur, jakości przemian, wdrażanych programów, stosowanych narzędzi, odpowiedzialnych instytucji. Samo opracowanie Strategii nie jest receptą na rozwój lokalnej wspólnoty samorządowej. Aby mogła on przynieść zaplanowane efekty, konieczne jest sukcesywne jej wdrażanie, czuwanie nad jej realizacją i kontrolowanie jej przebiegu.

Właściwy proces wdrażania Strategii Powiatu Sochaczewskiego wymaga połączenia wysiłków wielu instytucji, organizacji i osób. Udział lokalnych liderów i lokalnej społeczności będzie czynnikiem wspierającym procesy implementacyjne.

Zasadnicza odpowiedzialność w tej kwestii spoczywa jednak na Burmistrzu Miasta Sochaczew i Radzie Miasta Sochaczew - organom powołanym, między innymi do realizacji polityki rozwojowej. Zapisy Strategii Miasta Sochaczewa są zgodne ze Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020. Za nadrzędny cel rozwoju Mazowsza przyjmuje się wzrost konkurencyjności gospodarki i

równoważenie rozwoju społeczno-gospodarczego w regionie jako podstawę poprawy jakości życia mieszkańców. Celami strategicznymi są:

- Budowa społeczeństwa informacyjnego i poprawa jakości życia mieszkańców województwa
- Zwiększanie konkurencyjności regionu w układzie międzynarodowym
- Poprawa spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej regionu w warunkach zrównoważonego rozwoju.

LSR Partnerstwa *Razem dla Rozwoju* dobrze się wpisuje, zarówno w misję, jak i w cel strategiczny tego powiatu.

Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Powiatu Płockiego	Cele ogólne i szczegółowe w LSR Partnerstwa <i>Razem dla Rozwoju</i> zbieżne z danym celem w Strategii Rozwoju Powiatu
Cel strategiczny: Umocnienie wspólnoty terytorialnej poprzez podniesienie konkurencyjności powiatu, tj. poprzez współtworzenie warunków do rozwoju gospodarczego, inwestycje w kapitał ludzki, poprawę bezpieczeństwa publicznego i socjalnego, modernizację infrastruktury i dbałość o należyte wykorzystanie zasobów środowiskowych.	• Cel ogólny 1: Rozwój kapitału społecznego. • Cel szczegółowy 1.1: Integracja i aktywizacja społeczności lokalnej dla działań prorozwojowych • Cel szczegółowy 1.2: Rozwój infrastruktury o funkcjach społecznych • Cel szczegółowy 1.3: Wsparcie i promocja organizacji sektora społecznego (NGO) • Cel ogólny 2: Różnicowanie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości • Cel szczegółowy 2.1: Aktywizacja zawodowa mieszkańców i rozwój przedsiębiorczości • Cel szczegółowy 2.2: Współpraca samorządów i społeczności lokalnych na rzecz rozwoju gospodarczego • Cel ogólny 3: Wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla

	tworzenia miejsc pracy i promocji regionu • Cel szczegółowy 3.1: Rewitalizacja obiektów kulturowych i przyrodniczych • Cel szczegółowy 3.2: Rozwój turystyki w dolinie Wisły i na obszarach przyległych oraz promocja obszaru • Cel szczegółowy 3.3: Kreowanie przedsiębiorczości lokalnej z wykorzystaniem potencjału obszaru
Cel – priorytet rozwojowy I: Doskonalenie wykonywania zadań publicznych Program 4: Promowanie Powiatu Nowodworskiego jako regionu przygotowanego do współpracy gospodarczej oraz absorpcji środków przedakcesyjnych i strukturalnych	• Cel ogólny 2: Różnicowanie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości • Cel szczegółowy 2.2: Współpraca samorządów i społeczności lokalnych na rzecz rozwoju gospodarczego
Cel – priorytet rozwojowy II: Podniesienie poziomu wykształcenia, wiedzy, świadomości mieszkańców powiatu w celu zwiększenia ich mobilności na rynku pracy i umożliwienia podjęcia wyzwań rozwojowych Program 2: Program aktywizacji zawodowej różnych grup docelowych, w tym odchodzących z rolnictwa Program 3: Program permanentnego kształcenia dorosłych i niepełnosprawnych dla stworzenia możliwości zarobkowania i wyrobienia postaw przedsiębiorczych Program 4: Program szkolenia i edukacji dla bezrobotnych	• Cel ogólny 2: Różnicowanie gospodarki i rozwój przedsiębiorczości • Cel szczegółowy 2.1: Aktywizacja zawodowa mieszkańców i rozwój przedsiębiorczości
Cel – priorytet rozwojowy V: Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej Program 5: Program poprawy powiatowej infrastruktury edukacyjnej i sportowej	• Cel ogólny 1: Rozwój kapitału społecznego. • Cel szczegółowy 1.2: Rozwój infrastruktury o funkcjach społecznych • Cel szczegółowy 1.3: Wsparcie i promocja organizacji sektora społecznego (NGO)

Cel – priorytet rozwojowy VI: Poprawa jakości środowiska Program 4: Program wykorzystania urządzeń i umocnień przeciwpowodziowych dla rozwoju turystyki pieszej i rowerowej, np. wzdłuż rzek: Narwi, Wkry i Wisły	• Cel ogólny 3: Wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla tworzenia miejsc pracy i promocji regionu • Cel szczegółowy 3.2: Rozwój turystyki w dolinie Wisły i na obszarach przyległych oraz promocja obszaru • Cel szczegółowy 3.3: Kreowanie przedsiębiorczości lokalnej z wykorzystaniem potencjału obszaru
Cel – priorytet rozwojowy VII: Ochrona zasobów naturalnych i wykorzystanie ich dla rozwoju społeczno-gospodarczego z zachowaniem tożsamości regionu, dziedzictwa kulturowego i walorów środowiskowych Program 3: Program kształtowania świadomości i aktywnych postaw wspólnoty samorządowej na rzecz ochrony zasobów naturalnych, wykorzystania ich dla rozwoju w zgodzie z normami UE Program 4: Program międzygminnych inicjatyw w dziedzinie ochrony środowiska, zachowania walorów krajobrazowych Program 5: Program na rzecz rozbudowania i pogłębienia lokalnego patriotyzmu Program 6: Program pielęgnowania tradycji i dziedzictwa kulturowego oraz wykorzystania ich walorów dla rozwoju turystyki i pozyskiwania alternatywnych dochodów przez rolników Program 7: Promocja zasobów, dziedzictwa i rozwoju Powiatu Nowodworskiego poprzez uczestnictwo w imprezach, przygotowywanie publikacji, wystaw i konsolidowanie ruchu amatorskiego w kulturze	• Cel ogólny 1: Rozwój kapitału społecznego. • Cel szczegółowy 1.1: Integracja i aktywizacja społeczności lokalnej dla działań prorozwojowych • Cel ogólny 3: Wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych dla tworzenia miejsc pracy i promocji regionu • Cel szczegółowy 3.1: Rewitalizacja obiektów kulturowych i przyrodniczych • Cel szczegółowy 3.2: Rozwój turystyki w dolinie Wisły i na obszarach przyległych oraz promocja obszaru • Cel szczegółowy 3.3: Kreowanie przedsiębiorczości lokalnej z wykorzystaniem potencjału obszaru

Cel – priorytet rozwojowy VIII: Poszukiwanie partnerstwa na rzecz rozwoju Powiatu Nowodworskiego między jednostkami terytorialnymi różnego szczebla i organizacjami pozarządowymi Program 2: Program rozwoju partnerstwa na rzecz wspólnych przedsięwzięć w dziedzinie wykonywania zadań publicznych	• Cel ogólny 1: Rozwój kapitału społecznego. • Cel szczegółowy 1.1: Integracja i aktywizacja społeczności lokalnej dla działań prorozwojowych

Lokalna Strategia Rozwoju LGD *Razem dla Rozwoju* realizuje też i uzupełnia strategiczne kierunki rozwoju poszczególnych gmin tworzących obszar Partnerstwa, zdefiniowane w strategiach rozwoju lub programach rozwoju lokalnego gmin Bodzanów, Bulkowo, Mała Wieś, Młodzieszyn, Radzanowo, Wyszogród, Czerwińsk i Zakroczym.

Realizacja LSR przyczyni się do rozwoju gmin, których teren strategia obejmuje, w sensie ogólnym, a w szczególności w odniesieniu do następujących jego kierunków:

1. dla gminy Bodzanów
 - Wzrost poziomu życia mieszkańców Bodzanowa (gminy), ich integracja i samorealizacja, poprzez (m.in.):
 - podniesienie samoświadomości i aktywności społecznej mieszkańców,
 - inicjowanie powstawania organizacji pozarządowych,
 - zapewnienie możliwości aktywnego wypoczynku i rekreacji mieszkańcom gminy i przyjezdnym,
 - zaprojektowanie i wdrożenie szerokiego zakresu imprez kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych w gminie,
 - zaprojektowanie i wykonanie urządzeń małej architektury,
 - stworzenie atrakcyjnej oferty oświatowej, zagospodarowana czasu wolnego i pracy dla zdolnej młodzieży,
 - stworzenie systemu informacyjnego dla mieszkańców gminy,
 - wykorzystanie możliwości akwizycji zewnętrznych środków finansowych;
 - Rozwój i restrukturyzacja rolnictwa poprzez:
 - rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego na terenie gminy,
 - stworzenie dogodnych warunków dla rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego na terenie gminy,
 - wdrożenie programu doszkalania rolników do pracy poza rolnictwem,
 - wdrożenie cyklu szkoleń dotyczących produkcji zdrowej żywności,
 - rozwój gospodarstw agroturystycznych;

- Rozwój turystyki i rekreacji przy zachowaniu europejskich norm ekologicznych, poprzez:
 - opracowanie lokalnej Agendy 21,
 - kształcenie świadomości ekologicznej wśród dzieci i dorosłych,
 - opracowanie koncepcji rozwoju turystyki, w tym punktu informacji turystycznej,
 - organizowanie imprez masowych o zasięgu lokalnym,
 - utworzenie centrów usług turystycznych nad Wisłą,
 - przygotowanie oferty turystyki kwalifikowanej (kajakarstwo, jeździectwo, plenery malarskie itp.),
 - wykorzystanie potencjału krajobrazowego i przyrodniczego doliny Mołtawy i Wisły w celach turystycznych,
 - opracowanie i wdrożenie gminnego programu promocji gminy,
 - wykreowanie imprezy turystycznej o zasięgu krajowym,
 - opracowanie i wdrożenie programu rozwoju szlaków pieszych, rowerowych itp.;
- Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości oraz osadnictwa na terenie gminy, poprzez:
 - stworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości,
 - przedstawienie bogatej oferty szkoleniowo-informacyjnej dla przedsiębiorców,
 - zagospodarowanie gospodarcze terenów wzdłuż trasy Warszawa – Włocławek;

Opracowanie i realizacja LSR w ramach Osi 4 PROW jest spełnieniem warunku, zdefiniowanego dla sprawnej realizacji Planu Rozwoju Lokalnego gminy Bodzanów, jakim jest „...stworzenie możliwości udziału wszystkich partnerów społecznych w jego realizacji. Wiąże się to ściśle z: wykorzystaniem potencjału organizacji i społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach jednego, spójnego projektu akceptowanego i wspieranego przez wszystkich uczestników; optymalnym wykorzystaniem kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorstw; innowacyjnością proponowanych rozwiązań, wyrażająca się zastosowaniem nowych podejść do problemów związanych z rozwojem lokalnym; istnieniem grupy lokalnych liderów”.

2. dla gminy Bulkowo (na podstawie Strategii rozwoju gminy Bulkowo) :

- Rozwój przetwórci produktów rolnych i zwierzęcych i jednostek obsługujących rolnictwo,
- Rozwój imprez kulturalnych, szkolnictwa i szkoleń/konferencji itp.,
- Rozwój przedsiębiorstw i instytucji otoczenia przedsiębiorczości,
- Rozwój handlu,
- Wykorzystanie lokalnych oraz odnawialnych źródeł energii,
- Zmniejszenie bezrobocia wśród mieszkańców gminy poprzez pomoc organizacjom i stowarzyszeniom bezrobotnych, stworzenie banku informacji o bieżących i przyszłych potrzebach zakładów pracy w zakresie zatrudnienia, przygotowanie absolwentów do prowadzenia samodzielnej działalności gospodarczej, szersze wykorzystanie istniejących instrumentów

finansowych dla rozwoju przedsiębiorczości, wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania przekwalifikowań i pozyskania nowych kwalifikacji i umiejętności przez mieszkańców gminy,

- Zwiększenie zatrudnienia w przemyśle rolno-spożywczym poprzez stworzenie warunków zachęcających do inwestowania w gminie,
- Dążenie do wzrostu dochodów mieszkańców gminy z działalności pozarolniczej, m.in. przez promowanie lokalnej działalności gospodarczej,
- Różnicowanie działalności gospodarczej gospodarstw rolnych
- Zachowanie walorów środowiska naturalnego i krajobrazu, w tym zachowanie cech architektury regionalnej.

3. dla gminy Mała Wieś (na podstawie Strategii rozwoju gminy Mała Wieś do 2020 roku):

- Wzrost poziomu życia mieszkańców gminy do średniego poziomu w województwie, m.in. poprzez:
 - zapewnienie możliwości aktywnego wypoczynku i rekreacji mieszkańcom gminy,
 - zaprojektowanie i wykonanie urządzeń małej architektury,
 - zwalczanie nadmiernego i strukturalnego bezrobocia,
 - stworzenie atrakcyjnej oferty oświatowej, zagospodarowania czasu wolnego i pracy dla zdolnej młodzieży,
 - wykorzystanie możliwości akwizycji zewnętrznych środków finansowych (powiatowych, krajowych, unijnych itp.);
- Stymulowanie procesów adaptacyjnych w rolnictwie, poprzez:
 - stworzenie dogodnych warunków dla przetwórstwa rolno-spożywczego na terenie gminy,
 - stworzenie własnych kanałów dystrybucji produktów rolnych w sąsiednich dużych miastach (Płock, Warszawa itp.),
 - wdrożenie programu przeszkalania rolników do pracy poza rolnictwem,
 - wdrożenie intensywnego cyklu szkoleń, w tym dotyczących produkcji zdrowej żywności,
 - rozwój gospodarstw agroturystycznych;
- Rozwój turystyki i rekreacji uwzględniający zasady rozwoju zrównoważonego, poprzez:
 - opracowanie lokalnej Agendy 21,
 - opracowanie koncepcji rozwoju turystyki, w tym punktów informacji turystycznej,
 - organizowanie imprez masowych o zasięgu lokalnym,
 - utworzenie centrów usług turystycznych nad Wisłą,
 - turystyczne wykorzystanie zabytkowych dworów i parków w gminie,
 - rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej w gminie,
 - przygotowanie oferty turystyki kwalifikowanej (kajakarstwo, jeździectwo, plenery malarskie itp.),

- wykorzystanie potencjału krajobrazowego i przyrodniczego doliny Ryksy i Wisły w celach turystycznych,
 - wykreowanie imprezy turystycznej o zasięgu krajowym,
 - opracowanie sztandarowych produktów turystycznych gminy,
 - nawiązanie współpracy z sąsiednimi gminami dla wspólnych działań turystycznych,
 - opracowanie i wdrożenie programu rozwoju szlaków pieszych, rowerowych, konnych itp.
- Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości na terenie gminy, poprzez:
 - opracowanie gminnego programu rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości,
 - zwiększenie liczby małych i średnich przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie gminy,
 - przedstawienie bogatej oferty szkoleniowo-informacyjnej dla przedsiębiorców;
 - Rozwój osadnictwa wraz z budowaniem społeczeństwa obywatelskiego, poprzez:
 - podniesienie świadomości i aktywności społecznej mieszkańców,
 - inicjowanie powstawania organizacji pozarządowych,
 - pobudzenie dumy mieszkańców z faktu zamieszkiwania w Małej Wsi,
 - przybliżenie mieszkańcom historii, bogactwa zabytków i dokonań mających swoje źródła w gminie.

4. dla gminy Radzanowo (na podstawie Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Radzanowo na lata 2004-2013) :

- Rozwój infrastruktury dla działalności pozarolniczej
- Przyjazny dla rozwoju gospodarczego system podatków lokalnych oraz informacji gospodarczej i inwestycyjnej
- Wypromowanie gminy przyjaznej dla procesów inwestycyjnych
- Funkcjonalna infrastruktura oświatowa, sportowa i kulturalna – modernizacja i rozbudowa obiektów
- Dbłość o kultywowanie tradycji regionalnych w oparciu o placówki oświatowe
- Dobrze zorganizowana i przyjazna mieszkańcom administracja samorządowa
- Wykorzystywanie pozabudżetowych środków finansowych dla zaspokajania potrzeb inwestycyjnych oraz społecznych gminy
- Stworzenie warunków dla sprawnego funkcjonowania organizacji pozarządowych i pożytku publicznego

5. dla gminy Wyszogród (na podstawie *Strategii zrównoważonego rozwoju Gminy i Miasta Wyszogród do 2015 roku*)

- Wzrost poziomu życia mieszkańców Gminy Wyszogród do średniego poziomu w województwie.

- Rozwój turystyki i rekreacji uwzględniający zasady rozwoju zrównoważonego

6. dla gminy Czerwińsk nad Wisłą (na podstawie *Strategii Rozwoju Gminy Czerwińsk nad Wisłą do 2020 roku*)

- Wzmacnianie roli Czerwińska jako ponadlokalnego ośrodka gospodarczego i administracyjnego, poprzez:
 - dalszą rozbudowę funkcji handlowo – usługowych,
 - prowadzenie działań integracyjnych dla sąsiednich miejscowości i gmin,
 - estetyzację miejsc publicznych,
 - wzbogacenie ofert zagospodarowania czasu wolnego młodzieży;
- Restrukturyzacja rolnictwa wraz z ukształtowaniem regionalnej specjalizacji gminy przy zachowaniu norm ekorozwoju, poprzez:
 - opracowanie programu działań na rzecz ekorozwoju,
 - rozwój systemu zbiórki i segregacji odpadów,
 - ciągłą edukację ekologiczną mieszkańców,
 - sanację i monitorig wód rzeki Wisły,
 - tworzenie nowych miejsc pracy na terenach wiejskich wraz z rozwojem agroturystyki;
- Wykorzystanie i promocja potencjału turystyczno – rekreacyjnego i kulturowego gminy, poprzez:
 - rozbudowę infrastruktury turystycznej, w tym bazy noclegowej i gastronomicznej,
 - poprawę dostępności kultury na wsiach,
 - rozwój szlaków turystycznych,
 - rozwój systemu informacji gospodarczej i turystycznej,
 - opracowywanie nowych produktów turystycznych,
 - rozwój działalności sportowej i rekreacyjnej,
 - promocję historii i tradycji gminy,
 - rozwój oferty kulturalnej,
- Modernizacja infrastruktury technicznej gminy dla rozwoju przedsiębiorczości i poprawy poziomu życia mieszkańców, poprzez:
 - pozyskiwanie inwestorów,
 - promocję terenów inwestycyjnych,
 - zmianę prawa lokalnego na przyjazne przedsiębiorcom,
 - wprowadzenie ulg podatkowych dla inwestorów i MSP,
 - aktywowanie samodzielności gospodarczej,
 - rozwój informacji gospodarczej;

7. dla gminy Zakroczym (na podstawie *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy do roku 2020*)

- Organizacyjne i finansowe wsparcie rozwoju przedsiębiorczości
- Ochrona zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych
- Rozwój bazy sportowo-rekreacyjnej i infrastruktury kulturalnej
- Wspieranie rozwoju turystyki i zachowanie dziedzictwa kulturowego

8. dla Gminy Młodzieszyn (na podstawie Programu Rozwoju Lokalnego Gminy Młodzieszyn na lata 2004 – 2013)

- Rozwój turystyki
- Poprawa warunków życia w Gminie Młodzieszyn
- Kierunki zagospodarowania i rozwoju rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- zmiany w sposobie użytkowania terenu, ograniczenie produkcji rolnej na gruntach rolnych o niskiej przydatności do produkcji rolnej ze wskazaniem zmiany sposobu użytkowania w kierunku zalesień,
 - Wzrost zatrudnienia w podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy,
 - Aktywność gospodarcza grup producenckich,
 - Przeprowadzanie cyklicznych spotkań z liderami lokalnej społeczności,
 - Wzrost liczby podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy,
 - Obecność w mass - mediach, reklama gminy, ciągła aktualizacja strony internetowej,
 - Inwestycje w rolnictwie i na obszarach wiejskich przyspieszające proces przemian strukturalnych,
 - Wzmacnianie specjalizacji produkcji w gospodarstwach Rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego
 - Szkolnictwo i doradztwo rolnicze,

15. Planowane działania/przedsięwzięcia/operacje realizowane przez LGD w ramach innych programów wdrażanych na obszarze Lokalnej Strategii Rozwoju

15.1 Plany dotyczące przedsięwzięć, które LGD zamierza realizować w ramach, innych niż oś 4 PROW 2007-2013, programów

LGD *Razem dla Rozwoju* planuje wykorzystywać także inne źródła finansowania dla realizacji zadań zbieżnych z LSR. W szczególności dotyczy to realizacji celu ogólnego 1: *Rozwój kapitału społecznego* i przedsięwzięcia 1: *Kapitał dla rozwoju lokalnego*.

LGD złożyło już kilka wniosków o dofinansowanie realizacji projektów w ramach Programu Operacyjnego *Kapitał Ludzki*:

1. „Lokalne Forum Inicjatyw Oświatowych – Razem dla Edukacji” – działanie 9.5 POKL

2. „LGD kuźnia przedsiębiorczości i samozatrudnienia” – Gmina Bodzanów - działanie 9.5 POKL
3. „LGD kuźnia przedsiębiorczości i samozatrudnienia” – Gmina Bulkowo - działanie 9.5 POKL
4. „LGD kuźnia przedsiębiorczości i samozatrudnienia” – Gmina Radzanowo - działanie 9.5 POKL
5. „LGD kuźnia przedsiębiorczości i samozatrudnienia” – Gmina Mała Wieś - działanie 9.5 POKL
6. „LGD kuźnia przedsiębiorczości i samozatrudnienia” – Gmina Wyszogród - działanie 9.5 POKL
7. „Leonardo – sztuka i nauka” - działanie 9.5 POKL
8. Integracja poprzez sztukę” - działanie 7.3 POKL
9. . „Nabycie nowych i podniesienie kwalifikacji – szansą na rozwój zawodowy pracowników” - działanie 8.1.2 POKL
10. „Lokalni liderzy kreatorami inicjatyw obywatelskich w Gminach Mała Wieś i Wyszogród” – działanie 9.5 POKL
11. „Lokalni liderzy kreatorami inicjatyw obywatelskich w Gminach Radzanowo i Bodzanów” – działanie 9.5 POKL
12. „Lokalni liderzy kreatorami inicjatyw obywatelskich w Gminach Mała Wieś i Wyszogród” – działanie 9.5 POKL
13. „Lokalni liderzy kreatorami inicjatyw obywatelskich w Gminach Zakroczym i Czerwińsk” – działanie 9.5 POKL

Mechanizmy zabezpieczające przed nakładaniem się pomocy w ramach PROW i innych programów

Zarząd Lokalnej Grupy Działania *Razem dla* Rozwoju, świadomy przepisów zabraniających podwójnego finansowania ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej

podejmowanych przez LGD działań będzie stosował poniższą procedurę przy wdrażaniu projektów finansowanych z różnych programów, w tym także z PROW. Uniemożliwi ona nakładanie się pomocy przy wdrażaniu LSR i innych projektów. Procedura ta będzie obejmowała:

1. Otwarcie osobnego subkonta na rachunku LGD dla każdego projektu;
2. Utworzenie osobnego preliminarza budżetowego dla każdego projektu;
3. Oznaczanie dokumentów finansowych dla danego projektu, sygnaturami z preliminarza dla tego projektu. W przypadku współfinansowania jakiegoś wydatku z kilku projektów określony zostanie udział poszczególnych budżetów i przedstawione uzasadnienie merytoryczne dla takiego współfinansowania.
4. Finansowanie kosztów osobowych w ramach danego projektu w części wynikającej z wymiaru etatu przeznaczonego na realizację tego projektu. Osoba zatrudniona do jego realizacji będzie miała umowę określającą kwotę wynagrodzenia z budżetu projektu, wymiar etatowy i zadania związane z realizacją projektu. Wymiar etatowy będzie adekwatny do ilości i stopnia złożoności zadań. Osoby zaangażowane w projekt będą wypełniać karty czasu pracy określające czas poświęcony realizacji jego zadań;
5. Desygnowanie do każdego projektu kierownika, odpowiedzialnego m.in. za prawidłową realizację jego budżetu;
6. Systematyczną ocenę realizacji budżetów poszczególnych projektów pod kątem ewentualnego nakładania się wydatków przez Zarząd LGD i Kierownika Biura LGD;

16. Przewidywany wpływ realizacji LSR na rozwój regionu i obszarów wiejskich

Zakładany wpływ realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju LGD *Razem dla Rozwoju* na rozwój regionu, a w szczególności jego obszarów wiejskich obejmuje:

- zmianę nastawienia i podejścia do życia mieszkańców obszaru na bardziej proaktywny, w tym:
 - wyższy stopień integracji i aktywności oraz świadomości społeczności lokalnych,
 - podejmowanie inicjatyw dla własnego rozwoju zawodowego i podnoszenia jakości swojego życia.
 - inicjowanie i włączanie się w działania na rzecz rozwoju i podnoszenia jakości życia społeczności lokalnych oraz zachowania i promocji walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru;
- większe nasycenie obszaru LGD infrastrukturą o funkcjach społecznych;
- wyższy poziom aktywności zawodowej i kwalifikacji zawodowych mieszkańców;
- większą liczbę miejsc pracy poza rolnictwem i przedsiębiorstw na obszarze;
- większą liczbę i wartość zrealizowanych inwestycji zewnętrznych na obszarze LGD;

- zachowane i rewitalizowane cenne obiektów przyrodniczych i kulturowych oraz zachowane i rozwijane duchowe dziedzictwo kulturowe;
- zasoby przyrodnicze i kulturowe wykorzystane dla rozwoju produktów turystycznych obszaru;
- rozwój infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej,
- rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej na obszarze LGD

W rezultacie nastąpi przyspieszenie rozwoju społeczno-ekonomicznego obszaru LGD i zahamowane zostanie negatywne zjawisko jego stagnacji rozwojowej i wyludniania.

Wpływ ten nastąpi dzięki działaniom animującym i wspierającym, finansowe i merytoryczne, realizację inicjatyw mieszkańców i podmiotów obszaru wpisujących się w cele LSR.

Wymierne efekty tych działań będą obejmować: nowoutworzone lub rozwijane przedszkola i żłobki na obszarze, utworzone lub wsparte lokalne instrumenty komunikacji (gazeta, portale internetowe, radio), utworzone lub wsparte firmy zorientowane na rozwój kapitału społecznego i wykorzystanie zasobów przyrodniczych i kulturowych obszaru, utworzone i rozwinięte gospodarstwa agroturystyczne, utworzoną i zmodernizowaną przestrzeń publiczną oraz obiekty o funkcji społecznej we wsiach i miasteczkach, poddane rewitalizacji i wykorzystane dla rozwoju turystyki i rekreacji obiekty kulturowe i przyrodnicze, utworzoną i zmodernizowaną infrastrukturę dla rozwoju turystyki i rekreacji, opracowaną lub zaktualizowaną ofertę turystyczną obszaru LGD, szereg inicjatyw o charakterze edukacyjnym i zajęć dla młodzieży, inicjatyw integrujących społeczność lokalną, podnoszących jakość obiektów o funkcji społecznej i przestrzeni publicznej, na rzecz zatrudnienia, podnoszenia kwalifikacji zawodowych, w tym tradycyjnych zawodów i rzemiosła oraz na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, inicjatyw na rzecz wzrostu inwestycji zewnętrznych i współpracy dla rozwoju gospodarczego obszaru, inicjatyw promujących rolnictwo ekologiczne, energetykę opartą o surowce odnawialne, wyrób tradycyjnych produktów lokalnych, inicjatyw na rzecz odnowienia, zabezpieczenia i oznaczenia obiektów ważnych lub charakterystycznych dla obszaru objętego LSR, szkolenia dla pracowników i członków Zarządu LGD oraz członków Rady, spotkania i inne imprezy integrujące LGD i społeczność lokalną, opracowany plan rozwoju gospodarczego obszaru Partnerstwa, opracowany plan rozwoju przedsiębiorczości na obszarze Partnerstwa, utworzoną i rozwijaną stronę internetową z funkcją integrowania i aktywizowania społeczności lokalnej, wydarzenia promujące LGD i obszar objęty LSR, strony internetowe informujące o i promujące obszar.

Ostatecznym rezultatem realizacji LSR będzie urzeczywistnienie sformułowanej przez LGD wizji obszaru Partnerstwa: „Aktywna w sferze gospodarki, edukacji i kultury społeczność lokalna, dobrze wykorzystująca lokalny potencjał i zewnętrzne zasoby oraz szybko reagująca na zmiany cywilizacyjne dla maksymalizacji korzyści i minimalizacji zagrożeń z nich wynikających. Atrakcyjne miejsce do życia dla wszystkich pokoleń, dla miejscowych i przybyszów”, a rozwój obszaru nabierze zrównoważonego, trwałego charakteru.